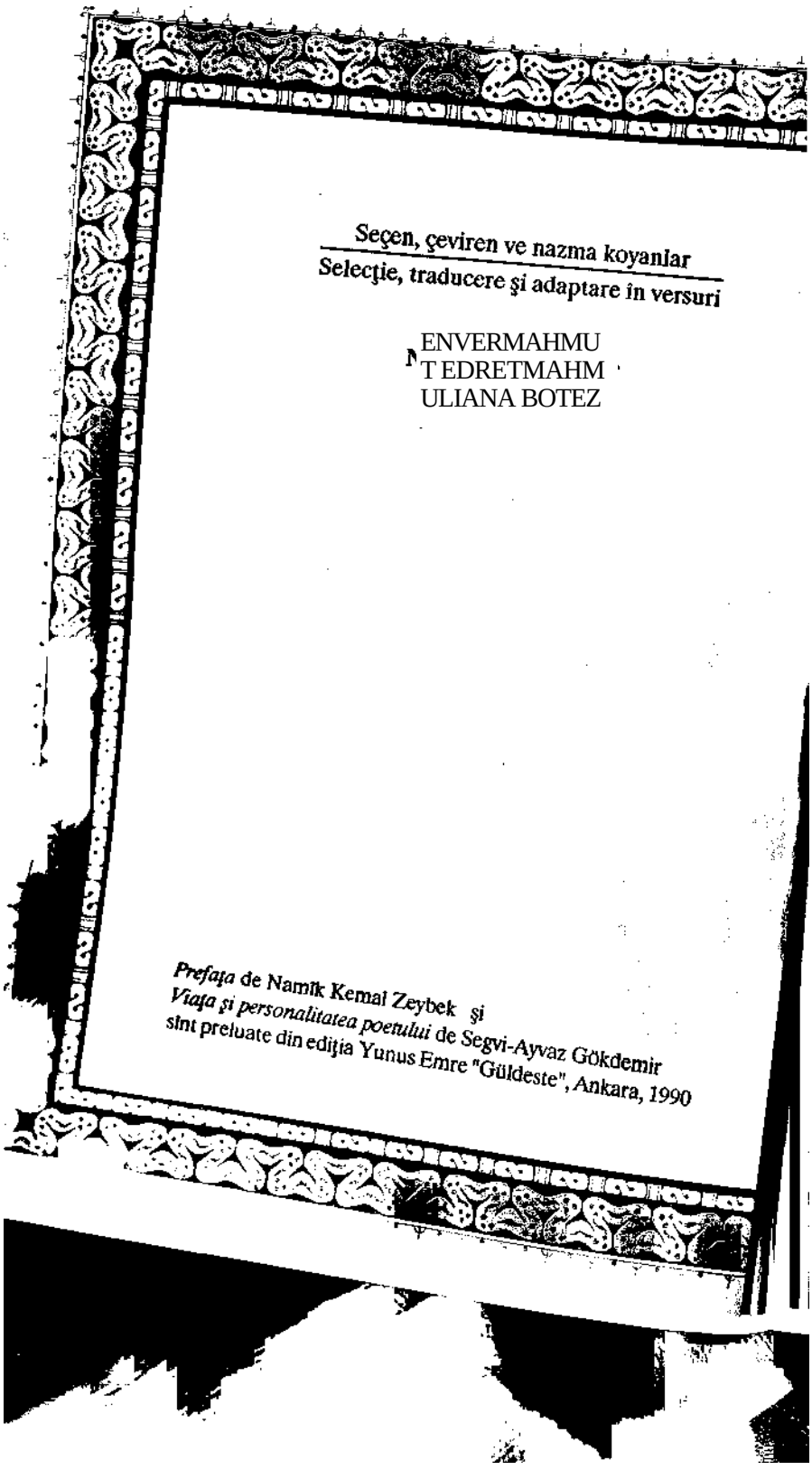
Seçen, çeviren ve nazma koyanlar
Selecţie, traducere şi adaptare în versuri
ENVERMAHMU
T EDRETMAHM
ULIANA BOTEZ
Prefaţa de Namik Kemal Zeybek şi
Viaţa şi personalitatea poetului de Segvi-Ayvaz Gökdemir
sînt preluate din ediţia Yunus Emre "Güldeste", Ankara, 1990

PREFAŢĂ

Namîk Kemal Ztybek

De peste şapte secole Yunus Emre şi versurile lui trăiesc în inimile şi în graiul oamenilor de pretutindeni. Poeziile sale, transmise din generaţie în generaţie, sînt recitate azi atît în Anatolia cît şi în cele mai îndepărtate colţuri ale Turciei. Mi s-a întîmplat să ascult imnurile lui Yunus Emre rostite de un pakistanez care trăieşte în Australia şi nu cunoaşte limba turcă. Am aflat, de asemenea, că imnurile lui Yunus Emre sînt cîntate în Albania şi în alte ţări din Balcani.

Există oare în Turcia vreo persoană care să nu cunoască şi să nu îndrăgească poeziile lui Yunus Emre? Cînd se pronunţă numele lui Yunus Emre devii parcă mai bun, mai senin la suflet, simţi că eşti purtat de un yînt al iubirii. Iubirea cîntată de Yunus Emre este firul cel mai trainic care ne leagă pe noi unul de celălalt. Naţiunea noastră, întreaga suflare turcă îi datorează poetului Emre foarte mult.

Marele poet azerbaidjan B. Vahapzade se întreabă: "De vreme ce se ştie că Yunus Emre a murit într-un anume loc, de ce mormîntul său se află în o mie de locuri?". La care tot el răspunde cu aceste versuri:

Zilnic, în inimi mormîntul lui se sapă El
este-n flori, în ierburi, în trandafiri şi apă
Legendă-i oare viaţa-i, ori e realitate? E
turcul cu-a sa cobză pentru eternitate.

Yunus Emre este aşadar, o voce a existenţei, el reprezintă conştiinţa "unităţii existenţei". De aceea el se află oriunde: printre ierburi, printre flori, printre trandafiri şi în inimi. Existenţa vieţii, *valoarea* supremă a omuJui în cadruJ existenţei, realitatea contactării sale la raţiunea de a înţelege valorile vieţii, stau la baza concepţiei despre lume a poetului Yunus Emre. Altfel spus, Yunus Emre este un poet mistic, un mare reprezentant al religiei islamice, un derviş şi un călugăr musulman.

După concepţia sa menirea existenţei este iubirea. La marele Creator se ajunge doar prin iubire. Omul se naşte pentru a iubi. Iar calea de a ajunge la ea trece prin sufletul omului, omul care este cea mai desăvîrşită creaţie de pe pământ.

EV -

Alt suflet, din lu

-mnezeuacă • '"'"*"*** ^

«««ssgşgsg

De vrei să fii cunoscător
întîi cunoaşte-te pe tine,
Căci rostul tău de-nvăţător,
Din sinea ta provine.

t

în lumea în care trăim, destinul ne-a dat cîte ceva. Acel ceva ţi se va lua şi se va pierde. Căci nimeni nu va rămîne veşnic. Ceea ce trebuie să primim şi să oferim este doar iubirea. Iubirea deci este temelia existenţei.

Să iubim, să fim iubiţi,
Că lumea n-o s-o moştenim.

Omenirea trăieşte o epocă nouă plină de transformări. Revoluţia care are loc azi în ştiinţă şi în tehnologie reformează întreaga lume ca şi sistemele ei valorice, în această epocă de reformare întreaga omenire resimte nevoia de a-1 cunoaşte pe Yunus Emre precum şi cultura care 1-a format. In lumea calculatoarelor şi a roboţilor concepţia lui Yunus Emre, este aceea de a nu uita omul, creaţia supremă şi de esenţă a universului. Calea epocilor viitoare este aceea de a preveni transformarea omului de la a fi o ţintă în aceea de a fi un mijloc. Iar inaugurarea acestei căi este o datorie a noastră, adică a naţiunii noastre care este stăpîna acestei culturi. Ar trebui să-1 cunoaştem din nou pe Yunus Emre, să cunoaştem încă o dată universul gîndirii sale, ar trebui să-1 înţelegem şi să-1 facem cunoscut întregii omeniri. Este necesar azi ca să ne aducem fiecare contribuţia la dezvoltarea ştiinţei, căci epoca ştiinţei va deveni cu siguranţă o epocă a CUNOAŞTERII şi a IUBIRII.

Referitor la viaţa şi personalitatea lui Yunus Emre dispunem de prea puţine date istorice. In orice caz intre anii 1307-1308 era încă în viaţă. Faptul că a decedat în anul 1320, cînd poetul depăşise virsta de 80 de ani, face *posibilă acceptarea* în unanimitate a ideii că s-ar fi născut în anul 1240. Din distihurile pe care le-a scris reiese că s-ar fi întîlnit cu Mevlâna (m. 1273) şi că ar fi participat la diverse discuţii amicale cu acest mare poet. în poeziile lui Yunus Emre sînt menţionate mai cu seamă numele sofiştilor Geyikli Baba şi Balim Sultan care au trăit în perioada domniilor lui Osman Gâzi şi Orhan Gâzi. Istoricul Aşikpaşazade îl desm> *'"* v--nus Emre ca oe im"[1] "•"-"

™tisSf^ySʔ-.^afosu.

se discutig *K*™ Probleme cS"-[51] Unde anu-

nice menite să-i poarte amintirea peste veacuri.

După unele izvoare documentare adevăratul mormînt al lui Yunus Emre s-ar afla Ia Eskişehir (Sank6y). La 6 mai 1949, într-un cadru festiv, s-a dezvelit aici un alt monument ridicat poetului nepereche Yunus Emre. în ultimii ani s-a emis o nouă ipoteză asupra originii lui Yunus Emre, şi anume că locul lui de baştină ar fi oraşul Karamanli. Dar indiferent de locul unde i se odihneşte înmormîntat trupul şi indiferent de locul unde s-a născut, despre Yunus Emre se poate spune cu cea mai mare îndreptăţire: "Inima naţiunii turce este locul unde îşi doarme somnul de veci" sau "Adevăratul lui mormînt se află în sufletele celor care îl iubesc".

Mîndria de a fi creat o personalitate atît de mare revine în mod firesc întregii naţiuni turce. Oare se poate afirma că locuitorii de la Eskişehir nu-1 vor mai iubi dacă s-ar adeveri că e originar din Karamanli? Sau dacă mormîntul i-ar fi în Erzurum, cei din Edirne nu-1 vor mai recunoaşte? De fapt tronul lui se înalţă de peste şapte sute de ani în sufletul turcilor musulmani care trăiesc pe teritoriul dintre Balcani şi lumea Orientului.

Cîndva a fost avansată ideea că Yunus Emre nu ar fi ştiut nici să scrie nici să citească, într-adevăr există versuri care dau prioritate formaţiei sale culturale dar există paralel şi unele expresii orale care sugerează că poetul ar fi învăţat la o şcoală religioasă (numită medrese).

Poporul a acceptat totuşi ideea că ar fi fost simplu om neinstruit pentru că i-a atribuit o creaţie de inspiraţie divină, izvorîtă dintr-un har poetic dăruit de Dumnezeu şi, nicidecum dintr-o minte omenească instruită în cine ştie ce şcoală. S-ar putea crede că există un paralelism între Yunus Emre şi Profetul Mahomed

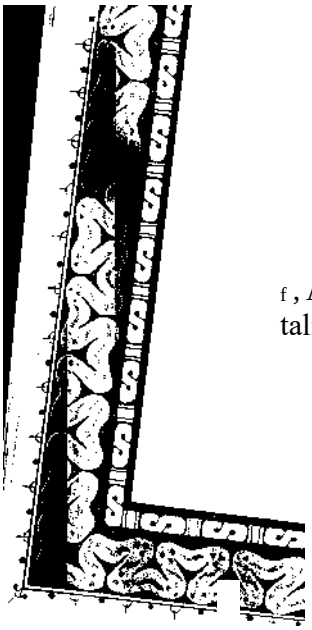

Λ o n Λ

f , Aticii 51 chiar n prin «-
tali se «;t„r?laro Parte riin------ ...

de realitatea divină. Pentru a înţelege aceste atitudini este necesară o înţelegere corespunzătoare a cadrului cultural al epocii şi a spiritualităţii vremii.

în poeziile lui Yunus Emre se găsesc şi afirmaţii din care deducem că poetul a primit o instrucţie aleasă hotărîtoare pentru procesul creator. Studiase ştiinţele obişnuite ale epocii precum: araba, persana, ştiinţa şi istoria islamului. Se crede că studiase în Konya, considerat un mare centru ştiinţific al epocii şi se prea poate să-1 fi cunoscut aici pe Mevlâna, personalitate unică, venerată de întreaga spiritualitate orientală. Pornind de la cultura lui, de la sensibilitatea şi muzicalitatea poeziilor şi de la gîndirea sa poetică, profund originală şi neîntrecută pînă astăzi, se poate afirma categoric că Yunus Emre nu a fost o persoană neinstruită, ignorînd chiar şi alfabetul, ci, dimpotrivă, a fost un poet de rară erudiţie, un artist genial, aflat permanent în căutarea cuvintelor capabile să exprime iubirea semenilor săi. A studiat probabil într-o şcoală religioasă (medrese) şi a căpătat o educaţie mistică aleasă într-o mănăstire (tekke).

Nu există documente din care să aflăm ceva despre viaţa particulară a poetului, ce preocupări a avut şi pe unde a călătorit. Se presupune că s-ar fi ocupat cu agricultura şi cu creşterea animalelor. Din versurile sale reiese clar că a colindat prin diferite locuri aflate departe de ţinutul natal, îndurînd chinul pribegiei. Yunus Emre aminteşte că a umblat prin Rum, Şam şi toate Ţările de Sus (prin Rum se înţelege Anatolia, iar prin Şam, Siria; Ţările de Sus cuprind Azerbaidjanul şi Iranul). Intr-una din poeziile atribuite lui Yunus Emre se găsesc denumirile oraşelor Kayseri, Tebriz, Nahcivan, Maraş, Sivaş şi Şiraz. în alte versuri pomeneşte de monumente funerare întîlnite în diferite părţi ale Anatoliei. încă nu ştim cu ce scop anume a efectuat

poetul aceste călătorii. Este însă clar că nu a colindat spre a face propagandă vreuneia din sectele cunoscute şi nici pentru a le organiza sau a le conduce. Deşi în mare parte este cunoscută atitudinea sa faţă de seini, rămîne totuşi neclară ideea apartenenţei lui Yunus Emre la vreuna din sectele cele mai renumite ale epocii. Versurile sale nu propovăduiesc credinţe mistice susţinute de anumite grupuri religioase, ci, mai degrabă, sînt convingeri proprii cuprinse în cadrul general al misticismului.

Yunus Emre este un poet mistic, avînd o concepţie independentă şi o gîndire liberă; el acordă o importanţă deosebită nu atît formei cît sensului, fiind un genial exponent al cântării credinţei panteiste şi al iubirii divine. Din creaţia lui lipseşte vocaţia ezoterică, în schimb este extrem de atent şi de matur faţă de credinţa islamică. Cu o deosebită veneraţie aminteşte de cei patru califi — potrivit cu viziunea generală a sun-niţilor. Poetul nu acorda o atenţie specială excelenţei sale profetului Aii precum ar fi făcut ceilalţi (şiiţii — n.n.). Ca urmare, el nu face vreo deosebire nici între legislaţia musulmană (şeriat) şi secte (tarikat). Numele de mentor *Taptuk,* apare în poezia sa de cincisprezece ori. Au fost uzitate şi formele de *Taptuk Emre* sau de *Baba Taptuk.* Nu s-a aflat nici pînă azi cine a fost acel Taptuk Emre.

Alături de adevăratul poet Yunus Emre se presupune că ar mai fi existat şi alţi poeţi purtînd acelaşi nume Yunus Emre. Identitatea a doi dintre aceştia este foarte clară. Primul a trăit în secolul al XV-lea şi a folosit pseudonimul^/^ *Yunus,* alteori semnînd chiar *Derviş Yunus* sau *Yunus Emrem.* Acest scriitor a făcut parte din secta Halvetî ramura Nurbahşi şi a trăit între anii 1439-1440. în poeziile sale îl slăveşte pe renumitul sfînt Emir Sultan şi cu un respect plin de pioşenie vor-

'oft-

beşte despre Yunus Emre. Probabil că mormîntul de la Brusa considerat a fi al lui Yunus Emre, aparţine poetului care a semnat Yunus Emrem; autorul prezumtiv al versurilor *Izvoarele acelui paradis* şi *Mahomed cel frumos şi cu nume frumos.*

Un alt Yunus este Derviş Yunus, cel care a murit în anul 1711. Datorită celor patru secole care îi despart pe cei doi Yunuşi, putem distinge cu uşurinţă care anume dintre versuri aparţine adevăratului, genialului exponent al generaţiei şi al timpului său.

Istoria literaturii turce a mai cunoscut şi alţi poeţi cu numele Yunus. Numai că documentele sînt insuficiente pentru a consemna date privitoare la identitatea şi perioada în care fiecare dintre aceştia a trăit. Mulţi au scris în maniera lui Yunus Emre şi au semnat cu pseudonimul Yunus. Pornindu-se de la particularităţile lingvistice şi stilistice ale celorlalţi Yunuşi, se poate face cel mai adesea o distincţie netă între nivelul artistic al versurilor lui Yunus Emre şi al celorlalţi; în alte cazuri atribuirea se face totuşi artificial. Porecla *Emre* cu sensul de "trubadur", "îndrăgostit" reprezintă una din cauzele care duc la confuzii. Se mai cunosc încă alţi doi poeţi care au folosit această poreclă, unul numit Said Emre, cel de al doilea Talibi Emre, amîndoi creînd versuri în maniera lui Yunus Emre. Şi alte persoane s-au folosit de porecla Emre, unii dintre aceştia fiind mistici. Astfel se explică, probabil, existenţa numărului mare de morminte, mausolee, monumente funerare — toate purtînd numele lui Emre. Chiar şi unele locuri din Turcia poartă denumirea de Emre şi Imre, datorită confundării unor eroi legendari locali cu marele Yunus Emre.

în general, între poezia populară, poezia de mănăstire şi poezia de divan (cu toate că aceasta din urmă era scrisă), ca şi între diferiţii poeţi care purtau

acest nume sau pseudonim şi operele lor scrise în maniere similare cu Yunus Emre, sau foarte asemănătoare ca idei, s-au creat confuzii şi interferenţe adesea cu bună ştiinţă şi premeditare.

Apoi, unii poeţi de mai mică importanţă, din dorinţa de a-şi face un renume s-au folosit atît de numele cît şi de pseudonimul marelui poet Yunus Emre ori chiar şi-au însuşit unele versuri ale acestuia. De aici, probabil, numărul mare de poeţi ce pretind a se fi numit Yunus.

Din perspectiva istoriei literare se crează astfel o realitate instabilă şi înşelătoare, imposibil de descris riguros. Dar din perspectiva specificului culturii turce apare un fenomen remarcabil de.continuitate în timp a diferitelor stiluri precum şi de creare a unor personalităţi simbol (în care sînt reunite mai multe persoane cu existenţă istorică, reală) ce aveau menirea de a întruchipa dar şi de a modela mentalitatea colectivă. Ori, Yunus Emre reprezintă o persoană anume cu existenţă reală, cît şi o personalitate legendară, reprezentativă.

Povestirile scurte întreţesute în jurul existenţei legendare a lui Yunus Emre conving, ne spun că el a fost într-adevăr călugăr (derviş). Din aceste povestiri aflăm că acest om integru, fiind un ţăran oarecare, a ştiut să aleagă calea misticismului şi s-a ridicat pînă la rangul de propovăduitor (irşat), ca un mare adorator al lui Alah, un mare poet, în al cărui suflet murmură neîntinată iubirea divină.

Curentul mistic ca şi literatura populară mistică turcă, ale cărei temelii au fost puse în secolul al XII-lea, în Asia Centrală, de către Ahmet Yesevi, după o perioadă de un secol, a atins culmea maturizării sale în opera lui Yunus Emre, considerat unul dintre cei mai mari poeţi, continuator al lui Ahmet Yesevi în

Anatolia. Dar asemănarea celor doi poeţi nu înseamnă doar apartenenţa lor la aceeaşi sectă, ci, dimpotrivă, presupune o similitudine în receptarea miracolului unic şi o pornire de la aceeaşi rădăcină. Dacă Ahmet Yesevi a răspîndit misticismul în popor, adică a preluat esenţele islamice pe care apoi le-a integrat societăţii turceşti din estul lumii turcice, acelaşi lucru 1-a realizat Yunus Emre penru turcii din vest.

Concepţia şi gîndirea sa despre lume

în centrul universului material şi spiritual al lumii afective şi raţionale a poetului Yunus Emre se află, fără îndoială, *credinţa islamică.* Esenţa devenirii sale geniale, a mlădierii limbii turce care 1-a purtat peste veacuri, stă fără îndoială, in credinţa sa, în misticismul islamic, devenit sens al vieţii şi al poeziei. Forţa care 1-a ajutat să supravieţuiască vine din infinita sa iubire faţă de bunul Dumnezeu, iubire transpusă în versuri cu o neîndoielnică sinceritate şi profunzime. Iată de ce Yunus Emre este considerat unul dintre cei mai mari poeţi care a cîntat iubirea şi sinceritatea neamului turc. El s-a aplecat asupra unei iubiri divine fără de care viaţa nu are sens, fenomenele rămîn fără explicaţii, fără suport, fără raţiune şi atunci cînd nu există iubire dispare şi Yunus. Yunus Emre este un călugăr (derviş) turc musulman, care are, precum spune versul "ochii înlăcrimaţi, iar inima rănită". Deci, el este un om al iubirii, al pasiunii, consideră că s-a născut pentru a iubi şi nu pentru a purta gîlceavă sau pentru a înşela.

Poetul şi-a dedicat versurile oamenilor în suferinţă, acelora care, timp de două secole, sub loviturile dure ale cruciaţilor, se străduiseră să prindă rădăcini pe

pământul Anatoliei. El se adresează poporului turc din Anatolia care sub loviturile grele şi dureroase ale mongolilor, în urma destrămării Imperiului seldjucid, şi-a pierdut statul şi unitatea, punîndu-se astfel în pericol însăşi viaţa, existenţa, prosperitatea şi speranţa de unire ce puteau fi redobîndite pe calea cea dreaptă dezvăluită de unicul Dumnezeu (Alah). Drept unic remediu la tot ceea ce se întîmplă, Yunus Emre oferă sufletelor iubirea faţă de Dumnezeu. Chemarea sa spre dăruire răsună clar şi limpede precum izvoarele podişurilor anatoliene. Alături de creatorul unic, poetul iubeşte în permanenţă şi tot ceea ce a creat el şi, în special, omul. Yunus Emre consideră omul drept făptura cea mai măreaţă cu o valoare inegalabilă. Yunus Emre fost un mare panteist, un poet care explică geneza şi existenţa oricărei făpturi şi a oricărui lucru prin însăşi voinţa lui Dumnezeu. Poate tocmai de aceea priveşte omul, lumea, viaţa şi universul cu multă îngăduinţă, chiar cu dragoste. Pentru el un îndrăgostit este ca şi "un rob aflat în slujba celor şaptezeci şi două de neamuri". Poetul crede în destinul benefic al omului, este extrem de modest faţă de toţi semenii săi şi niciodată nu s-a considerat superior vreunuia dintre ei. Dimpotrivă, a fost un om sfios, credincios, cu capul plecat, "fără de mîini în faţa celui care loveşte, fără de grai în faţa celui care înjură" chiar "mai blînd decît un miel", de parcă lui i-ar fi revenit răspunderea pentru toate viciile şi neajunsurile umane.

După concepţia sa, purificarea viciilor omenirii se putea realiza numai şi numai cu ajutorul focului sacru al iubirii, ceea ce ducea în final la unitatea dintre gînd şi simţire. Acţiunea sa nu se îndreaptă împotriva lumii exterioare, ci către spirit, către lumea interioară a omului. Adept al unei iubiri sfinte Yunus Emre consideră că are misiunea de a cuceri inimile propagînd

printre semenii săi sublimul şi frumosul luate din înălţimi. Yunus Emre, arhitectul lumii spirituale al unei naţiuni cuceritoare, consideră cucerirea drept front spiritual al unei vechi civilizaţii. Celălalt front al acestei civilizaţii constă în săbiile ascuţite ale Kilicar-slanilor şi ale triumfătorilor Osmani — ce aveau misiunea de a propovădui numele lui Alah şi de a impune dominaţia pe pământ a credinţei monoteiste islamice (ii 'â-i kelimetullah). Săbiilor de oţel li se alătură sabia ascuţită a cuvîntului (verbului), sabia scrisului în "lâilâhe illâllah"; vitejia bărbaţilor se uneşte cu miracolul excepţional exprimat de sensurile slovelor; dervişul devine un luptător, iar viteazul un sfint. Pe baza acestei sinteze turceşti vor fi apărate ulterior cei mai strălucitori exponenţi ai Osmanliilor (Otomanilor). Pe aceeaşi temelie se înalţă şi marea existenţă politică şi culturală a Timurizilor.

Criticii 1-au considerat pe Yunus Emre un umanist. Afirmaţia se referă la dragostea poetului pentru oameni, privite drept cele mai sfinte făpturi ale lui Dumnezeu. De aceea el dorea să-i vadă păşind pe drumul lui Dumnezeu^ îi binecuvîntează, le tolerează neputinţa şi viciile. In relaţiile sale cu oamenii el se poartă mereu dezinteresat, fără ură, fără patimi, fără interese materiale, mai mult îşi asumă menirea de a vindeca rănile din sufletul oamenilor şi de a le dărui dulceaţa bunăvoinţei divine. Dar trebuie să menţionăm că atitudinea sa nu este una filosofică, ci, mai degrabă, una sufistă, identică cu sensul mistic al islamului, iar umanismul său ca şi cel al sufiştilor, al dervişilor şi a altora reprezintă prin excelenţă un umanism islamic, susţinut de recunoaşterea lui Alah drept "Dumnezeu al universului". Iertarea lui Alah prin însuşirile sale de Rahman şi Rahim se revarsă fără excepţie asupra tuturor oamenilor, care sînt copiii aceloraşi părinţi,

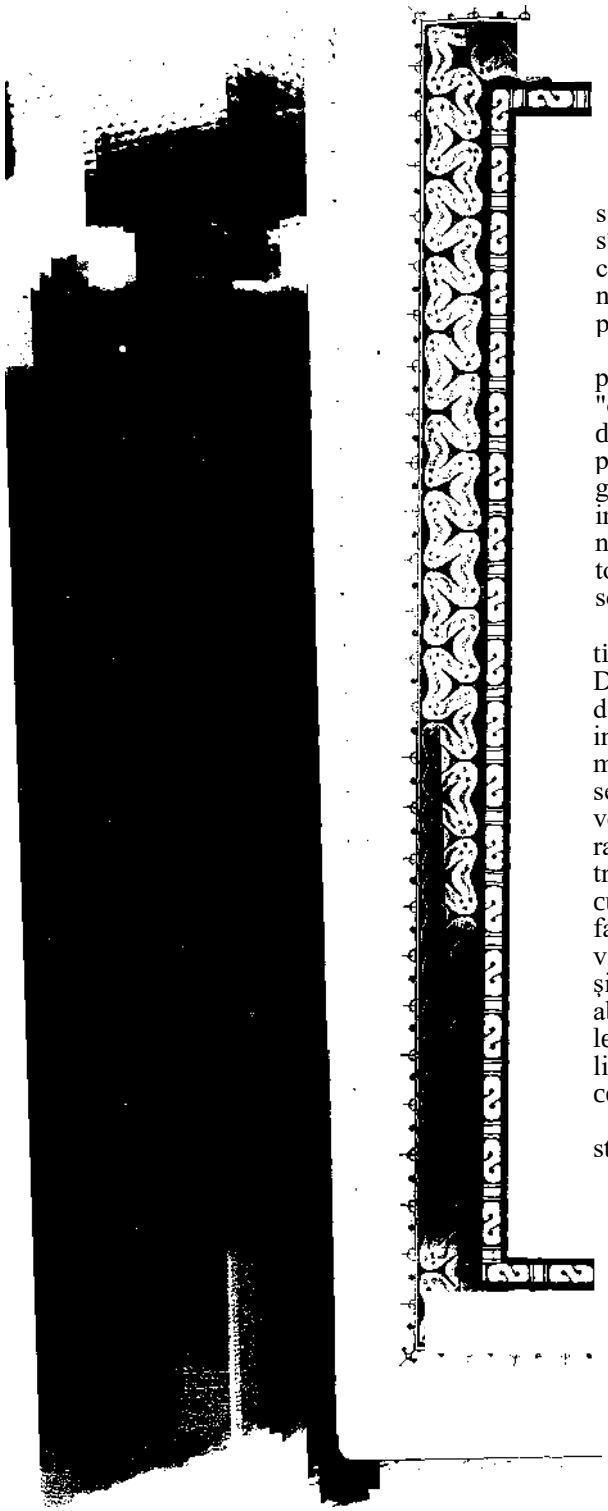

sfinţii Adam şi Eva. Mai precis, oamenii sînt frăţiei sînt toţi la fel precum sînt "dinţii unui pieptene". In concepţia poetului, naşterea nu conferă oamenilor nici superioritate şi nici inferioritate, cu atît mai puţin particularităţile lor fizico-somatice.

Paralel cu această doctrină egalitaristă propovăduieşte cu sinceritate şi doctrina conform căreia "credinţa (religia) cea adevărată a lui Dumnezeu este doar Islamul". Conform convingerii sale Islamul reprezintă ultima religie mondială şi în acelaşi timp religia perfectă, în esenţă Islamul, ca şi sufismul de altfel, impune acea morală a iubirii creată pentru^a fi trăită şi nicidecum pentru a fi numai discutată, îmbrăţişînd toţi oamenii de orice nivel şi de orice rasă, islamului i se atribuie o existenţă universală.

Perfecţiunea şi măreţia poetului te întîmpină pretutindeni în opera sa. Supranumit "privighetoarea lui Dumnezeu", el a trăit şi a cîntat marea sa iubire pentru divinitate, cu o simţire care se năştea din miracolul inefabil religios. Stăpîn pe sentimentul şi cugetul neamului turc, bun tălmaci al sufletului acestuia, Yunus se dovedeşte nu mai puţin şi un artist cu valoare universală. Prin cuvîntul său şi-a vrăjit nu doar contemporanii ci, cu aceeaşi putere, se adresează şi vremii noastre exercitînd aceeaşi atracţie asupra unui neturc precum a exercitat-o şi asupra unui turc. Iată şi explicaţia faptului că pe măsură ce Yunus Emre şi poezia sa devin cunoscuţi, creşte numărul acelora care îl preţuiesc şi îl înţeleg. A-l înţelege pe Yunus nu înseamnă a-1 aborda arbitrar sau subiectiv, ci a te strădui să-l înţelegi în realitatea sa proprie. El devine o mare personalitate "maturizată" în Anatolia, primind educaţia turco-musulmană şi cunoscînd vechile tradiţii sufiste.

Nu ştim amănunte despre anii de formare şi de instruire, dar este cert că Yunus nu s-a format la Acade-

mia lui Platon şi nici studiindu-i pe marii clasici ai Greciei. Ideile, sentimentele, viziunea sa asupra lumii exprimate cu atîta profunzime şi limpezime în versuri, îşi au izvorul numai în comoara culturală a turcilor anatolieni în secolul al XIII—XlV-lea. Nu se poate spune că în această epocă naţiunea turcă trăia o perioadă de căutări în domeniul ideilor şi al credinţelor. Dimpotrivă, se bucură de adevărata maturitate a credinţei şi civilizaţiei islamice care pătrunsese cu două-trei secole în urmă. Deci, se poate afirma că Yunus Emre s-a născut ca un turc musulman, a trăit şi a murit ca un musulman, într-o cultură şi o civilizaţie islamică, ce i-a impulsionat întreaga creaţie. De aceea, se dovedeşte o aberaţie orice încercare de a-1 prezenta pe Yunus Emre altfel decît ceea ce era: un călugăr (derviş) turc din Anatolia, un poet ce nu s-a închis într-o anumită sectă religioasă.

Limba poeziilor

Yunus Emre este considerat fondatorul limbii turce vechi din Anatolia (secolele XII—XV) şi, totodată, cel mai valoros reprezentant al ei. în perioada de dominaţie a seldjucizilor anatolieni, limba arabă era acceptată ca limbă oficială în mediul religios, în ştiinţă şi în stat, iar cea persană era folosită în literatură şi uneori, ca limbă de stat. Marele poet mistic (sufist) Mevlâna ca şi fiul său Sultan Veled au creat versuri în limba persană. Versurile scrise în limba turcă la Mevlâna constituie o raritate, mai multe se cunosc la Sultan Veled.

într-o astfel de conjunctură s-au lansat poeţii *Ahmet Fakih, Seyyad Hamza, Hoca Dehkâni, Gulşehn,*

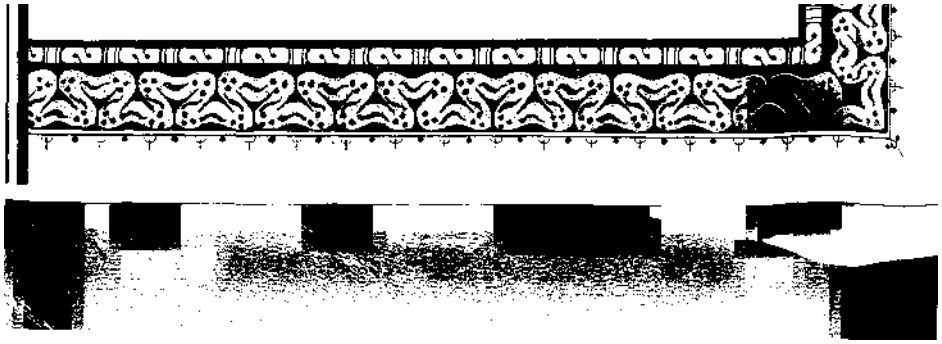

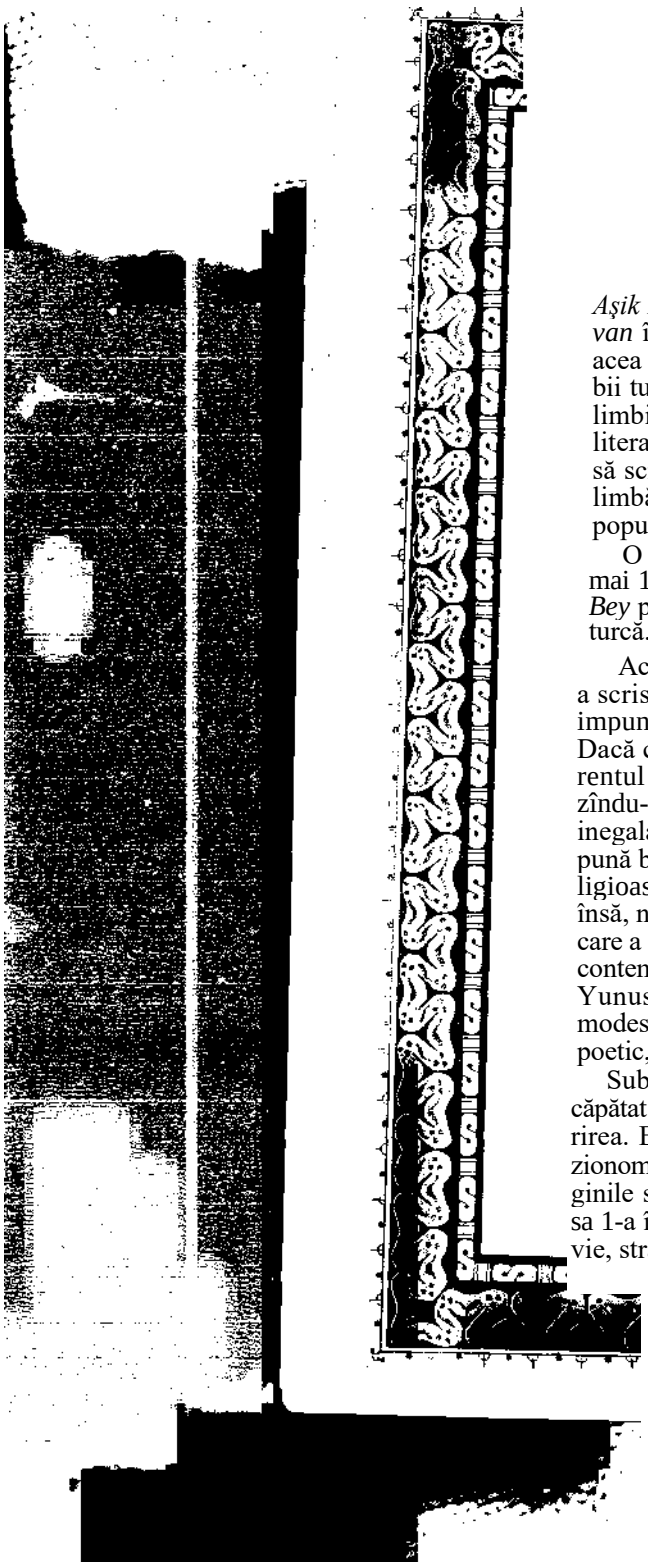

Aşik Paga care vor pune bazele literaturii turce de *Divan* în Anatolia. Precum afirmă poetul Aşik Paşa, în acea perioadă nimeni nu se pronunţa în favoarea limbii turce; turcii înşişi nu se dovedeau a fi exponenţi ai limbii lor, deşi aceasta putea deveni oricînd o limbă literară. Poeţii amintiţi au început pentru prima dată să scrie în limba lor maternă şi să o ridice la rang de limbă literară, în mod firesc, ei s-au bizuit pe limba populară şi pe literatura de veche tradiţie.

O puternică reacţie naţională s-a produs şi după 15 mai 1277 cînd un firman al lui *Karamanoglu Mehmet Bey* poruncea tuturor să folosească pretutindeni limba turcă.

Acum, în această perioadă de formare a limbii turce a scris şi Yunus Emre, purtător fervent al ideii de a impune generalizarea limbii turce în patria turcilor. Dacă ceilalţi poeţi menţionaţi mai sus au fondat curentul literaturii de Divan, Yunus Emre a creat bazîndu-se pe frumoasa limbă populară ca şi pe tradiţia inegalabilă a literaturii orale turce. Astfel reuşeşte să pună bazele literaturii mistice turceşti ale textelor religioase din Anatolia. Din punct de vedere lingvistic însă, nu există nici o deosebire majoră între limba cu care a lucrat Yunus Emre şi limba pe care au folosit-o contemporanii săi. Se poate afirma totuşi că poezia lui Yunus Emre poartă o uşoară tentă de simplitate şi modestie, căci a ştiut să folosească cu insistenţă şi har poetic, cuvintele şi lexicul bogat al limbii populare.

Sub pana de scris a lui Yunus Emre limba turcă a căpătat cea mai frumoasă expresie şi şi-a cucerit nemurirea. El a înţeles în profunzime sunetul naţional, fizionomia şi geniul specific limbii turce, care are în paginile sale meritul cel mai pur şi mai frumos. Intuiţia sa 1-a îndreptat spre limba vorbită de popor în haina ei vie, strălucitoare, caldă. Strădania şi contribuţia sa în

formarea şi dezvoltarea limbii turce ca limbă literară şi de cultură este extrem de mare.

Limba literară concepută de Yunus Emre s-a fixat pe acea limbă naţională ce reflectă întreaga bogăţie a civilizaţiei turce islamice din perioada respectivă. El a avut revelaţia de a formula cel mai frumos sentimentele, emoţiile, gîndurile şi întreaga bogăţie interioară a poporului turc.

Desigur, în limbajul poetic al lui Yunus Emre găsim şi nu prea numeroase elemente arabe şi persane, în măsura în care ele pătrunseră în limba populară. De aceea, poezia scrisă de Yunus Emre a fost citită secole de-a rîndul cu aceeaşi pasiune şi căldură cu care este citită şi azi. Poporul turc s-a identificat prin Yunus cu propriul său grai şi cu propria sa lume. lăuntrică. Tot despre limba poetului face aprecieri elogioase şi criticul literar Nihad Sami Banarh care afirmă următoarele: "Yunus Emre a adus o excepţională contribuţie la formarea limbii literare turce începută în Anatolia, în secolul al XlII-lea şi care de atunci nu a cedat misiunea sa altei limbi străine. Numai că turca lui Yunus Emre nu reprezintă limba turcă propriu-zisă, precum greşit afirmă unii, ci el este exponentul unei limbi turce islamice care a început să se dezvolte mai demult în cadrul unei civilizaţii islamice comune. Poporul turc, spune în continuare Banarh, începînd încă din perioada în care a trăit Yunus, a turcizat toate cuvintele de origine străină, în special în Turcia anatoliană şi în Balcani, adaptîndu-le cerinţelor gramaticale proprii limbii adoptive. Aşadar, în cadrul unor astfel de condiţii, turca lui Yunus Emre avînd misiunea de a face cunoscută poporului credinţa şi idealul sufletului său, este în speţă o limbă populară, simplă dar vie şi cu o infinită bogăţie de înţelesuri.

Yunus Emre a concentrat în limba turcă populară

toate acele sunete şi simţiri miraculoase născute şi crescute pe pământul noii patrii, a descoperit muzicalitatea limbii turce anatoliene care pînă atunci nu se pronunţase în nici una din graiurile ori dialectele turcice.

Religia şi sufismul dezvoltate înaintea turcilor de către arabi şi iranieni, ca şi cuvintele, expresiile şi terminologia arabă şi persană, schimbîndu-şi naţionalitatea, în graiul lui Yunus Emre s-au turcizat căpătînd o existenţă autonomă, strălucitoare precum culorile curcubeului. Marele poet Yunus nu a insistat teoretic asupra modificării ori adaptării vreunui cuvînt, ci a expus doar, într-un grai viu popular, numeroasele slove tainice, miraculoase ale litaniilor sau ale imnurilor culese din patrimoniul popular turc, din viaţa oamenilor de care era legat cu tot trupul şi sufletul său."

Rima şi forma versurilor

în general, Yunus Emre şi-a scris versurile în rima *aruz.* Dar, a preferat întotdeauna să folosească silaba care se afla la baza formării rimei naţionale a limbii turce. Ca specie poetică a creat mai cu seamă distihuri şi catrene. Ca şi în limbă, şi în cazul elementelor componente ale poeziei, precum sînt rima şi specia, Yunus Emre a utilizat în permanenţă acele stiluri poetice organic legate de tradiţia naţională.

Precum poeziile scrise de Ahmet Yesevi au fost numite "înţelepciuni" (hikmet), tot astfel versurile lui Yunus au fost intitulate *litanii sau imnuri* (ilahî). De la Yunus Emre ne-au rămas două opere monumentale: *Divan* (Culegere de versuri) şi *Resaletu'n Nushiyya* (Sfaturi sau Poveţe pofetice). Poeziile propriu-zise se

F* •\jj[11] •j-jNr:ⁱⁱirr r x]rcl' J 'x ʳJ Lc"" x."[1]' Ju' L "Jir ir

află incluse înD/va/i. *RisaletU 's Nushiyye* este un poem cu caracter didacticist. El conţine sfaturi şi explicaţii religioase, morale şi sufiste ceea ce reprezintă o mărturie despre nivelul de cunoştinţe ştiinţifice ale poetului şi despre activitatea desfăşurată de el în calitate de mentor.

Valoarea versurilor

Yunus Emre este considerat un mare poet popular sufist. Dar prin stilul său de a concepe versurile, prin ştiinţă şi vasta sa formaţie culturală ca şi prin utilizarea unui limbaj propriu se detaşează vizibil de ceilalţi poeţi populari numiţi *bard* (ozan), *menestrel* (saz şairi) şi *îndrăgostit* (aşîk), poeţi care îşi recitau versurile în acompaniamentul instrumentului muzical oriental numit *saz.* Yunus Emre, deşi poet intelectual, provine din rîndul poporului şi niciodată nu s-a îndepărtat de popor. Prin poezia lui a prins muguri, a crescut şi a înflorit în Anatolia literatura turcă sufistă, a cărei sămînţă fusese aruncată în pămînt în secolul al XH-lea, în Turkestan, de către Ahmet Yesevi. Cele mai înalte valori artistice le-a atins literatura turcă sub Yunus Emre, după el nimeni nu a mai putut atinge această culme.

Stăpînirea limbii şi a versificaţiei au uşurat poetului exprimarea în texte dinamice, clare şi impresionante a complicatelor emoţii şi idei sufiste, a trăsăturilor caracteristice islamului, a tot ce constituie fenomen social în secolul al XlII-lea.

Principalele însuşiri ale operei emreniene care conturează dimensiunile adevărate ale omului credicios, sînt: puritatea, rafinamentul, seriozitatea şi sinceritatea sa. Numeroşi alţi poeţi au scris poezii care dădeau sfaturi sau învăţături, pe cînd întreaga operă a lui Yu-

tius Emre, cînţurile sale.sentimentale şi entuziaste au atins culmea lirismului poetic. In cadrul integral al literaturii sufiste (incluzindu-i aici şi pe acei poeţi de sectă şi de Divan) Yunus Emre ppate fi considerat unul dintre cei mai fecunzi şi mai valoroşi poeţi ai turcilor. Un mare poet nu numai al literaturii sufiste, ci şi al întregii literaturi turce care s-a dezvoltat sub formele de literatură populară laică, de sectă şi de Divan. Reprezentant etern al poeziei lirice geniul lui Yunus Emre va ajunge, nu ne îndoim, la o recunoaştere universală. Foarte puţini poeţi din literatura turcă au reuşit să reprezinte ca el, într-o formă distinctă, simplă şi convingătoare, sentimentul de iubire faţă de Dumnezeu si faţă de fiinţa umană, toleranţa şi mila ca şi ideea de înţelegere a morţii şi a pribegiei. Modul de comportare umană ca şi revelaţia poetică de a utiliza stilul naţional şi personal în poezie, arată că era conştient de misiunea sacră pe care o avea în transmiterea temelor'universale, ale marilor mesaje cu valoare universală născute din fiinţa şi spiritualitatea naţională turcă. Pentru naţiunea turcă, el reprezintă poetul cel mai fecund atît prin calitatea sa de intelectual cît şi prin cea de artist. Yunus Emre este un intelectual, dar nu unul rupt de propriul său popor, ci dimpotrivă, un poet care a conturat ferni personalitatea unică şi totală a spiritualităţii turceşti. In arta lui a îmbinat armonios naţionalul cu universalul. Departe de fanatism, ipocrizie şi făţărnicie, Yunus Emre este mai întîi de toate un musulman credicios, sincer şi neprihănit, mereu atent la sensibilitatea neamului său, stăpîn pe conştiinţa acestuia, şi gata oricînd să se sacrifice pe altarul gliei sale. Toate aceste însuşiri fundamentale considerate atribute majore ale zilei de ieri, de azi şi de mîine, au proliferat în jurul marilor personalităţi intelectuale.

Traducere de dr. EnverMahmut

GULDESTE
POEMELE IUBIRII

Wi^^^^^M^^f^&

Sensin benim cănim câni, sensizkaranmyokdurur
Ucjnakăa sen olmaz isen, vallah nazanmyokdurur

Baksam seni gdrilr goziim, sâylerisem sensin sdzilm Seni
gOzetmekten dahi yegrek şikârim yokdurur

£Un ben beni unutmuşam, şfyle ki sana gitmişem Ne
kalde, ne halde isem birdem karanm yokdurur

Eger beni Cercis'leyinyetmiş kez olduriir isen
Ddnem gen sana vâram zîrâ ki ohm yokdurur

Yănus dahi âşik sana; go'ster dîdânni ona Yărim dana
sensin benim, aynk nigânm yokdurur

Eşti suflet în sufletul meu, mi-eşti vis şi menire, Eşti Domnul din ceruri, etern, ce-mi dă strălucire.

De veghe stau întruna, cătină să Te slujesc; Misterul din făptura-Ţi încerc să-L desluşesc.

Pierdut sînt pentru mine, spre Tine voi să zbor, Prin vorbă şi prin faptă mă voi pilduitor.

De şaptezeci de ori Gerghis de m-ar ucide, Mereu eu m-aş întoarce, spre Tine m-aş deschide.

Dă-Ţi vălul la o parte, obrazu-Ţi dezveleşte, Tu pe Yunus dezmiardă-l, că-n taină Te iubeşte.

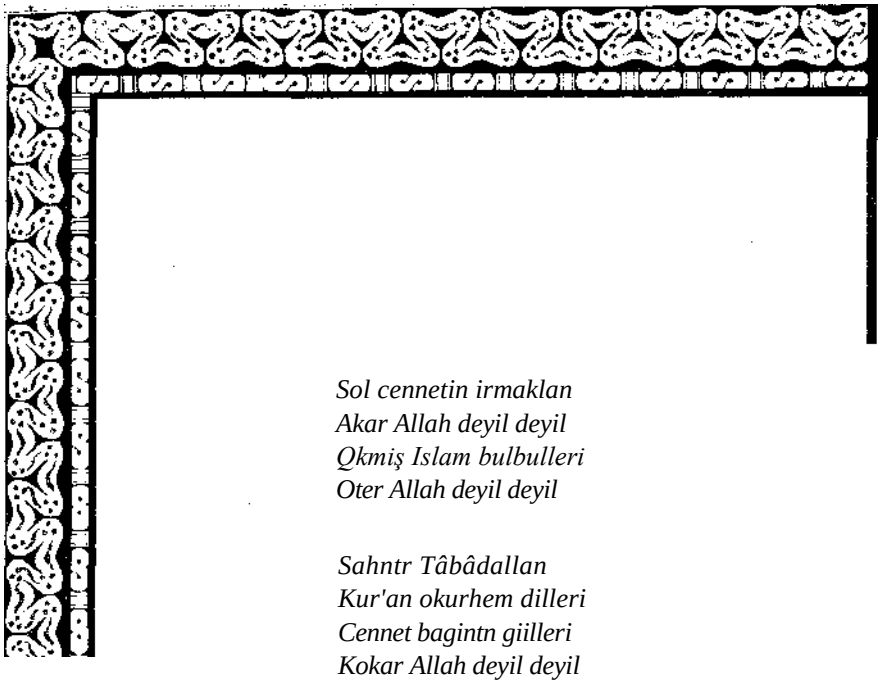

Sol cennetin irmaklan
Akar Allah deyil deyil
Qkmiş Islam bulbulleri
Oter Allah deyil deyil

Sahntr Tâbâdallan
Kur'an okurhem dilleri
Cennet bagintn giilleri
Kokar Allah deyil deyil

Kimiyiyip Idmi iger Hep melekler rahmet sagar
Idris Nebî huile biger Biger
Allah deyil deyu

Hep nurdandir direkleri
Gumilştendiryapraklari
Uzandikga budaklan Biter
Allah deyil deyil

Aydan andiryilzleri Misk
U anberdir sdzleri Cennette
hări kizlan Gezer Allah deyil deyil

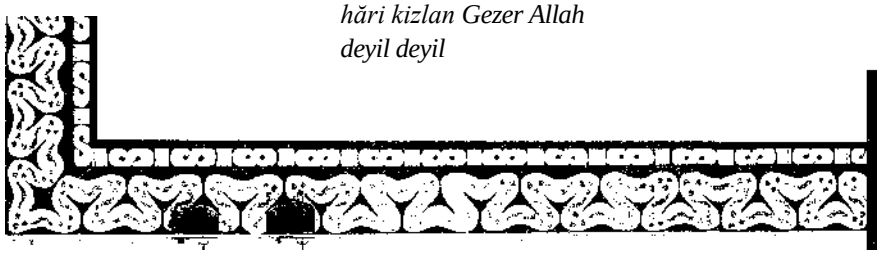

;fSr^^2&flflf

Curg în paradis izvoare
Murmurind: Allah! Allah!
Zburdă păsări cîntătoare
Ciripind: Allah! Allah!

Ramuri de tubă se-nclină
Atunci cînd grăieşte Allah.
Mirozne de roză divină
învăluiesc pre Allah.

Idris revarsă mirodii,
Coseşte slăvind pe Allah.
îngerii dăruie rodii Din
pomul sădit de Allah.

Raze se joacă în ramuri, Se pierd
printre frunze de-argint. Crengile par
nişte flamuri Ce înspre-Allah se
întind.

Cu chipul ca luna cea plină, Hurii
suave plutesc. Mişcarea li-e dulce şi
lină, Slăvind pe Allah, dănţuiesc.

Hakk'a âşik olan kişi
Akar go'zlerinin yaşi
PUr-năr olur iţi dişi
SoylerAllah deyii deyii

Ne dilersen Hak'tan dile
Kilavuz ol dogru yola
BUlbill âşik olmuş gille
OterAllah deyii deyii

Agildi gdkler kapisi
Rahmetle doldu hepisi
Seldz cennetin kapisi
AgarAllah deyii deyii

Ridvandurur kapi agan
Huile donlanni bigen
Kevser şarâbim igen
KanarAlah deyii deyii

Miskin Yunus varyânna
Koma bugilnuyanna
Yann Hakk'm dîdânna
VanrAllah deyii deyii

Ruga îmi e apoteoză; Asuprămi veghează Allah. Bulbul îndrăgeşte o roză Şi ciripeşte: Allah! Allah!

Cei ce-l adoră pe-Allah Sînt îngeri şi sînt luminaţi Cînd ÎL invocă pe Allah, Ochii li sînt lăcrimaţi

Prinos cînd aduci lui Allah, Deschisă-i a raiului poartă. Cutează să mergi spre Allah, Nu-ţipese de lume, de soartă.

Strai curat, din paradis, Dărui-va-ţi El, Allah. Şi Kevser vei bea, ca-n vis, Proslăvindu-L pe Allah.

Cîntă, dar, Yunus, poete, Ţie harţi-a dat Allah Poezia-ţi să desfete. Vei da samă lui Allah!

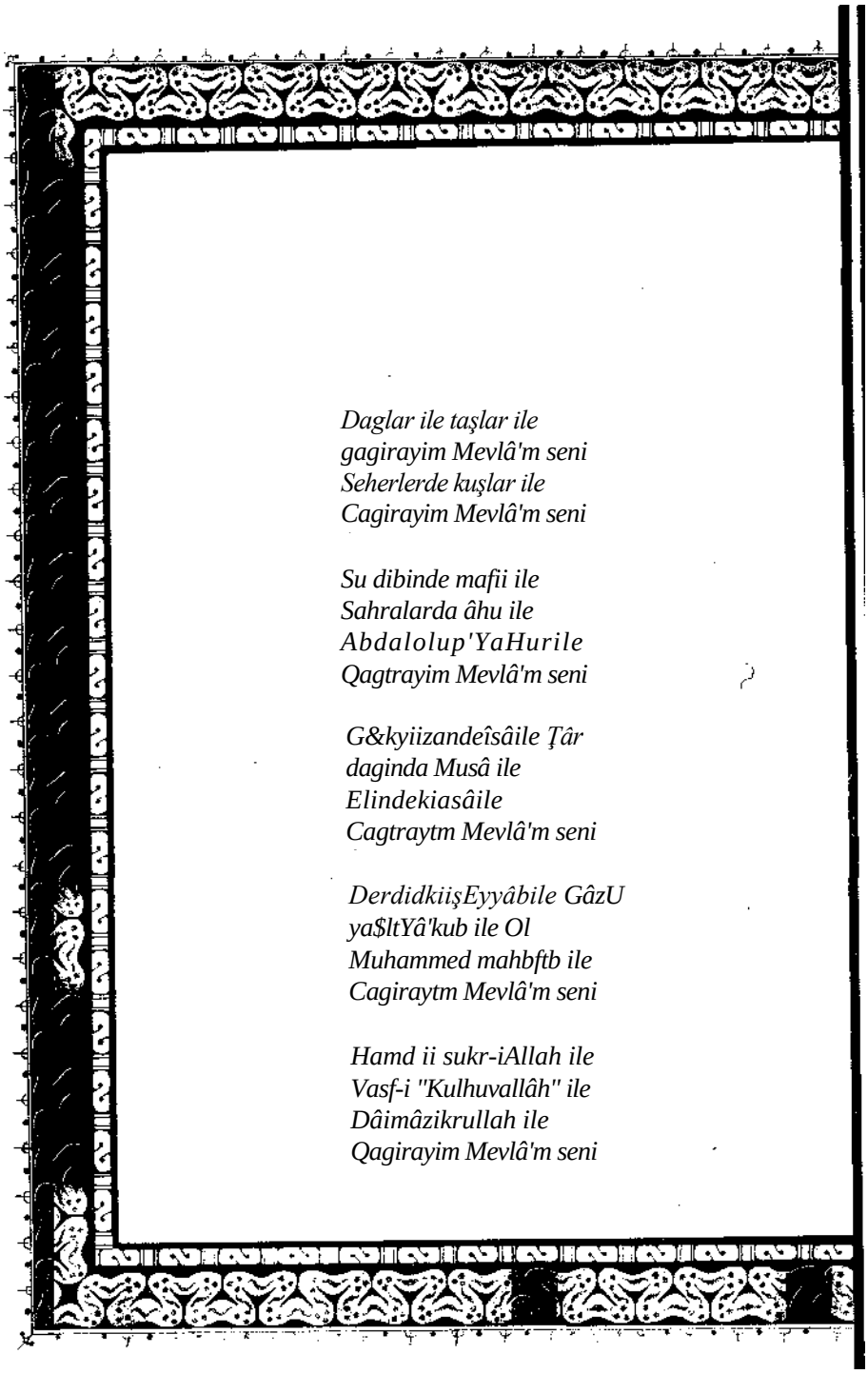

Daglar ile taşlar ile
gagirayim Mevlâ'm seni
Seherlerde kuşlar ile
Cagirayim Mevlâ'm seni

Su dibinde mafii ile
Sahralarda âhu ile
Abdalolup'YaHurile
Qagtrayim Mevlâ'm seni

G&kyiizandeîsâile Ţâr
daginda Musâ ile
Elindekiasâile
Cagtraytm Mevlâ'm seni

DerdidkiişEyyâbile GâzU
ya$ltYâ'kub ile Ol
Muhammed mahbftb ile
Cagiraytm Mevlâ'm seni

Hamd ii sukr-iAllah ile
Vasf-i "Kulhuvallâh" ile
Dâimâzikrullah ile
Qagirayim Mevlâ'm seni

6r

Cu munţi sttncogi ca de granit,
Te chem, Doamne, pentru mine.
Cu zbor de păsări, măiestrit, Te
chem, Doamne, eu pe Tine.

Cu luna strălucind în val, Cu
gazelele caline, Cu "Dă-mi,
Doamne, de abdaf, Te chem, '$*
Doamne, eu pe Tine.

Cu Isuspe sfînt meleag Şi cu
Moise-n căi alpine Sus pe Tur,
într-un toiag, Te chem, Doamne,
eu pe Tine.

Cu Iova rănile-ţi grijind, Cu
lacob în lacrimi divine, Cu
Mahomed rugi împlinind, Te
chem, Doamne, eu pe Tine.

Cu mulţămită luiAllah, Cu
suflete de doruri pline, Cu un
pios kulhuvallah, Te chem,
Doamne, eu pe Tine.

Bilmişim dilnya hâlini
Terk ettim ktyl H kaatini
Başaşikayakyalau

£a&ayim Mevlâ'm seni

YQnus okftr diller ile
OlkumrubnlbUllerile
Hakk'i seven kuUar ile
Qagrayon Mevlâ'm seni

m

m

•-. ii ir o* '

I^jj^^^i^^^^^^^â.

Soarta /«mii *m-a strivit,*
Vorbele nu pot s-aline. Chiar
desculț, descoperit, Te chem,
Doamne, eu pe Tine.

Pe Yunusl-auzi grăind
Cu privighetori blajine
Şi cu robii, glăsuind:
Te chem, Doamne, eu pe Tine!

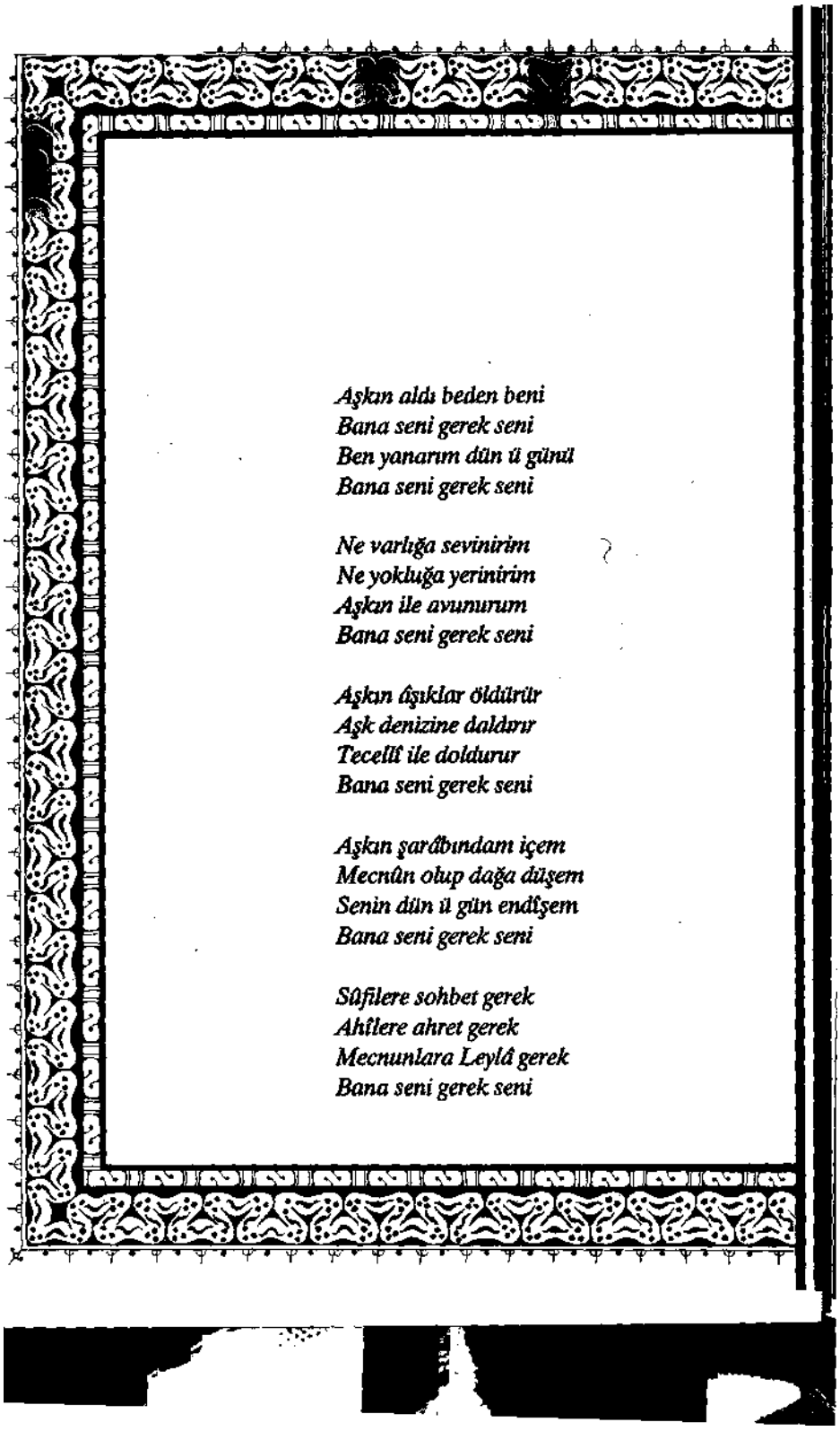

Aşkın aldı beden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni

Aşkın âşıklar öldürür
Aşk denizine daldırır
Tecellî ile doldurur
Bana seni gerek seni

Aşkın şarâbından içem
Mecnûn olup dağa düşem
Senin dün ü gün endîşem
Bana seni gerek seni

Sûfilere sohbet gerek
Ahîlere ahret gerek
Mecnunlara Leylâ gerek
Bana seni gerek seni

Trupu-mi arde de iubire,
Lingă *mine vreau să vii, Zi*
şi noapte-n contopire,
Mereu cu mine vreau să fii
Nu mă tem de nevoinţă,

Nu-mi doresc nici avuţii Ştiu,
iubirea-i suferinţă. Mereu cu
mine vreau să fii
Rapsozii-n mare Tu-i scufunzi,
Prin iubire-i poţi topi. Mie visul
mi-l inunzi, Mereu cu mine
vreau să fii

Rubinul din potir sorbind
Sus, în munţi doresc să vii,
Timpul să-l cinstim iubind.
Mereu cu mine vreau să fii.
Sofiştii vor a raţiona; Artişti
se cred cei ce-s ahii.

Meginun tânjeşte la Leyla,
Mereu cu mine vreau să fii

«i

Eğer beni öldüreler
Külüm göğe savuralar
Toprağım anda çağıra
Bana seni gerek seni

Yûnus'durur benim adım
Gün geldikçe artar odum
Iki cihanda maksudum
Bana seni gerek seni

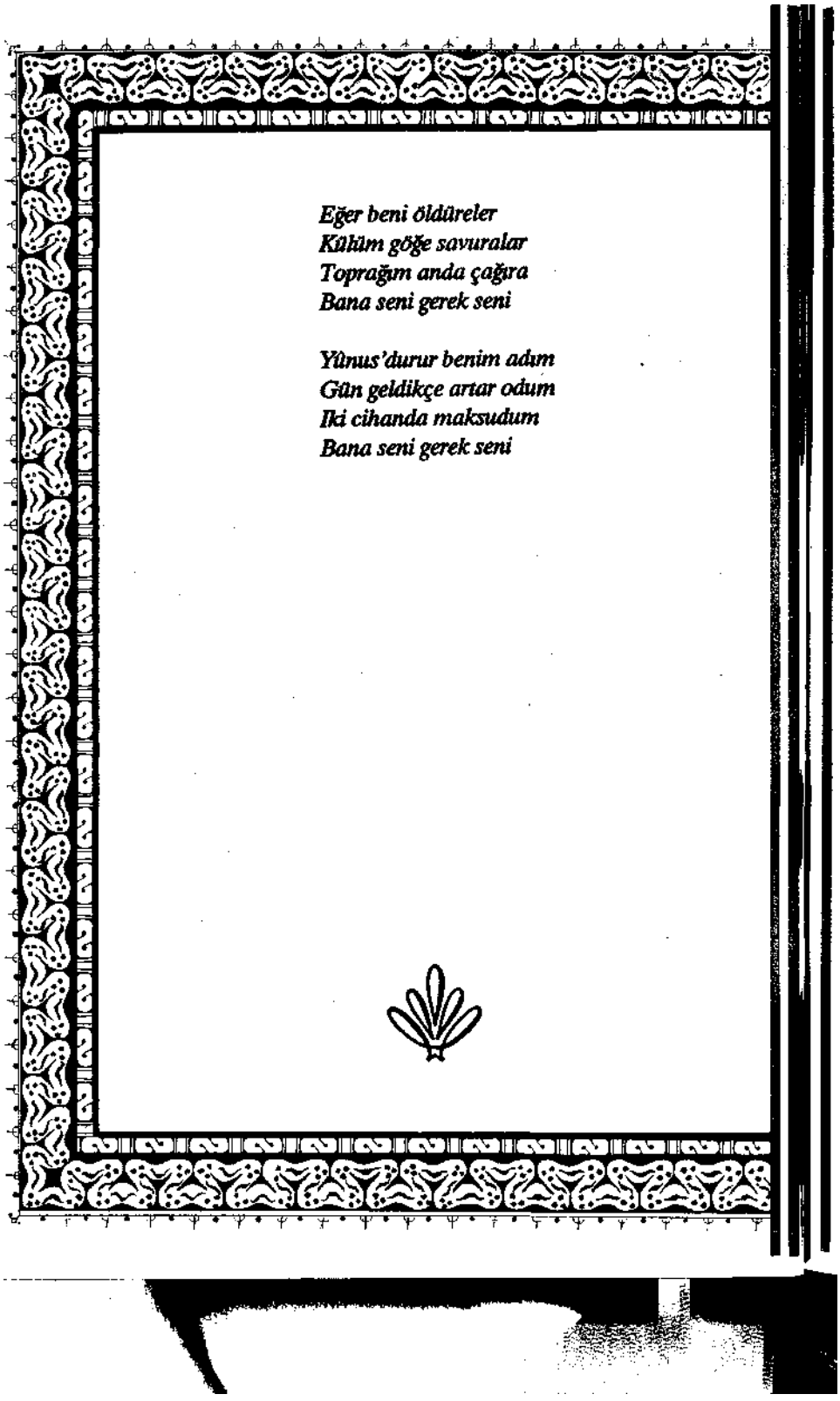

	Ş
Şi de viaţa mi-o vor lua	"ckî<
Lutul meu Te va chema. *Mereu cu mine vreau să fii.*	1
"Yunus" să ştii că mă numesc *La mine de-I dori să vil* *Lăsînd seraiul Tău ceresc.*	
Mereu cu mine vreau să fii.	
	ti
	_*j/'/ .'^\»j
ţ	1
*^p	
	i

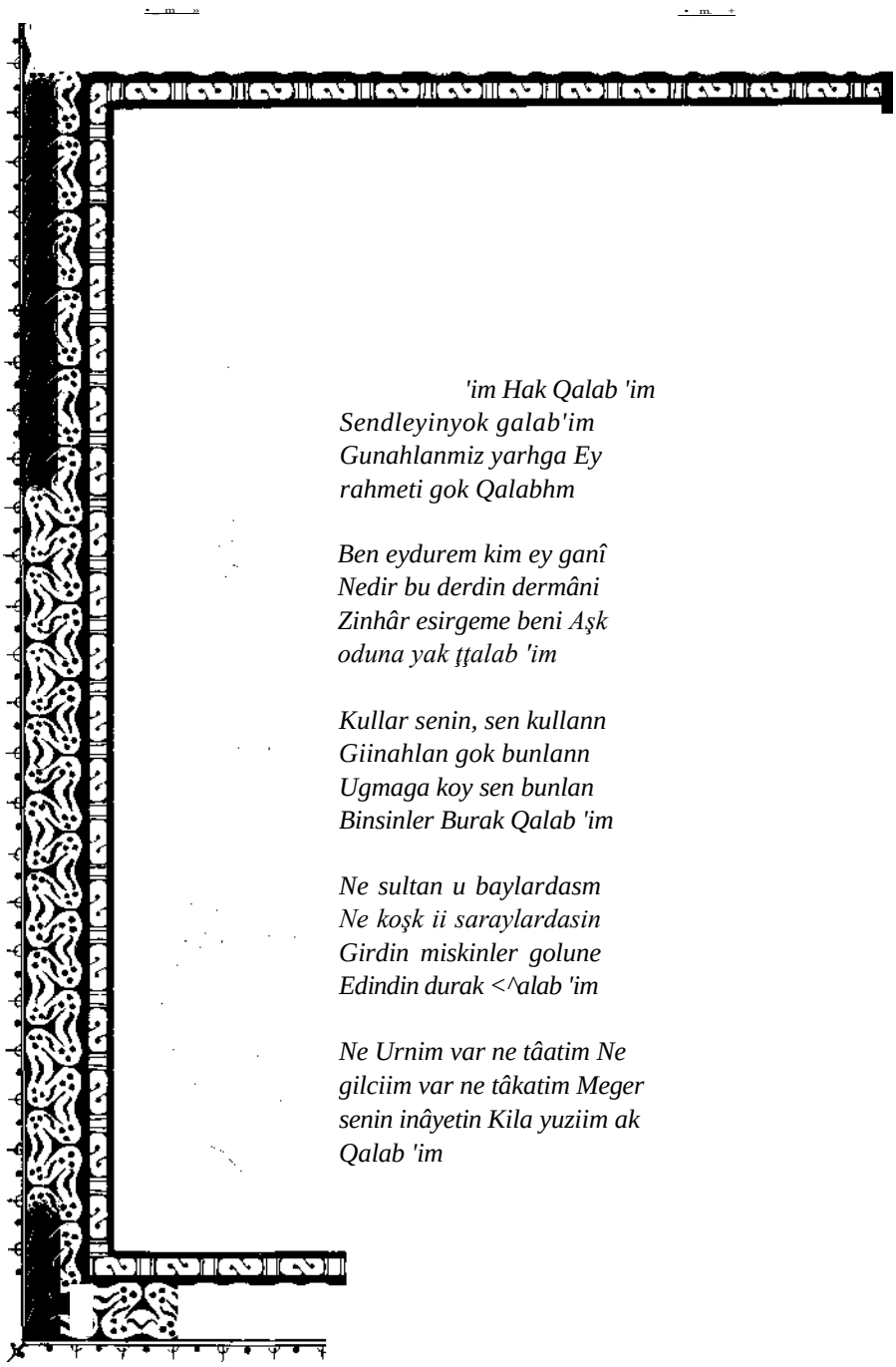

'im Hak Qalab 'im
Sendleyinyok galab'im
Gunahlanmiz yarhga Ey
rahmeti gok Qalabhm

Ben eydurem kim ey ganî
Nedir bu derdin dermâni
Zinhâr esirgeme beni Aşk
oduna yak ţţalab 'im

Kullar senin, sen kullann
Giinahlan gok bunlann
Ugmaga koy sen bunlan
Binsinler Burak Qalab 'im

Ne sultan u baylardasm
Ne koşk ii saraylardasin
Girdin miskinler golune
Edindin durak <^alab 'im

Ne Urnim var ne tâatim Ne
gilciim var ne tâkatim Meger
senin inâyetin Kila yuziim ak
Qalab 'im

Doamne, Dumnezeul meu,
Ziditor fără de geamăn,
Iartă Tu, păcatu-mi greu,
Căci eşti bun, farade seamăn.
Pe Tine, Doamne, eu Te chem,
Să vii din necuprins. Mă scapă,
Doamne, de blestem, De focul ce-
ai aprins.
Ai Tăi sînt robii; spre Stăpîn, Vm
pe Burak călare.

Dă-le dulce alinare.
Eu nu vreau să fiu sultan,
Nici seraiuri nu doresc.
Vreau doar inimii alean, în
iubire să găsesc.
Ca să scriu şi să citesc îmi
lipseşte seva.

Dar la Domnul mă gîndesc,
Inalţindu-i slava.

Yarhgagil sen Yunus u
Giinahh kullann ile
Egeryarhgamaz isen Key
kati firak Şalab 'im

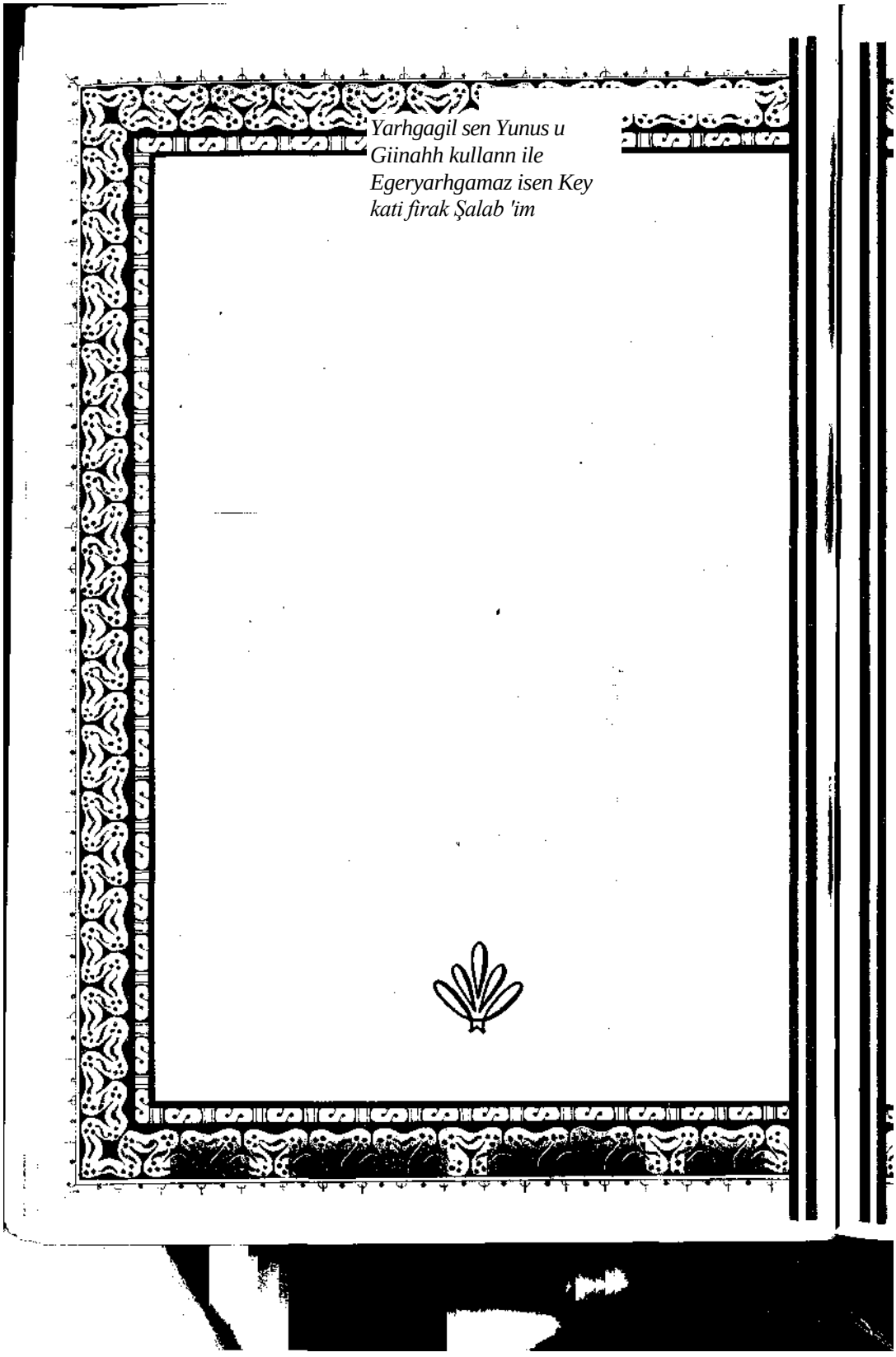

Bun fii, Doamne, cu Yunus!
Vine vremea să despartă.
Rogu-te, atunci, nespus,
Robii, de păcate-i iartă!

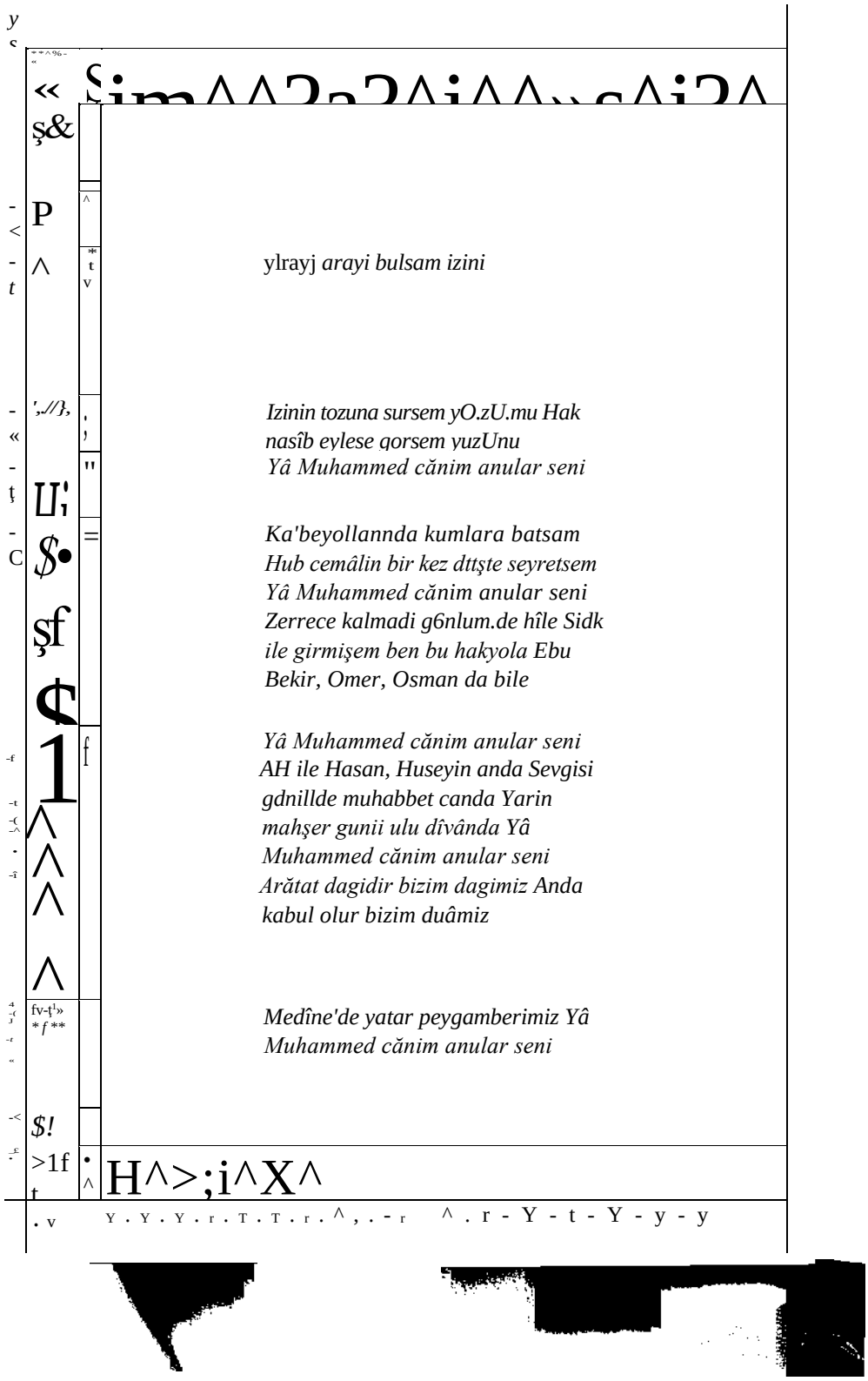

ylrayj *arayi bulsam izini*

Izinin tozuna sursem yO.zU.mu Hak
nasîb eylese qorsem yuzUnu
Yâ Muhammed cănim anular seni

Ka'beyollannda kumlara batsam
Hub cemâlin bir kez dttşte seyretsem
Yâ Muhammed cănim anular seni
Zerrece kalmadi g6nlum.de hîle Sidk
ile girmişem ben bu hakyola Ebu
Bekir, Omer, Osman da bile

Yâ Muhammed cănim anular seni
AH ile Hasan, Huseyin anda Sevgisi
gdnillde muhabbet canda Yarin
mahşer gunii ulu dîvânda Yâ
Muhammed cănim anular seni
Arătat dagidir bizim dagimiz Anda
kabul olur bizim duâmiz

Medîne'de yatar peygamberimiz Yâ
Muhammed cănim anular seni

5^^^2Z 23^^ZB22[Ei^22îC 21^2^1^^ u^E u ^^^^'*^

Căutîndu-Te-pe Tine, eu urma-Ţide-aş afla,
Cu colbul sfînt, de aur, pe faţă m-aş spăla.
Tînjesc să-Ţi văd făptura ce-n ceruri străluceşte.
O, Mahomed, eşti Preafrumos, suflarea-mi Te doreşte!

Pe drumul sfînt al Kaabei mă văd peregrinînd, Mă
văd printre nisipuri, lumina Ta căutînd. In vis Tu-
mi vii adesea, Te port mereu în mine. O,
Mahomed, suflarea-mi aspiră către Tine!

Pe calea sfintei taine, mă aflu neîntinat,
Am inima uşoară şi cugetul curat;
M-au cunoscut pe mine Osman, Ebu Bekir, Omer.
O, Mahomed, din suflet, pe Tine eu Te cer!

Alăturea de Tine, Aii, Hasan şi Husein
Iubirea o revarsă căci sufletul li-eplin;
Nevoie-i de iubire şi-n ziua de apoi.
O, Mahomed, Frumosul Frumusetii-Ţi se varsă în şuvoi!

Te roagă, pelerine, pe muntele-Arafat, Acolo-i
locul sacru, de Domnul luminat. Profetul e-n
Medina, în taină se-odihneşte. O, Mahomed, pe
Tine, suflarea-mi Te doreşte!

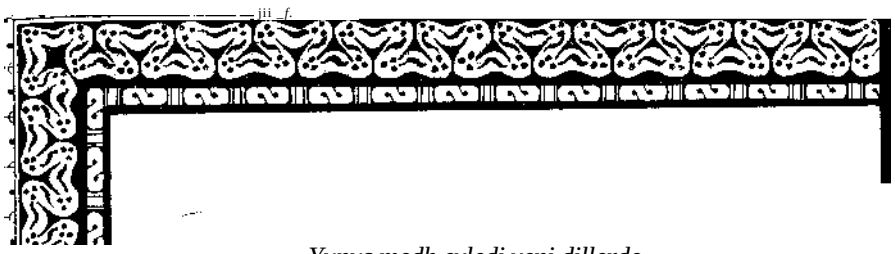

Yunus medh eyledi yeni dillerde
Billerde dillerde hem gdnullerde
Aglayi aglayi gurbet ellerde Yâ
Muhammed cănim anular seni

-^Sâ^x

H^fswi
- ^r-A-S^T--

^f?

I.^-fb^l" ±" 1^1" ?"l"V'b" l[11]1^[1] **¥tE^J[lf]i[v]",'^u[31][I.v]

^ >î^»«^^¡^«^

*^**Yî*'^VT;*^%°I«'~Mt*^^-«

tfşstâşm

, în graiu-ţi care curge, grai dulce, de poet, înalţă osanele, ofrande spre Profet. Se tfnguie a jale chemarea-ţi. către cer. O, Mahomed, Frumosul Frumuseţii- Ţi e-al suflului

mister!

m

c^îlP-
î-VJ
M

m

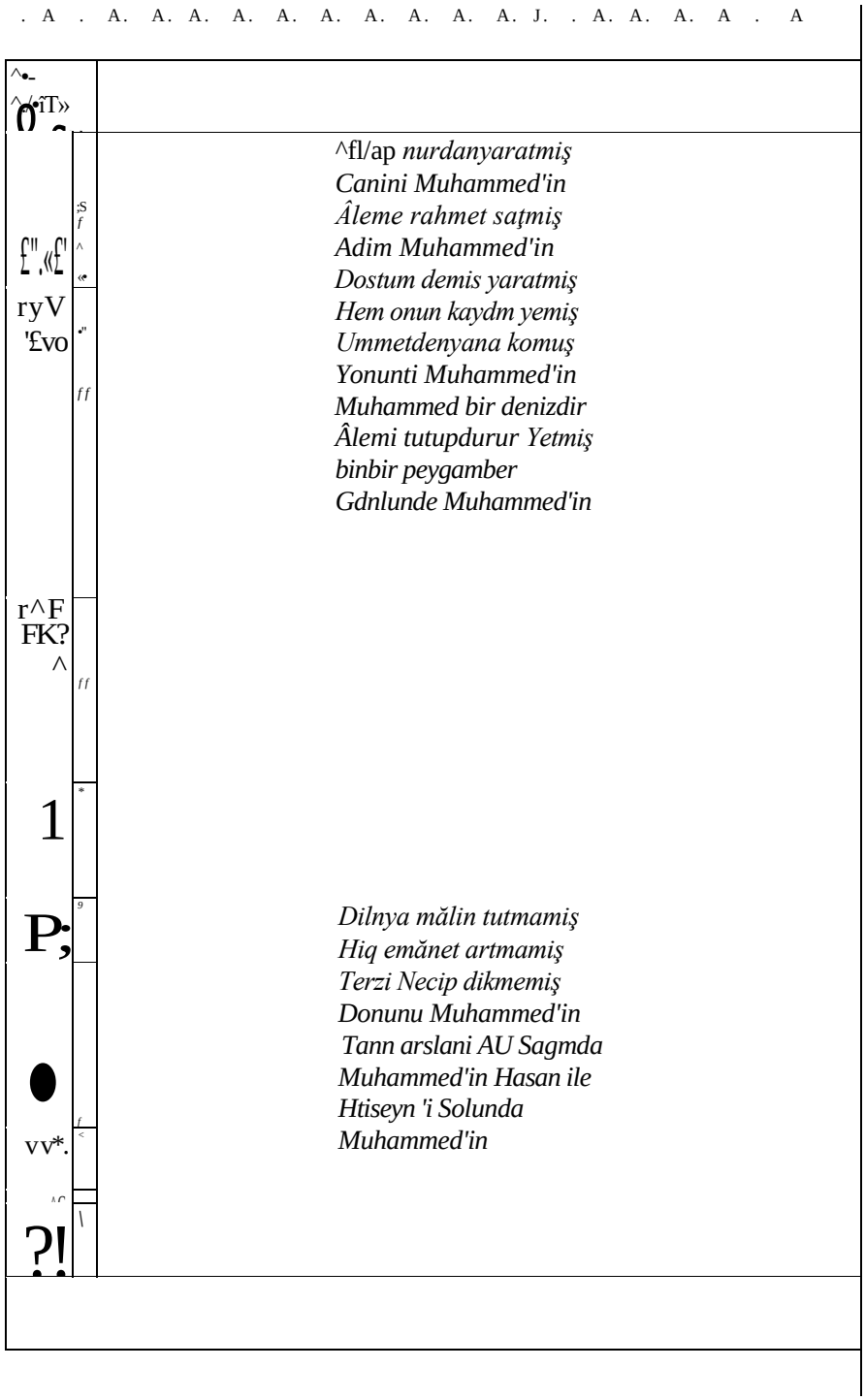
^fl/ap nurdanyaratmiş
Canini Muhammed'in
Âleme rahmet saţmiş
Adim Muhammed'in
Dostum demis yaratmiş
Hem onun kaydm yemiş
Ummetdenyana komuş
Yonunti Muhammed'in
Muhammed bir denizdir
Âlemi tutupdurur Yetmiş
binbir peygamber
Gdnlunde Muhammed'in
Dilnya mălin tutmamiş
Hiq emănet artmamiş
Terzi Necip dikmemiş
Donunu Muhammed'in
Tann arslani AU Sagmda
Muhammed'in Hasan ile
Htiseyn 'i Solunda
Muhammed'in

Dz« roze, *Domnul a creat Sufletul lui Mahomed. O ploaie Domnu-a revărsat: Numele lui Mahomed.*

Cu-nsuşiri miraculoase Dumnezeu L-a înzestrat. Căi de aur, luminoase, Către cer, I-a arătat.

Mare e, de frumuseţi, Lumea-ntreagă stăpîneşte. Şaptezeci de mii profeţi Pieptul său adăposteşte.

Cămaşa care-i stă pe trup E simplă, oarecare. Comorile nu-L preocup Şi bogăţii nu are.

Aii, leul cel divin, Dreaptă e lui Mahomed. Şi Hasan şi Husein, Stingă sînt lui Mahomed.

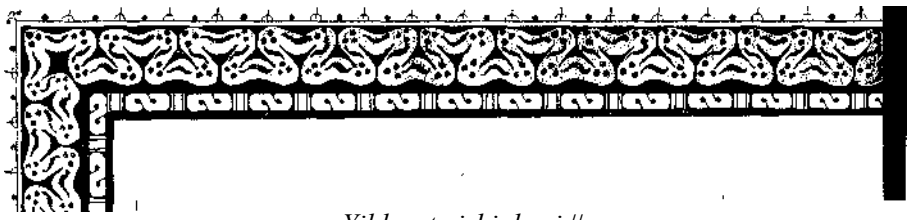

Yildayetmişbinhaci //er
bwi niycr eder
Vanrziyareteder Nărunu
Muhammed'in

Yunus Dede'm aşklidir
Eksiklidir miskindir Her
kim yemez mahrumdur
Honunu Muhammed'in

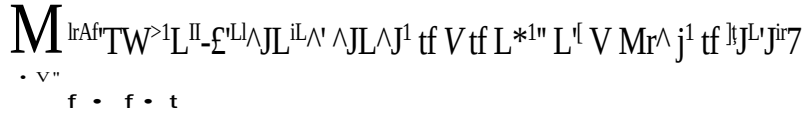

An de an sînt şaptezeci
Pelerini, ce vor să vază
Străbăttnd pustii poteci,
Strălucita-I, caldă, rază

Hei, Yunus, din sflntulmied
Nu toţi supuşti gustă, Căci
puntea către Mahomed Este
subţire-ngustă

/II 11 ^ J li ',•]ţ I ^ 11.1. ^ .1 IL^JIJI_^]LL^J1JL^J11

Hak'tan gelen şerbeti
Iqtik elhamdulillâh Sol
kudret denizini Ge$tik
elhamdulillâh
Sol karştki daglan
Meşeleri baglan
Saghksafâhkile Aştik
elhamdulillâh
Kuru idikyaş olduk
Kanatlandik kuş olduk
Birbirimize eş olduk
Ugtuk elhamdulillâh
Vardigimiz illere Sol safâ
gontillere Halka Tapduk
mânâsm Sagtik
elhamdulillâh
Beri gel banşahm Yâd
isen bilişelim Atimiz
egerlendi Eştik
elhamdulillâh

[•< f .i! ʲf]\\.ʲf]\\ ʲ f } \ t ^ r . \ \ ʲr}\\ •> r]\ ![ʲt JM(ʲ f

Licoare sfîntă am băut,
Din ceruri picurată.
Vigoare-am luat din Absolut,
Ca marea-nvolburată. Slavă Domnului!

Binețe munţilor am dat,
Pădurii-nalte, de stejar.
Grădini înfloare-am traversat,
Cu voie bună, de hoinar. Slavă Domnului!

De m-am uscat, am renăscut,
Aripi de pasăre am prins,
Zburat-am în necunoscut,
Spre lumi de necuprins. Slavă Domnului!

Cuvîntul lui Tapduk am dus
Pe meleaguri depănate.
Slova-i, cu nesaţ nespus,
Sorbit-au suflete curate. Slavă Domnului!

Vino, dar, săne-mpăcăm,
De eşti străin, să ne cunoaştem,
Calul să-l încălecăm,
Zburindspre aştri, să renastem. Slavă Domnului!

/ndiA: ^?ı//м 'м *faşladik*
Qok hayr u ser işledik Uş
bahar geldi geri Gdţtak
elhamdUlillâh

Derildikpmar olduk
îrkildik irmak olduk
Aktik denize dolduk
Taştik elhamdulillah

Tapduk'un tapusunda Kul
olduk kapusunda Yănus
miskin gig idik Piştik
elhamdulillah

jjtfi

Iama-n Rum am poposit,
Ades, pomană am făcut,
Spre alte zări, iar am pornit.
Trei primăveri s-au petrecut Slavă Domnului!

Mesajul meu a fost izvor;
Mulţimi înjur s-au adunat,
S-au strîns în fluviu curgător,
în mare-apoi s-au revărsat Slavă Domnului!

La casa lui Tapduk, am fost
Un rob copil, adus de-adopt.
Acum, Yunuse, ai un rost,'
Că-nţelepciunea ta s-a copt Slavă domnului!

3ffl$m8&%$&3®m$&^m

Canlar cănim buldum
Bu cănim yagma olsun
Assi ziyandan gegtitn
Dukkâmm yagma olsum

Ben benliglmden gegtim
Goziim hicâbm agtim
Dostvaslma erişti m
Gilmânim yagma olsum

Benden benligim gitti
Hep mulkumu dost tuttu
Lâmekâna kavm oldum
Mekânim yagma olsun

Taalluktan ttzuştum Ol
dosttan yana ugtum Aşk
dîvânma duştiim
^I *Dîvâmm yagrna olsun*

Varhk giin sefer kildi
Dost andan bize geldi
Viran gonul nur doldu
Cihâmm yagma olsun

î&%M U a' i' W P *.' » ^fe^^4^ iUi '^ VrJI • 114^ P'.

-i—o « y t v •-v-T^p—r-^-T-^-ir- u- » ^.—r-rţr-»—Ţ-т, ... » ʏ « ^ • ,т . _ i ,,,

La pricopseli nu m-am dedat.
De-aceea eu, în galaxie, Miez de
suflet am aflat. Sufletu-mi
prădat să fie!

O clipă de m-am îndoit,
Lăsînd vălul în pustie,
Iubire sftntă am primit.
Prădată îndoiala-mi fie!

Orgoliul meu eu îl îndoi;
Iubirea mi-a dat rostul; Sînd
adăpost pentru cei goi. Prădat
să-mi fie adăpostul!

M-am rupt de tot ce e lumesc Şi
am zburat spre feerie. Mă simt
într-un divan ceresc. Prădat,
divanul meu să fie!

în urma-mi, bunuri s-au pierdut,
Dar Domnul mi-a dat versul; în
roză, El m-a prefăcut. Prădat
să-mi fie universul!

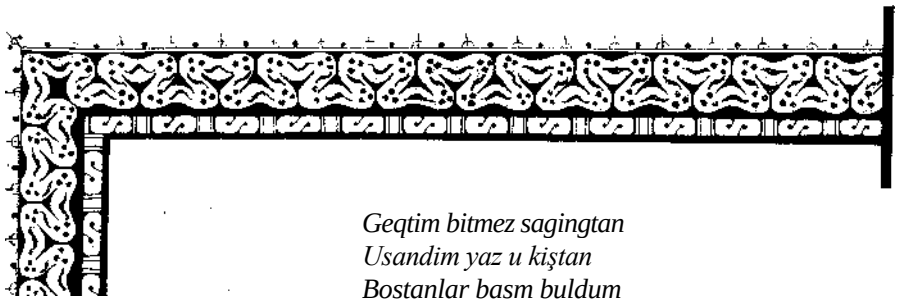

Geqtim bitmez sagingtan
Usandim yaz u kiştan
Bostanlar basm buldum
Bostammyagma oslun

Yănus ne hoş demişsin
Bal u şekeryemişsin
Băilor balmi buldum
Kovarwnyagma oslun

r^H

T» ir^TH $ iHIVn ifTul Jli ii^Tii .t n1\

Nu-mipasă de-anotimpuri
Dacă-n grădina cea dulcie
Nu curg la vale timpuri.
Grădina mea prădată fie!

Yunuse, tu vorba ce-ai grăit
Ca mierea-mi unge trupul
E mierea mierii ce-ai găsit.
Prădat să-tifie stupul!

'' j -lii''v- .Hj: y 'Li' U' XJ[1] l^J'[''C ''ÎL'''' I ''^ W ''ÎJ'' ^ BT?
^ ^ ^ Ş ^ ^

1^-j.j ^*âj'''tl -'^''ît • *^»^* i A T'^^''*t**>m^''I **!•»' '*! -*^&~**'i'-''^^'u'''Srr*''
r^ i ^ i y • ʏ '' ᴛ'~ᵀ i' * Ţ ' t' ' f * =P • y • ~''~« ʏ • v ' f * Y

Benim ol aşk bahrîsi
Denizler hayran bana
Derya benim katremdu
Zerreler umman bana

Kafdagi zerrem degil Ay
iF'gilneş bana kul Hakdir
ashm şek degil Murşiddir
Kur'ân bana

f*Un dosta gideryolum*
Mtilk-i ezeldir ilim Aşktan
soyler bu dilim Aşk oldu
seyran bana

Yog iken ol bârigâh Var idi
ol pâdişah Ah bu aşk
elinden ah Derd oldu
derman bana

Âdem yaradilmadan Can
kahba girmeden Şeytân
lânet olmadan Ars idi
seyran bana

K<:jz

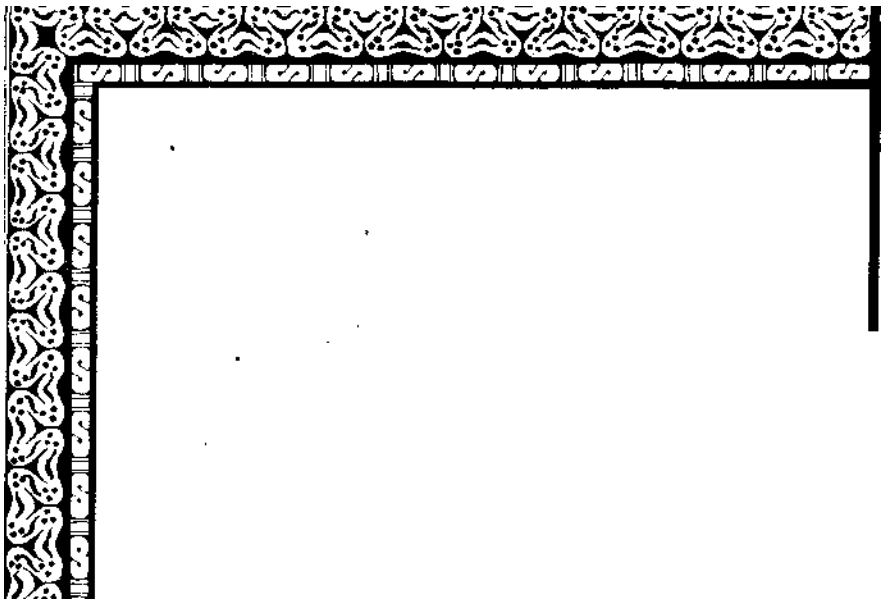

V

^^^ta^MMtei^MB^dfl^k^^h^^^^^^^^kl^tfl^hl^^MM^^^^^^^^^^^^^taM^Bh^tf^k^^bH^tf^^h^^^^^M^h^^^^^^k^a T i *

Din iubire, dacăplîng, Mările
se îmblînzesc. Lacrimi, un
ocean de strîng, Pescăruşii se
smeresc.

De iubeşti, atît îţi spun: Stă
Coranul mărturie Că
atomii se supun, Astre cad
în prizonie.

De te dărui tu căutării, Vei
vedea cum se relevă Strălucirea
vie-a zării, Din care versu-ţi
trage sevă.

Eu nu aflasem despre Crai
Iubirea cînd m-a copleşit, Nici
nu ştiam de-al lui serai, Cînd
taina lumii m-a vrăjit.

Nu fuse lutul modelat, Şi
sufletu-mi lăcaş n-avea, Iblis nu
fuse blestemat, Cînd Domnu-n
ceruri mă iubea.

Yaradıldı Mustafâ
Yüzü gül gönlü safâ
Ol kaldı bize vefâ
Ondandır ihsan bana

Şerîat ehli ırak
Eremez bu menzile
Ben kuş dilin bilirim
Söyler Süleymân bana

Yûnus bu halk içinde
Eksiklidir Hak bilir
Dîvâne olmuş çağırır
Dervişlik bühtan bana

Mustafa cel luminai, Cu
aleasă cuviinţă, Pe noi toţi
ne-a îndrumat înspre iubire
şi credinţă.

Dacă mă port răspunzător
Faţă de Legea musulmană
Nu ştiu, că nu-s judecător.
Iubire sufletu-mi emană,

Să nu fii trist, sărman Yunus,
Ce porţi al humei înveliş Şi
eşti păcatului supus, Căci
eşti al Domnului derviş.

-yTv j" x? 'rc,J y 'Jl^J 'u: "J[1] *U*lr U' *C* [Jt]X J[!] jC J C.

-v r Y

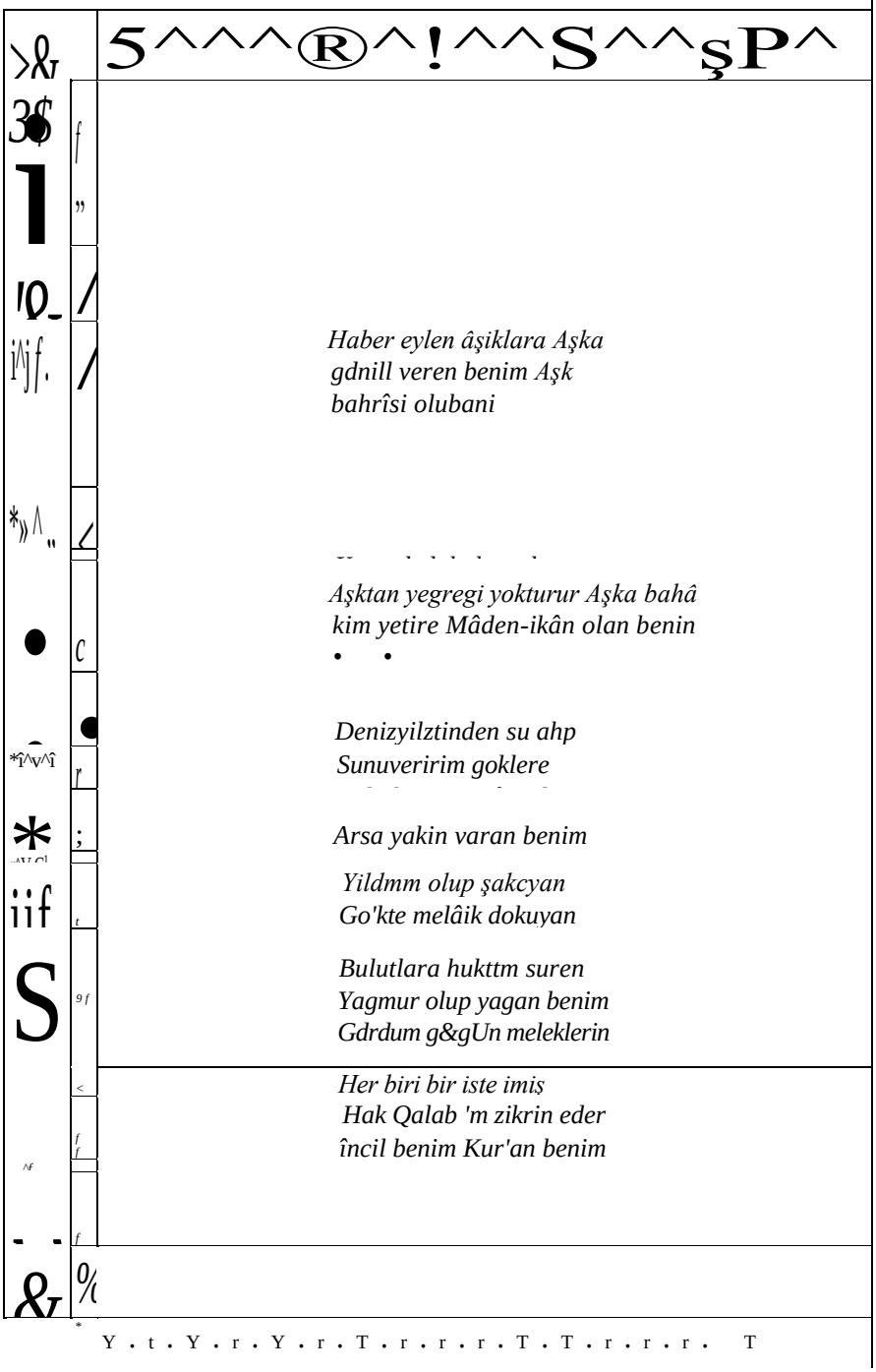

5^^^®^!^^S^^şP^

Haber eylen âşiklara Aşka
gdnill veren benim Aşk
bahrîsi olubani

Aşktan yegregi yokturur Aşka bahâ
kim yetire Mâden-ikân olan benin

Denizyilztinden su ahp
Sunuveririm goklere

Arsa yakin varan benim

Yildmm olup şakcyan
Go'kte melâik dokuyan

Bulutlara hukttm suren
Yagmur olup yagan benim
Gdrdum g&gUn meleklerin

Her biri bir iste imiş
Hak Qalab 'm zikrin eder
încil benim Kur'an benim

Aşugilor, daţi veste Iubirii că m-am dăruit. Sînt pescăruşul din poveste Ce mării s-a făgăduit. Abundă cerul de iubire, Ea se revarsă pe pământ, Se tălmăceşte-n nemurire, Esenţa ei e-al meu cuvînt.
Stropi furaţi din marea-n spume Bolţii limpezi îi ofer Ca s-aiuns cînd plec din lume

Tot mai sus, chiar sus, în cer.

Aş dori să fiu un fulger
Cu străluciri de stele.

Un nor să fiu sau înger
Sînt visurile mele.
îngerii din cerul sfînt Au misii în divan.

Poate Evanghelii sînt, Eu poate sînt Coran.

Gördüm diyen değil gören
Bildim diyen değil bilen
Bilen Ol'dur gösteren Ol
Aşka yesir olan benim

Kalem çalınıcak görgil
Haber böyledürür bilgil
"Kaalû belâ" kelecisin
Bunda haber veren benim

Deli oldum adım Yûnus
Aşk oldu bana kılavuz
Hazret'e değin yalınız
Yüz sürüyü varan benim

Să nu *te crezi clarvăzător,*
Doar El e cel ce vede.

Nu eşti a toate ştiutor,
Căci numai El prevede.

"Nu eu sînt Domnul vostru?"

întreabă Dumnezeu.
"Da", spuse corul nostru,
Cîntînd prin glasul meu.

Yunus, iubirii mesager
Ajunse-ncet, încet,
Dezvăluind adînc mister,

în graiul de poet.

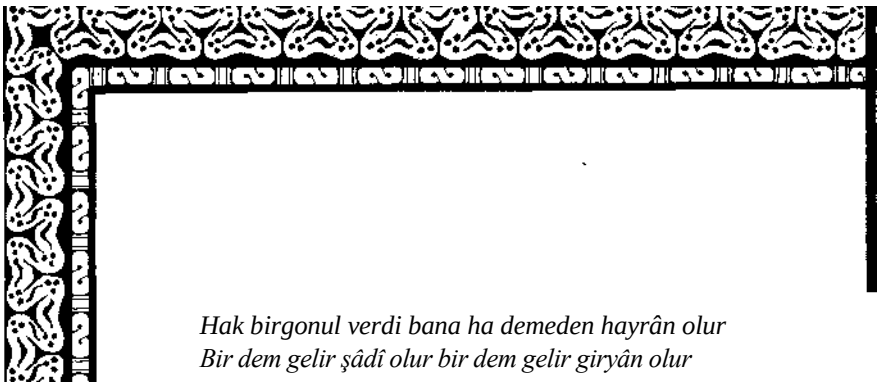

Hak birgonul verdi bana ha demeden hayrân olur
Bir dem gelir şâdî olur bir dem gelir giryân olur

Bir dem sanasm kiş gibi sol zemheri olmuş gibi
Bir dem beşâretten dogar hoş bag ile bostan olur

Bir dem gelir soyleyemez bir so'zii şerh eyleyemez
Bir dem dilinden dur ddker dertlilere dermân olur

-€'

Bir dem gikar ars uzere bir dem iner taht-es-serâ Bir dem sanasm katredir bir dem taşar ummân olur

Bir dem cehâlette kahr hif nesneyi bilmez olur Bir dem dalar hikmetlere Călînus u Lokmân olur

Bir dem dev olurya peri vîrâneler oluryeri Bir dem u$ar Belkîs ile sultân-i ins ti cân olur

Bir dem vanr mescidlere yiiz surer anda yerlere
Bir dem vanr deyre girer Incil okur ruhbân olur

Bir dem gelir Isâ gibi dlmilşleri diri kilar
Bir dem girer Tdbr evine Fir'avn ile Hânân olur

Bir dem doner Cebrâil'e rahmet satâr her mahfile
Bir dem gelir gUmrâh olur miskin Yunus hayrân olur

Afostovreme-odată, cînd Domnul m-a-ntrupat El ce alese, oare, din duhul insuflat?

Din harul ce mi-l dete grădinile-au rodit, Dar vine şi o clipă cînd rodu-i troienit

Mi-a dat înţelepciune durerile s-alin,
Dar vine acea vreme cînd vorba-mi este spin.

Cu darul de la Domnul, spre piscuri pot să zbor, Dar vine-o vreme-n care, se poate să cobor.

în spirit şi la minte, Galinus de-aşfi, Lokman, Tot astfel e posibil să mă trezesc proŢan.

Veni-va vremea, poate, cîridzînele din vis Veghea-vor viaţa noastră la f el ca-n paradis.

Atuncea musulmanii-n moschei s-or înclina, Creştinii-n mănăstire, smeriţi s-or închina.

Atunci cînd Faraonul în casa-ti va răzbate, Tu crede-n reînviere şi în eternitate.

Veni-va-n vremea vremii, Gebrail cu prisos, Uimit vei fi Yunuse, de-al Domnului prinos!

?,}\ 'jj. JI II -V 11 i!-VM -V ltjJ/J! II-y ÎMI -^jI II^JJt -y- :^y 1. il^ II li ^Jf-W"

Işidin eyyărenler'
Kiymetli nesnedir aşk
Degmelere bitinmez
Hiirmetli nesnedir aşk

Hem cefâdir hem şefã
Hamză'yi atu Kafâ
Aşk iledir Mustafâ
Devletli nesnedir aşk

Daga duşer kiil eyler
Gdniillereyol eyler
Sultanlan kul eyler
Hikmetli nesnedir aşk

Kime kim vurdu ok
Gussa ile kaygu yok
Feryâd ile âhi qok
Firkatli nesnedir aşk

Denizleri kaynatir
Aţevce gelir oynatir
Kayalan soyletir
Kuvvetli nesnedir aşk

Ascultaţi, voi, ce vă spui:
Dar de preţ iubirea este;
Hărăzită nu-i oricui, Doar
*făpturilor celeste. **

Pare chin, dar desfătează;
Mustafâ s-a prins în joc.
Hamza Kapul traversează
Cînd iubirea-i cu noroc.

Muntele chiar de-l preface în
cenuşă şi cărbune, Din
sultan, de slugă face, Ea se
cheamă-"Nţelepciune".

Cînd săgeata-i te străpunge,
Pane ai şi de mîhnire Căci
iubirea ce te unge Duce şi la
despărţire.

Auzi marea clocotind?
Auzi vîntul care suflă?
Stâncile le-auzi grăind?
Duh iubirea le insuflă.

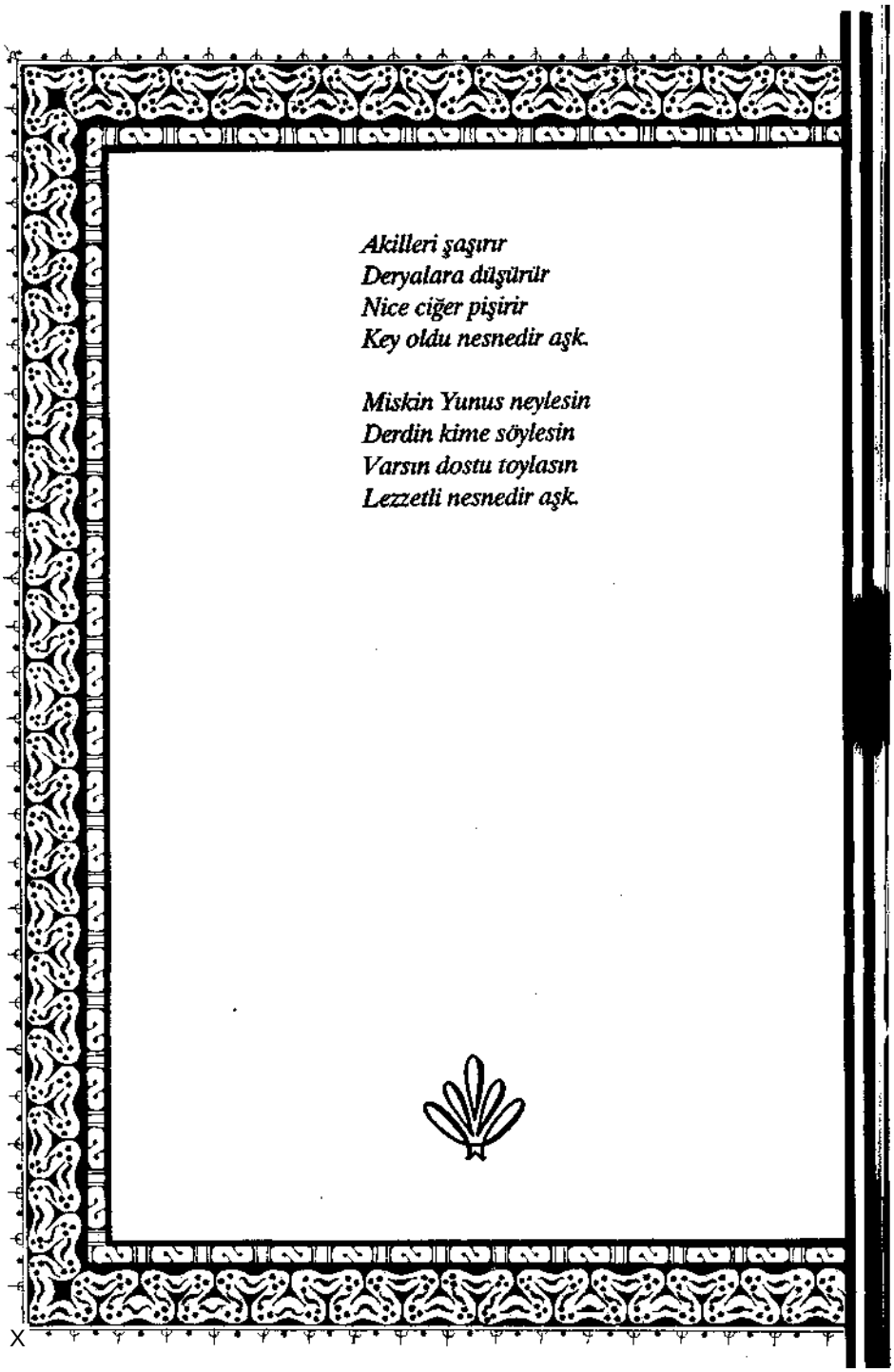

Akilleri şaşırır
Deryalara dülşürür
Nice ciğer pişirir
Key oldu nesnedir aşk.

Miskin Yunus neylesin
Derdin kime söylesin
Varsın dostu toylasın
Lezzetli nesnedir aşk.

Cu *oceanul contopeşte*
Spirite ce-a tulburat Ori în
soare ea topeşte Suflete ce-
a-nvăpăiat.

Ce să facă biet Yunus? Cui
săplîng-a sa durere? Tain
Domnului a dus Din
iubirea-i, dulce miere.

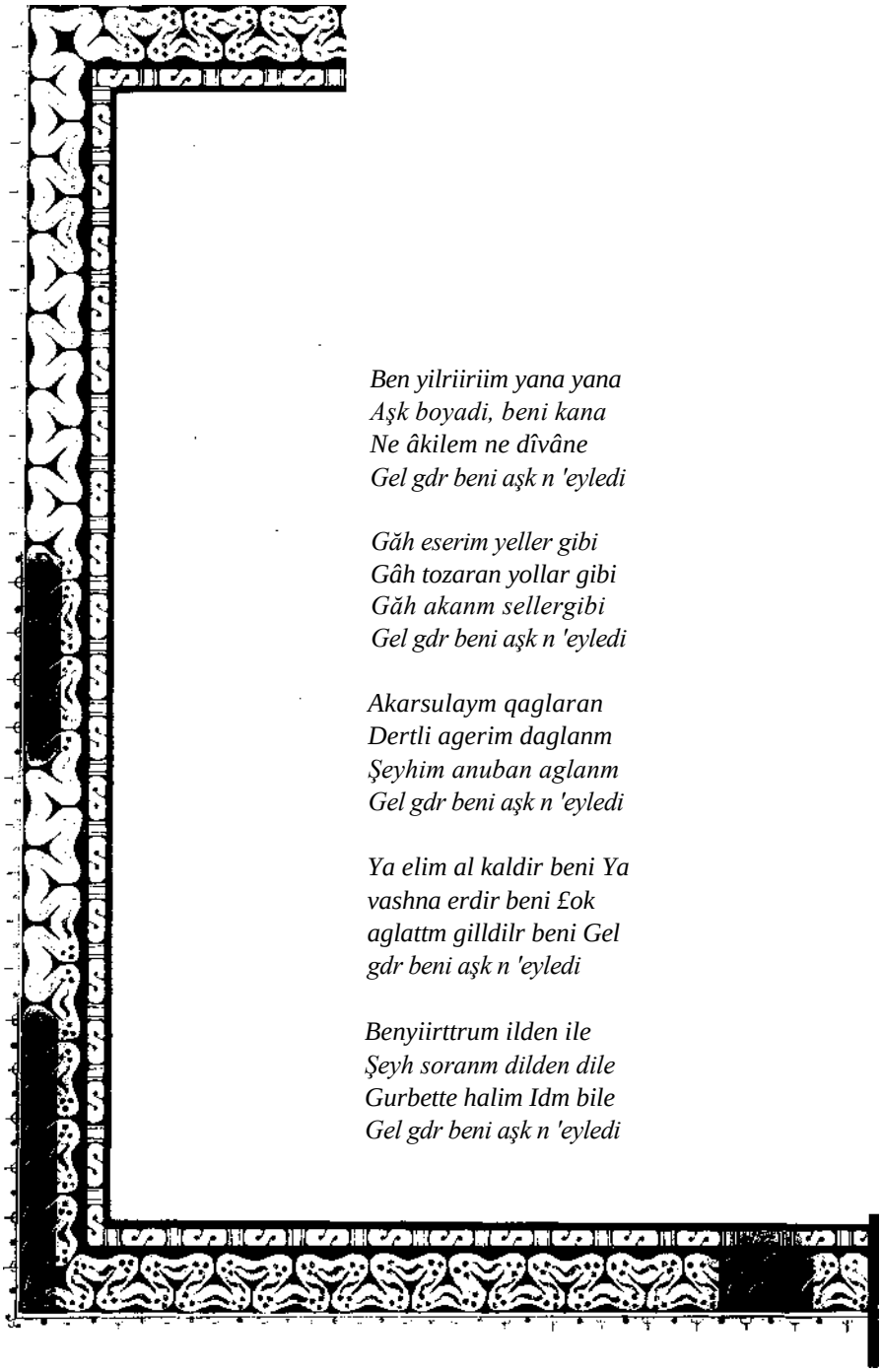

Ben yilriiriim yana yana
Aşk boyadi, beni kana
Ne âkilem ne dîvâne
Gel gdr beni aşk n 'eyledi

Găh eserim yeller gibi
Gâh tozaran yollar gibi
Găh akanm sellergibi
Gel gdr beni aşk n 'eyledi

Akarsulaym qaglaran
Dertli agerim daglanm
Şeyhim anuban aglanm
Gel gdr beni aşk n 'eyledi

Ya elim al kaldir beni Ya
vashna erdir beni £ok
aglattm gilldilr beni Gel
gdr beni aşk n 'eyledi

Benyiirttrum ilden ile
Şeyh soranm dilden dile
Gurbette halim Idm bile
Gel gdr beni aşk n 'eyledi

Văpăi în suflet mi se-adun, Jar
purpuriu în mine zace. Nu-s
înţelepţii nici nebun, în scrum,
iubirea mă preface.

Sîntvînt ce suflă pustiind, Sînt
colb, în urma Lui, pierdut, Sînt rîu
ce curge clipocind; Iubirea, ea m-
a prefăcut.

în taină, des îmi amintesc C-
amfost cîndva iluminat. M-
am bucurat de dar ceresc; Cu
harşeicul m-a-nzestrat.

Acum, acelaşi nu mai sînt.
Tu inima-ti deschide,
Primeşte sufletul meu frint
De nu, mai bine mă ucide.

Căci nu mai pot să tot colind Prin
lumea largă, fără rost. în braţe-aş
vrea să te cuprind, Dar nu-mi dai,
Doamne, adăpost.

Mecnâm olubanyttrilrttm
Olyân dilşte gdninlm
Uyamp meldl olurum Gel
gdr beni aşk n 'eyledi

MiskiriYănus bî$âreyim
Bostan ayagayâreyim
Dost ilinden âvâreyim
Gel gOr beni aşk n 'eyledi

•4

^XSffi

H- • y * v

Ca şi Medjnun tot rătăcesc • Şi caut o nălucire, lubirea-n vis mi-o împlinesc Că totu-i plăsmuire.

Sărman Yunus, nefericit, Acum îmi pare c-ai tăcut. De cît de mult ai pribegit, în colb te-aiprefăcut.

^I:>^:I:^»;I:»^îr'^vI^^^^-îIi-^:I^^^^-Uv^'r

. ^ . y ' t ••^r-r-^—r-j . y i ʏ « y . 4 . ₜ . y t ^ . ţ * y • y •—

^

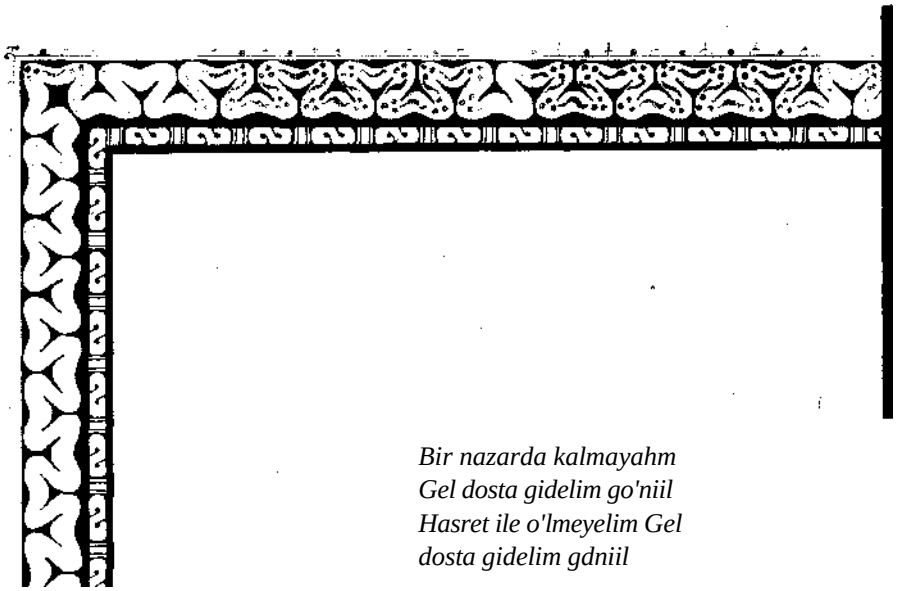

Bir nazarda kalmayahm
Gel dosta gidelim go'niil
Hasret ile o'lmeyelim Gel
dosta gidelim gdniil

Gel gidelim can durmadan
SQret terldni urmadan
Araya diişman girmeden
Gel dosta gidelim gdniil

Gel gidelim kalma irak
Dost if *in kilalim yarak*
Şeyhin katindadir durak
Gel dosta gidelim gânill

Terk edelim U ii şan Dost
z'fin *lalahm zâh Ele*
getirelim yâri Gel dosta
gidelim gdniil

Bu dtinyaya kalmayahm
Fânîdir aldanmayalim Bir
iken aynlmayahm Gel
dosta gidelim gonttl

hc

<i>

Prietene, mi-e dor de Tine, Ades,
în vis Te-ntrezăresc. Ci vino,
suflete, cu mine, Spre El mergînd,
să-L întîlnesc.

Hai suflete, cît nu-i tîrziu Să-
L regăsim în tihnă, Cît chipu-
I încă sîngeriu, Ca să-I
cerşim odihnă.

Suflete, nu sta deoparte; Seicul ne
va dapovaţă, Căci drumu-i greu şi
e departe. Cum să-L vedem la
faţă?

Cetatea noi n-o părăsim, Nu
mergem în mormînt.
Prietenul de-L regăsim, Noi
îl aducem pe pămînt.

Reazăm lumii, prin iubire,
Dacă totu-i trecător, El s-
aducă-n astă fire De vreme
ce-I nemuritor.

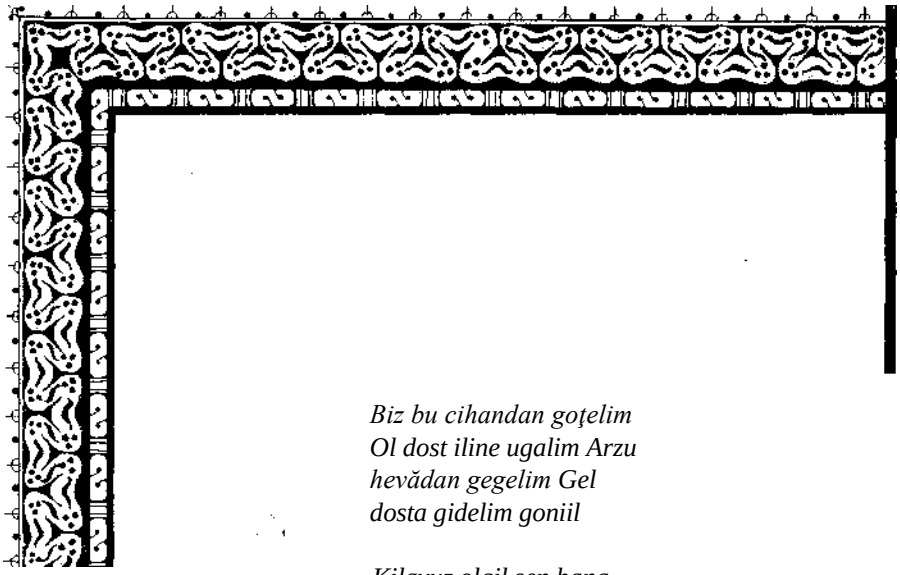

Biz bu cihandan goţelim
Ol dost iline ugalim Arzu
hevădan gegelim Gel
dosta gidelim goniil

Kilavuz olgil sen bana
Go'nulelim dosttanyana
Bakmayahm dnden sona
Gel dosta gidelim goniil

Bu diinya olmazpâyidâr
Ag gâziinii canin uyar
Olgil bana yoldaş u yâr
Gel dosta gidelim goniil

Olttm haberigelmeden
Ecelyakamiz almadan
Azrăil hamle kilmadan
Gel dosta gidelim goniil

Gergek erene varalim
Hakk'm haberin sorahm
Yănus Emre'yi alahm
Gel dosta gidelim goniil

ţ1LAVL_1^J^ uV JIK^yiJ^- JML ^Ml l\^ M -^ IHI^jl H.V- ^ V"j" ^•^ .

oj" *—^—ƒ—Y⁷""*—^ˢ~*—^ •—^~~*~

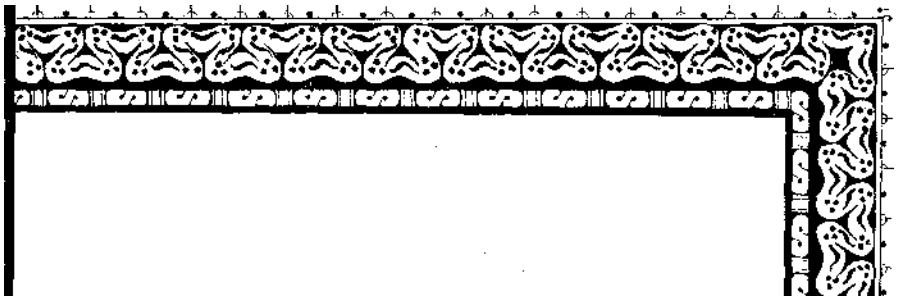

•ieten să plecăm,
Lăsînd lumea de dureri,
Spre meleagu-I să zburăm,
Lăsînd lumea de plăceri,

Fi-mi tu mie, călăuză,
Drumu-i greu şi lunecos,
Şi să-mifii veşnică muză
Pentru visul meu frumos.

Lumea ceasta nu-i eternă;
Ochii de-i deschizi, tu vezi
De aceea, te prosternă La
Prieten, dacă crezi

Suflete, fii mai grăbit, Fugi
de-aiceafără teamă. Rostul
ţi-e pecetluit, CîndAzrail
te cheamă.

Yunuse, haide neapărat Pe
Domnul să-L căutăm.
Prieten e, de-adevărat, De
aceea voi ca să-L aflăm.

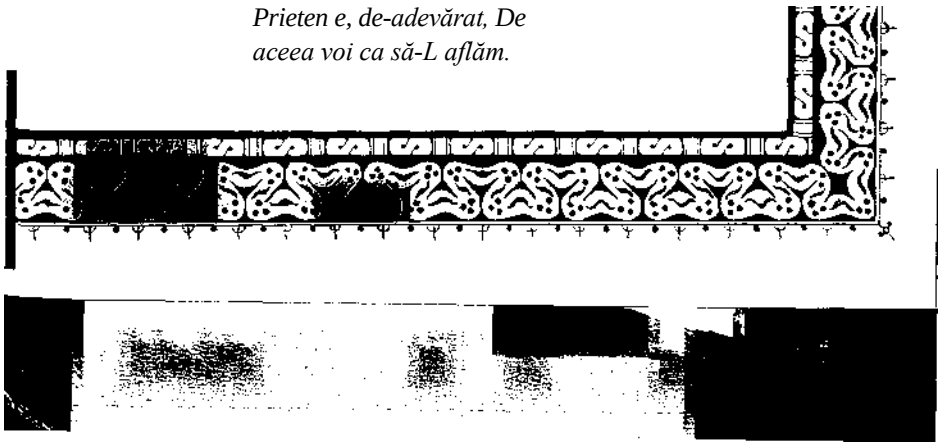

K
K
K
K
€

ATo/a gefae/z *şimden gerti*
Fesâdi terk etsen gontil
Gâh aglasan gunâhina
Gâh kanaat etsen gontil

îşin guctin fesâd ile Yakti
beni hirs od ile îltsen yari
bir ugurdan Yanar oda
atsan gontil

Nice bir ben sana uyam
Oztimti belâya koyam
N'ola gelsen sen de benim
dgudumu tutsan gontil

Dtinya halkm dtişmânidir
Makstid ol canlar cânidir
Bilin ki dtinyafânîdir
Dunyayi terk etsen gontil

Yunus miskin kalmaz cana
Verir cănim kurbana
Gelsen siginsan Subhân 'a
Dogru yola gitsen gontil

Suflete, ce-arfii să vii,
în urma ta lăsînd
Intrigaşi vrăjmăşii?
Vreau să te văd zbunnd.

Sperînd în armonie,
Căci viaţa-i lupanar.
Cuprins sînt de mînie.

Pari fără de noroc.
Ascultă sfatul meu:
Aruncă-te în foc

Şi zbori la Dumnezeu.
Pămîntul este trecător,

Omul este muritor,
Viaţa lui e o himeră.

Yunus, ce-i pasă lumii
De jertfa ta curată?
Ci fugi din sînul humii
Şi către ceruri cată.

Nite kim ben beni bildim
Yatân bil Td Hakk'i buldum
Korkum onu buluncaydi
Şimdi korkudan kurtuldum

Hig ayruk ben korkimazam
Ya birzetre kayirmazam
Ben imdi kimden korkayim
Korktugum ileyâr oldum

Azrail gelmez y anina
Sorucu gelmez sinime
Bunlar benden ne soralar
Onu sorduran ben oldum

Ya ben anca kaţan olam
Ol buyurdujjun buyuram
Ol geldi gonliimuz doldu
Ben ona bir dîvân oldum

Aşkhlar bizden alalar
Aşksizlar hod ne bileler
Kimler ala kimler vere
Ben bir ulu dukkân oldum

a vi

Pe rone eu *m-am regăsit, Căci L-am aflat pe Dumnezeu. Temeri mii m-au bîntuit Că-L voi căuta pe El, mereu.*

De-acuma nu mă tem defel, N-am nici o grijă de-un sălaş. Frică mi-era doar de El, Acuma Domnul mi-e părtaş.

Ce rost mai are Azrail La capul meu, atunci cînd mor? De ce mă-ntreabă inutil? Eu însumi sînt judecător.

Căci Domnu-mi dete mie-n dar, Socotindu-mă "divan", Ce-i mai scump, sublimul har, Al poetului firman.

Ies din mine, se răsfiră Dulci miresme-ale iubirii. Vin la mine, se inspiră, Iau lumină vie, mirii

*

Ydnus 'a Hak aţtt kapi
Yănus Hakk'a ktldi tapu
Bală devlet benimkiymiş
Ben kul iken sultan oldum

■

Yunuse, de te-ai juruit
Acelui mare Castelan, în
ceruri El te-a nemurit. Din
rob, tu azi devii sultan.

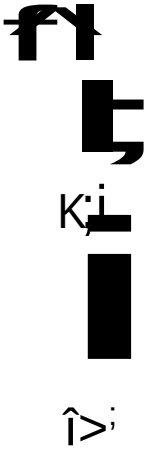

Benim *bunda karânm yok*
Ben gine gitmege geldim
Bezirgămm metâim şok
Alana satmaga geldim

Ben gelmedim dâvâ igin
Benim işim sevi i$in
Dostum evi gdnallerdir
Gdnillleryapmaga geldim

Dost esriigft. deliligui
jfatldar bUir neligui
Deggăraben tidlijpn
Birligeyetmege geldim

Opădişah ben kuluyum
Dost bah$esi bttlbttlityam
Ol hocamm bahgesine
Şâd olup otmege geldim

Bunda bilişmeyen canlar
Anda bilişemez onlar
Biluşuben ben dost ile
Halim arz etmege geldim

Nu-s hotărît, pe-acest meleag, veacul să-mi fac. Rămîn o clipă doar şi plec apoi, din viaţă. Sînt negustor, prieteni, ca marfa să-mi desfac, Venit-am eu pe lume cu gînd s-o vînd la piaţă.

Eu n-am venit la voi să semăn vrăjmăşie, Ci să v-aduc iubire, cu drag să vă veghez. Prietene, primeşte în suflet armonie. Alt suflet, din lumină, doresc să modelez.

Beţia-nvăpăierii aşugilor arată Că Domnul este-n ceruri întru eternitate. Nicicînd, vreo îndoială, din drum n-o săm-abată, Căci am venit pe lume s-ajung la Unitate.

El este împărat, iar eu îi sînt supus. Mi-e Dascăl, sînt cirac în Casa Domnului BUlbttl sînt pentru Dînsul, căci îl iubesc nespus, Venit sînt eu pe lume să cînt spre slava Lui.

Suflete ce vin şi trec, între ele nu se ştiu, Nici aicea, pepămînt, nici acolo sus, în cer. Şi de-aceea, eu mă leg, ca în timpul cît sînt viu, Să le-arăt că în unire este-al dragostei mister.

Mâşuka derdinden dldum
Gergek erin kapmnda
dmrilm hore etmege geldim

TS'W y <•> > ^' ai w »' i*' y i^rrji ^,y -^ LT^I •• i»>, LIJ ,

*^—H-^y—•—vp-

Yunus poetu-ades grăieşte-n vers curat: Eu am bătut lapoarta-Işi viaţa I-am jertfit, Am vrut să-Iştiu misterul, iubire am aflat. Cu flacăra iubirii, la semeni am venit.

ţM -aii • U; -J IU M & Lvji v %v » i^ i J -y li .v *m* V' *f •-^

7<3fft« _y/«e *deli gonii! Sular gibi gaglar mmn Aktin yine kanh yaşim Yollanmi baglar mmn*

N'idem elim ermezyâre Bulunmaz derdime găre Oldum ilimden avare Beni bunda egler misin

Yavi kildim benyoldaşi Onuhnaz bagrimm boşi G&zlerimin kanhyagi Irmak olup ţaglar mmn

Ben toprak oldum yoluna Sen asm gâzetirsin Şu karşima gogtts geren Tas bagirh dagîar mmn

Hârâmi gibi yoluma Arkun inen karh dag Benyârimden ayn duştiim Senyolumu baglar mmn

V ' r • -r • V • -r ' V V ' -r

Suflete, izvor ce pKnge,
Unda-ţi curge murmurînd,
Varsă lacrimă de singe,
Drumul vieţii-mi, ferecînd.

Doamne, ce crezi capot să fac?
Iubita mi-e departe. Durerea-miport,
fără de leac, Speranţele-s deşarte.

Eu pribegesc din loc în loc; Mi-e
mintea tulburată. Şi lacrime-i veni
soroc Să curgă-nvolburată.

în pulberi eu m-am prefăcut.
Doamne, ai inimă de piatră Pe
robul Tău nu L-ai văzut Că-ji
ardefocu-n vatră.

Cu muntele m-am întîlnit, în cale-mi
stă, trufaş. Zadarnic multe i-am
vorbit, Cerşjnău-i unfăgaş.

Karh daglann başmda
Salfam salkan olan bulut
Sagm gdzttp benim igin
Yaşun yaşm aglar mism

Esridi Yănus cam
Yoldayim illerim hani
Yânus daşdef&rda seni
Sayru mism saglar mism

Cad ms, pe *vîrfu-nzăpezit*
lubita-mi e retrasă, Cu părul
lung şi despletit Stă norului
mireasă.

Se-ntoarce, dar, Yunus din drum,
In lumea-i pămîntească, Seroagă-
n vis, văzînd-o-n fum, Cerînd să-l
ocrotească.

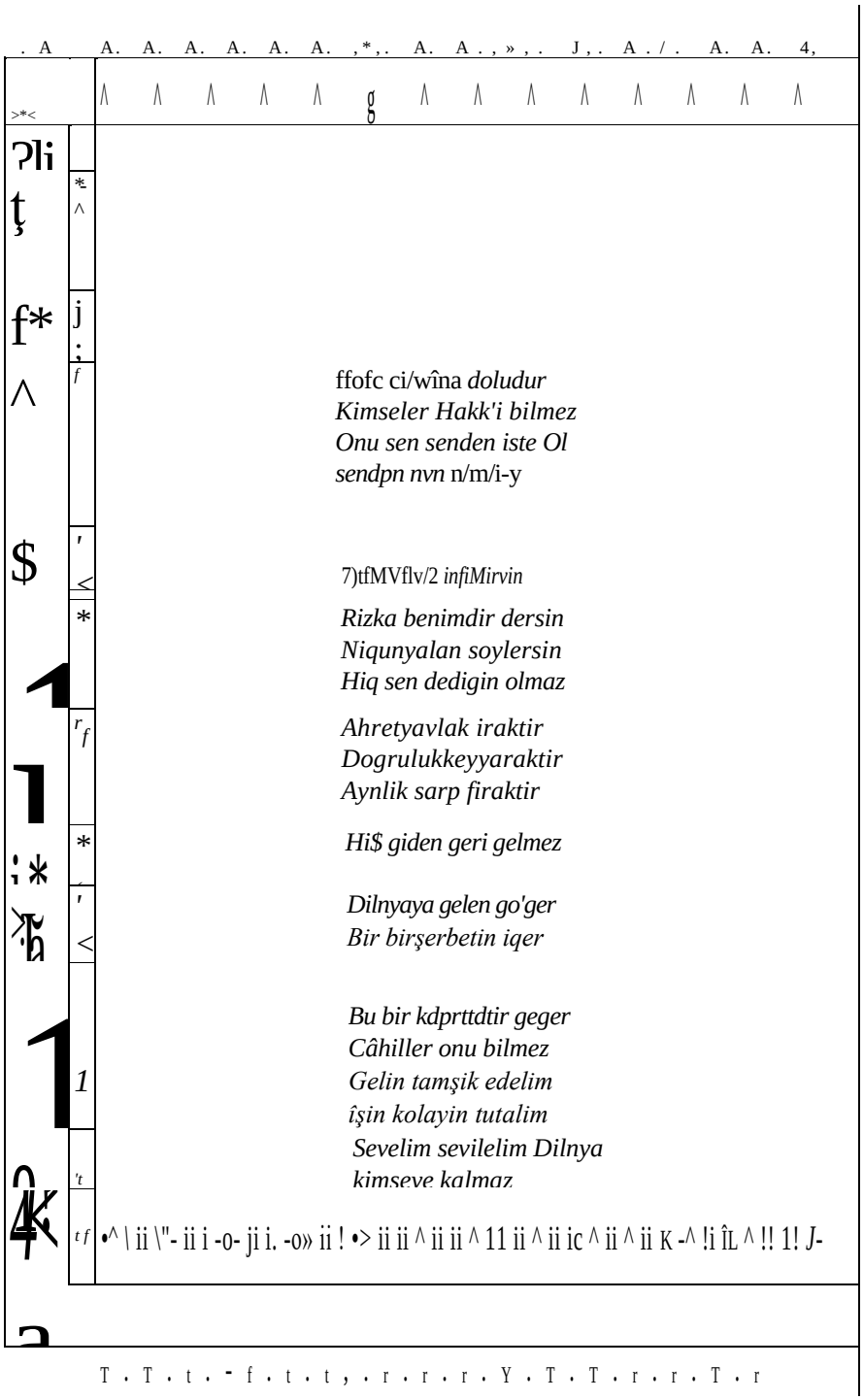

ffofc ci/wîna *doludur*
Kimseler Hakk'i bilmez
Onu sen senden iste Ol
sendpn nvn n/m/i-y

7)tfMVflv/2 *infiMirvin*

Rizka benimdir dersin
Niqunyalan soylersin
Hiq sen dedigin olmaz

Ahretyavlak iraktir
Dogrulukkeyyaraktir
Aynlik sarp firaktir

Hi$ giden geri gelmez

Dilnyaya gelen go'ger
Bir birşerbetin iqer

Bu bir kdprttdtir geger
Câhiller onu bilmez
Gelin tamşik edelim
îşin kolayin tutalim
Sevelim sevilelim Dilnya
kimseye kalmaz

, de *Domnul e-nţesată.*
Unii, de Domnul n-au aflat.
Pe El, de vrei, în tine-L cată,
Că nu-i de tine separat.

Vei crede, poate-n astă lume Şi vei căuta mereu să-nvingi. De vei dori să-ţifaci renume, Minciuna-ncearcă-ntîi s-o stingi.

Dreptate nu epepămînt, Departe e lumea de-apol La moarte avea-vei tu comînd, Cu toate că nu vii-napoL

Acei trimişi pe-acest tărîm, Sorbind licoarea vieţii, Că pod e-al lumii caldarîm, Afla-vor indiscreţii.

Să ne cunoaştem, hai, veniţi, în bună pace să trudim, Şi să iubim, să fim iubiţi, Că lumea n-o s-o moştenim.

Yûnus sözün anlar isen
Mânâsını dinler isen
Sana iyi dirlik gerek
Bunda kimsene kalmaz

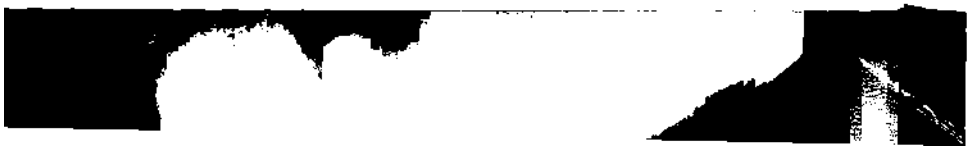

A . -ţ.

~~^yvT^ŕTg';Tt'^'t'R'g.ǂTt'^';f;'> g":I; g– .'.T."g .ŕ.T -' g'.'Tt 'gŕ''T:ˆg"ǂ~~

<S^îfcj!g^

TT/cu/ *vorbei lui Yunus Catâ-l,*
dar, cu-nţelepciune Şi afla-vei,
biet supus, *Lumea că-i*
deşertăciune.

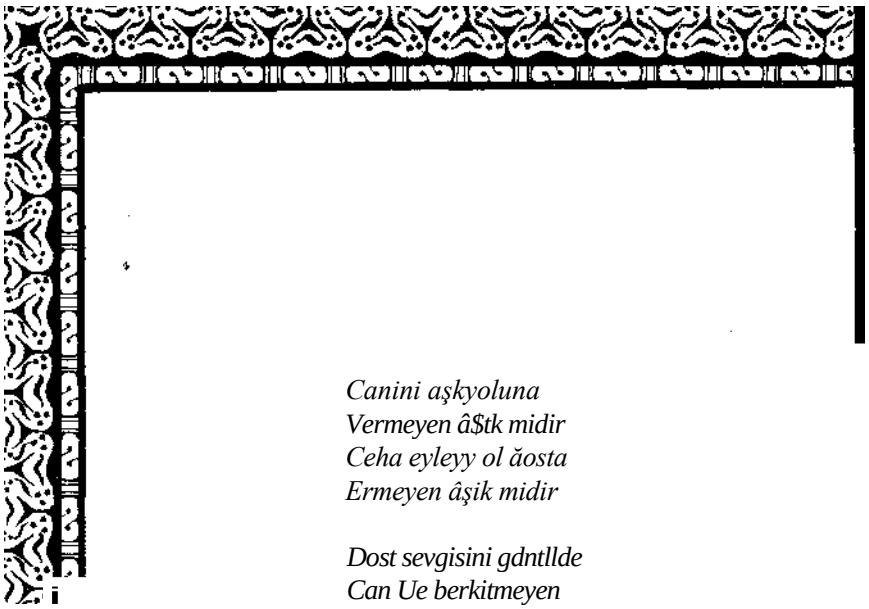

Canini aşkyoluna
Vermeyen â$tk midir
Ceha eyleyy ol ăosta
Ermeyen âşik midir

Dost sevgisini gdntllde
Can Ue berkitmeyen
Tul-i emel defterin
Dttrmeyen âşik midir

Aşka tanişik sigmaz
De&ne con gd'ge agmaz
Pervâheleyin oda
Yanmayan aşik midir

Nefs dirligaiden ge$ip
Aşk kadehinden igip
Dostyoluna irfdlben
Durmayan ăşik midir

Dan giin riyâzât qekip
Hatvetlerde diz $8kiip
Sohbetlerde baş $atip

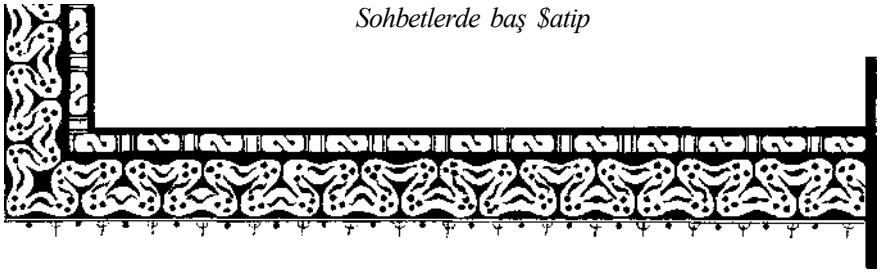

Yanmayan âşik midir

Iubirea cel ce n-a aflat, Din Absolut nu a sorbit, Extazul nici nu l-a-ncercat, Poet nu este dăruit

Şi dacă nu s-a juruit în $ndul lui, măcar, discret, Să fie Domnului iubit, Acela nu este poet

Dar dacă-l vemarzînd în foc Ca fluturii de noapte, Să ştii, atunci, cănu-iunjoc, Este poet şi după fapte.

De bunuri dacă se dezgustă Şi cată către Perfecţiune, Rubinul cupei dacă-lgustă, Că e poet, atunci poţi spune.

El zile, nopţi, necontenit, Domnului dacă se-nclină Şi în dispute-i chibzuit, Poet e, din lumină.

imdi o/ ***dostun***
Cefâsma sabr eyle

Yăregine aşk okun
Vurmayan âşikmtdir

Yunuse, dar, nu pregeta Să
mergi pe drum de suferinţă.
Iubirea cînd te-o săgeta, Vei fi
poet cu iscusinţă.

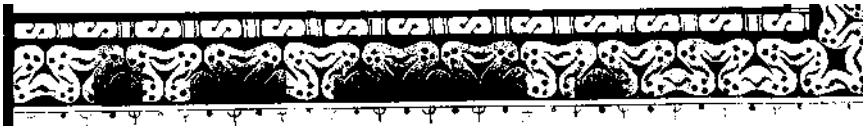

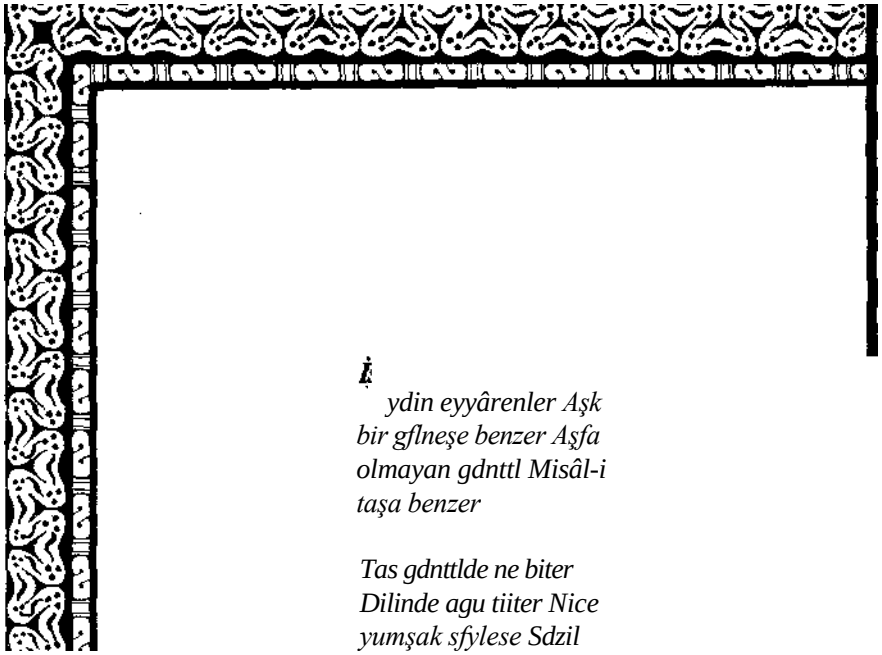

İ

ydin eyyârenler Aşk bir gflneşe benzer Aşfa olmayan gdnttl Misâl-i taşa benzer

Tas gdnttlde ne biter Dilinde agu tiiter Nice yumşak sfylese Sdzil savaşa benzer

Aşfa var gdnttlyanar Yumşamrrnuma ddner Taş gdnttller karamiş Sarp katt kişa benzer

Ol sultan kapisinda Hazreti tapmnda Aşiklarinyildm Her dem savuga benzer

Get Yănus endîşeden Gerekse bu bîşeden Ere aşk gerek onden Ondan dervişe benzer

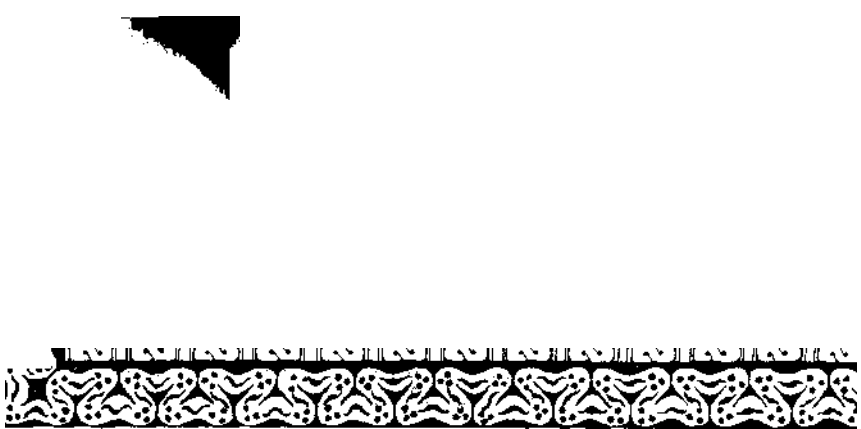

Poetul If grăieşte:
Iubirea, soare-mipare,
Dar cel ce nu *iubeşte,*
E piatră oarecare.

Sterp e sufletul pustiu, îi-
e limba cu otravă.
Cuvîntul tui, aricit de. viu,
împrăştie gîlceavă.

Inimile ce iubesc, Ard
încet, ca luminări, Pietrele,
nu zămislesc. Reci ca iama-
s, pe căraţi.

Sufletu-ti de nea, curat, La
sultan, purtat de dor, Bate-
npoarta-i, preaplecat. E-al
iubirii vestitor.

Las'Yunuse, ce-i lumesc,
Să nu-tipese de băltiş,
Fiindcă Domnul cel ceresc,
Cere tu. să-ifii derviş.

"^sSlr ^-£5^ttt|p^
Ş£&%~£

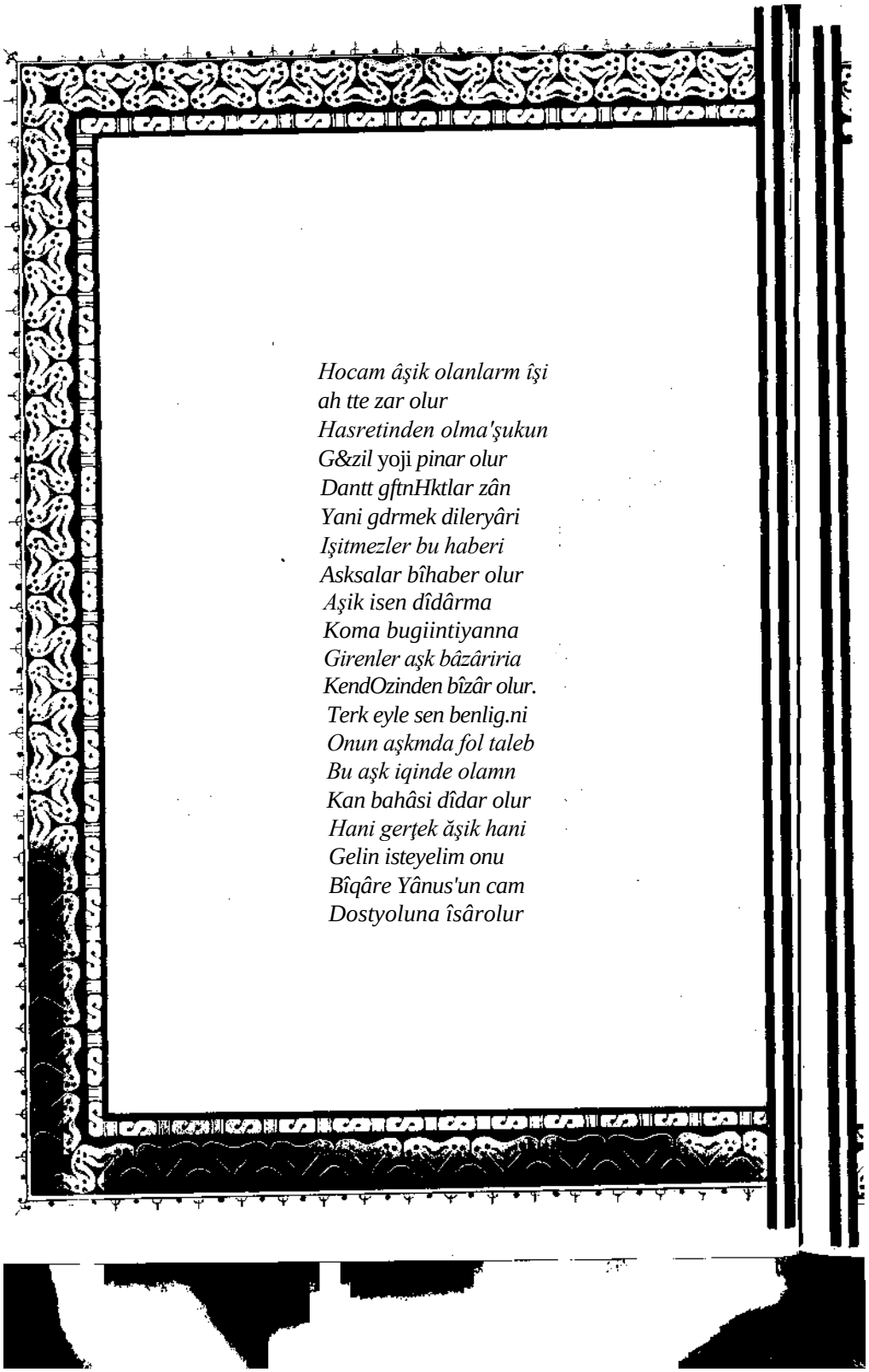

Hocam âşik olanlarm îşi
ah tte zar olur
Hasretinden olma'şukun
G&zil yoji *pinar olur*
Dantt gftnHktlar zân
Yani gdrmek dileryâri
Işitmezler bu haberi
Asksalar bîhaber olur
Aşik isen dîdârma
Koma bugiintiyanna
Girenler aşk bâzâriria
KendOzinden bîzâr olur.
Terk eyle sen benlig.ni
Onun aşkmda fol taleb
Bu aşk iqinde olamn
Kan bahâsi dîdar olur
Hani gerţek ăşik hani
Gelin isteyelim onu
Bîqâre Yânus'un cam
Dostyoluna îsârolur

•v* Ji îL «v» 11 a *o

Dascăle, de dor şi suflet Ştiu acei ce se iubesc. Viaţa lor e un răsuflet, Lacrime le izvorăsc.

Căci iubirea li-e-mpletită Cu iubirea către Tine. Taina lor este-mplinită Cînd văd semnele divine.

Pentru Domnul dintre astre, Lasă tot ce-ipămîntesc, Către zările albastre, Cu iubire, se grăbesc.

Lasă-n urmă bani, mîndrie, Loc în ceruri ei cerşesc. Prinji săfte-n Armonie, Preţul sîngelui plătesc.

Yunuse, tu, iubirea vie Unde e, cu trup de zeu ? N-o căuta, e-o erezie. Să-L iubeşti pe Dumnezeu!

yJI 11 ->J IL •> . LJL^JIJ ^JUL^JL ^ i) 11 "/•

m

t V"*

5i/ir *m isiz ey yârenler*
Gergek erenler kandadir
Kanda baksam anda hâztr
Kanda istesem andadir

Aşksizlara benim sdziim ,
Benzerkayayankisma
Birzerre aşfa olmayan
Belii bilin yabandadir

Yalancihk eylemegil
Aşkayalan sfylemegil
Bunda yalan sfyleyenin
Anda yeri zindandadtr

Ey kendUzClnil bilmeyen
Sdz mânâsmi bulmayan
Hak verligin ister isen Jbn
iginde Kur'an dadir

Allah, benim dedijjjme
Vermiş verir aşk varhgtn
Kimde ki var bir zerre aşk
Şalap varhgi ondadir

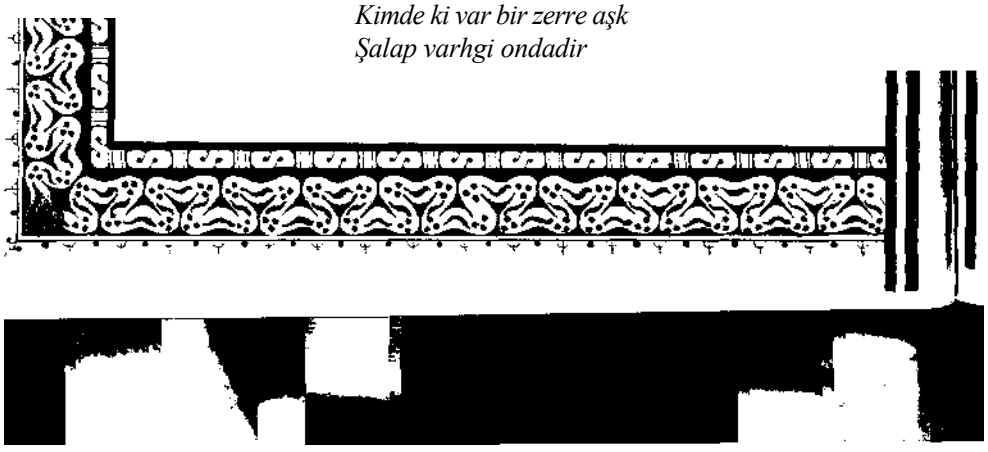

^^^S^^^^S^S^S^SS^^Si

m

Ştiţi voi, prieteni, unde sînt
Blajinii cei cărturăreşti?
Pretutindeni, pe pămint, Pe
Blajini îi regăseşti.

Pentru cei fără iubire Slava
mea e glas de stfncă Cine
n-are-n el iubire, Fiar-
afost, efiarăîncă.

Minciuni nu ţeseţi, că-i păcat
Pedepse grele veti primi. Şifi-va-
n veci, întemniţat Cel ce
minciună va rosti.

De vrei să prinzi al slavei sens, Te
cunoaste-nâipe tine. De vrei s-
atingiAcel'Imens, Cată-n Coran,
Blajine.

"AUah e-n mine" doar de spui,
Primeşti iubire sfîntă. Căci n-o
dă Domnul chiar oricui, Doar
celui ce cuvîntă.

Niceler eydür Yûnus'a
Kocaldın sen aşka kogıl
Aşk bize yenile değdi
Henüz dahı turfandadır

Mulfizic: "Yunuse, ai apus, Iubirea nu te prinde" "Văpasă vouă?" — eu le-am spus — "Acuma, ea m-aprinde".

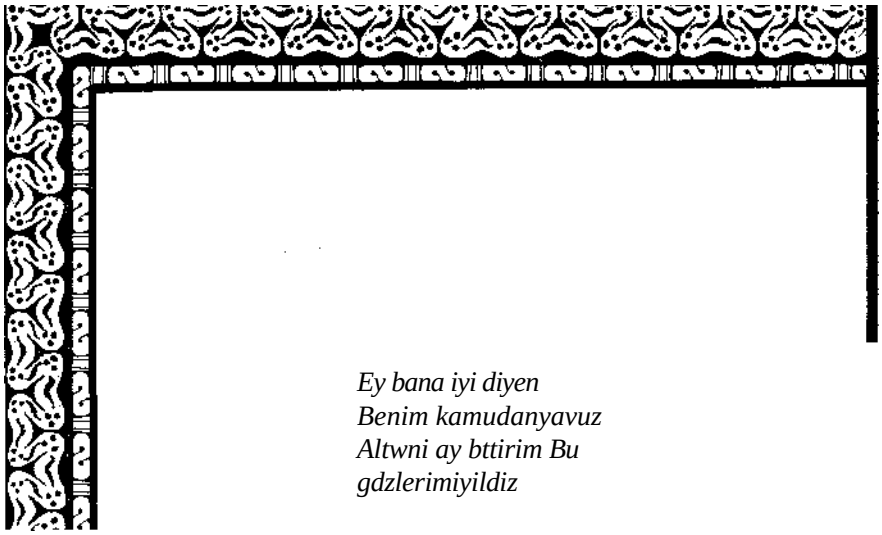

Ey bana iyi diyen
Benim kamudanyavuz
Altwni ay bttirim Bu
gdzlerimiyildiz

Bu vucâdum şehrinde
Bugukyolluk assim yok
Amelim mahallesi
Serbeser kalmiş issiz

vî

Hticrede vii bucakta
Hakk'a lâyikamelyok
Kimde derd uftrak var
Kimlerde eserli săz

Halk hep ayagai durur
Ben severim oturam
Gegtim sadiryerine
Ddşek kalm yerim dilz

Bunun gibi sâlusluk
Qilnkum elime girdi
Ayruk n(e) 'işime yarar
Derduftrâkvâhusuz

-e

3#

•?V"A

^ lll[^ lii V- Hll ^]ŧŧ[^> JIU ^^•

Zic că-s bun, lasă-i să spună.
Eu, să zic că-s rău, prefer.
Fruntea mea e ca o lună,
Ochii mei sînt stele-n cer.

Lăuntrulmeu e o cetate,
Are drumuri lungi, de fier.
Am parcurs doar jumătate;
Truda mea e un mister.

In cetate e-o chilie
Unde timpul mi-l petrec
Şi în ntgij'i-n reverie;
Către Domnul mă aplec.

Oamenii stau în picioare;
Cînd mă rog, eu şed pe jos.
Pema-i moale-ncăpătoare,
Loc de cinste-i, de prinos.

Mă feresc de viclenie
Nu măplîngşi nu oftez.
N-am folos din gîlcevie.
Depămînt mă-ndepărtez.

O/maz s<5zii *demezem*
Ben ma'rifet ehline
Zîra desem inanmaz
Agagta bitti karpuz

Ben birldtâb okudum
Kalem onuyazmadi
Mtlrekkep eyler isem
Yetmeyeyedi denii

k
£

Ben oruf *namaz iqin*
Silei igtim esridim
Tesbîh ii seccâdeygiin
Dinledim $eşte kopuz

Yănus'un bu sOziinden
Sen mâna anlar isen
Konya minăresini
Gdresin bir guvaldiz

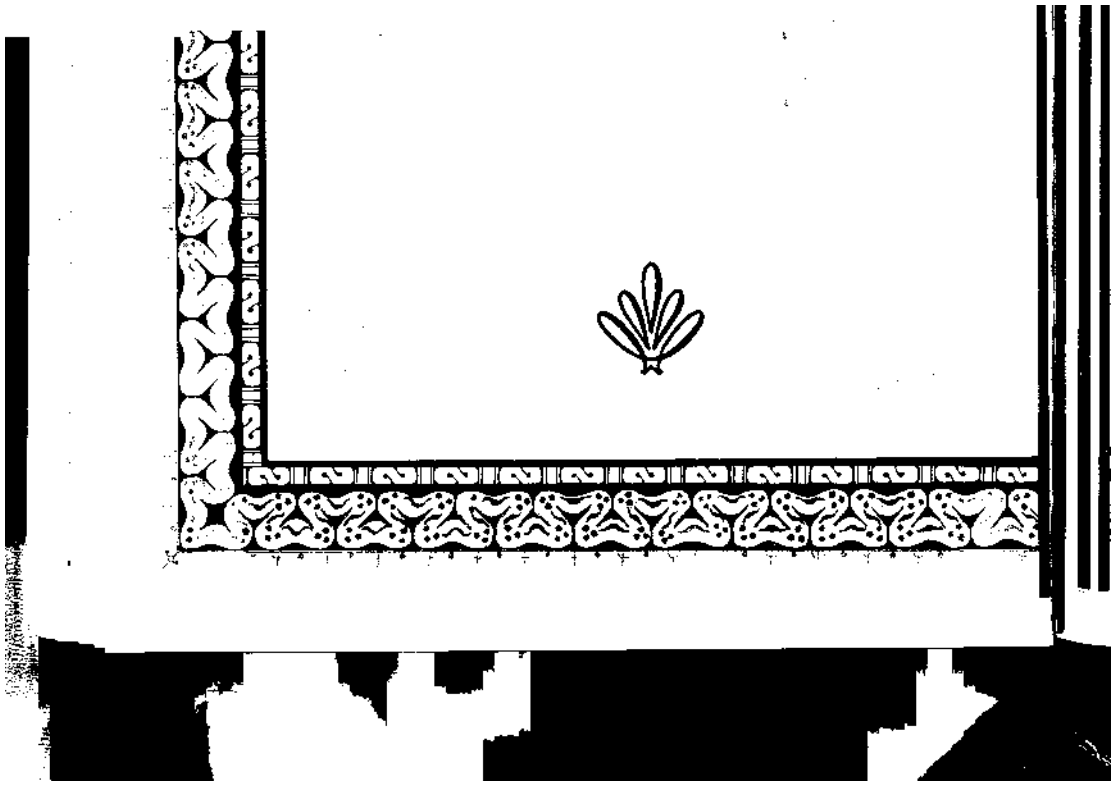

Celui care ştie carte, Ce-a
citit tom după tom, N-o să-i
spun vorbe deşarte, C-au
crescut pepeni în pom.

Cartea sfîntă ce-am pătruns,
Cu cerneală de-arfi scrisă,
Şapte mări n-arfi-ndeajuns.
Ea din ceruri e trimisă.

Am gustat licoarea sfîntă
Pentru post să mă refac.
Lîngămine lire cîntă, Pe
chilim, mătănii fac.

Yunus ce spune? dacă crezi,
Fi-vei tu înspăunîntat;
Tumul Konyei ai să-l vezi
Ca un ac încovoiat.

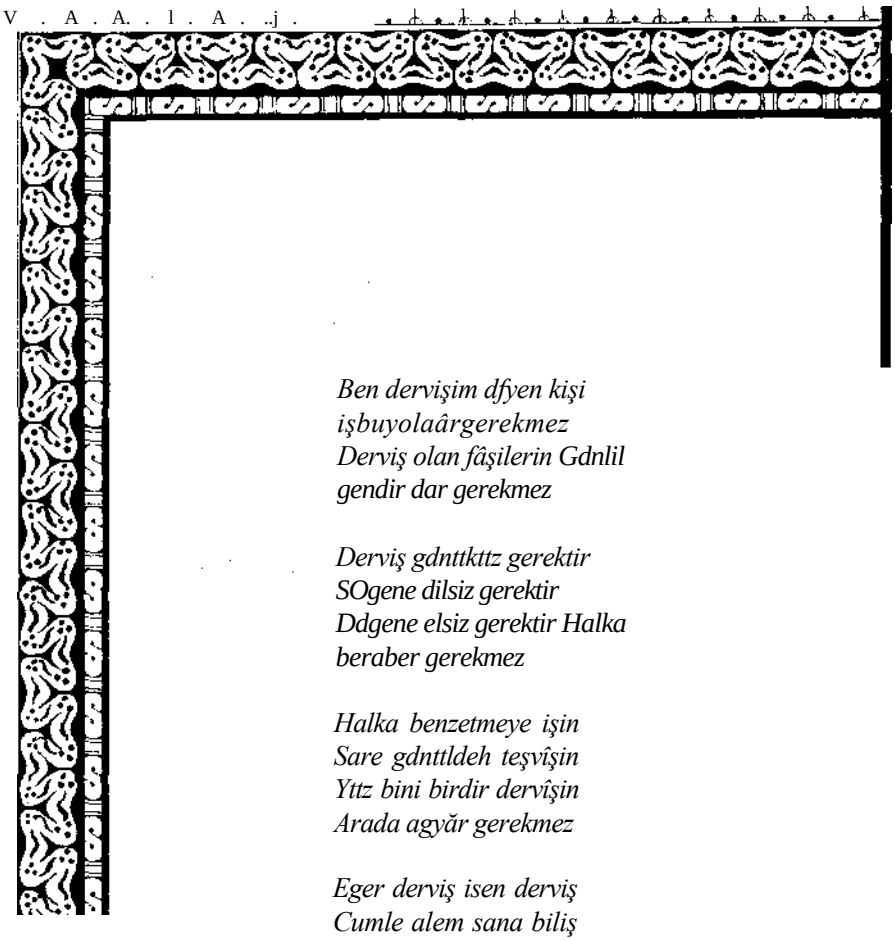

Ben dervişim dfyen kişi
işbuyolaârgerekmez
Derviş olan fâşilerin Gdnlil
gendir dar gerekmez

Derviş gdnttkttz gerektir
SOgene dilsiz gerektir
Ddgene elsiz gerektir Halka
beraber gerekmez

Halka benzetmeye işin
Sare gdnttldeh teşvîşin
Yttz bini birdir dervîşin
Arada agyăr gerekmez

Eger derviş isen derviş
Cumle alem sana biliş
Fodullugu hulka degiş
Arada agyâr gerekmez

Derviş olan kişilerin
Miskinliktir sermăyesi
Miskinlikten ozge bize Hal
U millk ii sar gerekmez

Cel ce spune că-i derviş,
Să nu fie stingherit.
Largă-i inima-n suiş,

Lucru-i drept şi cumpănit.
Pavăză el gurii pune La ocări şi la sudalme. De-i supus la agresiune, Stă pasiv, el nu dă palme.
In f apte, el e mai presus Decît mulţimea toată. Nu-mi pare greu de presupus Căn-a venit din gloată.
Dar chiar de nu-i amestecat Cu lumea simplă dimprejur, Dervişul cel adevărat Iubire seamănă înjur.
Curat e-n făptaşi în gînd, Sclipeşte-n sărăcie.

Nu-i dintre oamenii de rina, Să caute bogăţie.

^vi-^/^K^^vlvs^vw^vhv,

^ ă ^ ^ ^ ^ ^ ^

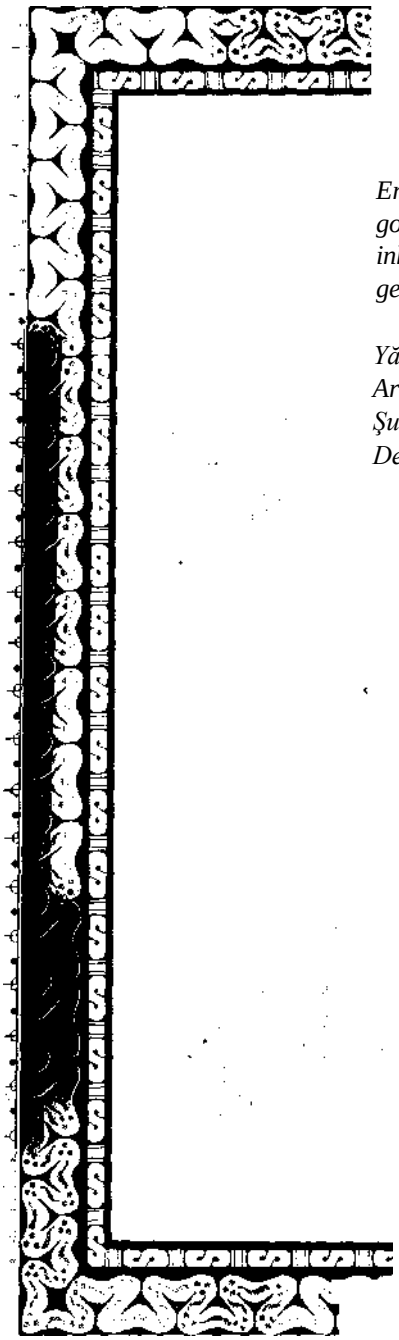

Er elini aldin ise Ere
gonttl verdin ise îkrâr ere
inkâr ise Pes ere inkâr
gerekmez

Yănus sen gordun bir eri
Artirma gordugun biri
Şudur budur deyubeni
Derviş târilmâr gerekmez

jDe crezi c-ai *îndrăgit vreun sflnt,*
Te du, sărută-i mîna Şi-ţifi-va
gestul jurămînt Că-i vei cinsti
ţarina.

Yunuse, în viaţă de-ntilneşti Un
fanfaron gălăgios, Din calea lui
să te fereşti, Cănu-i derviş, ci-un
mincinos.

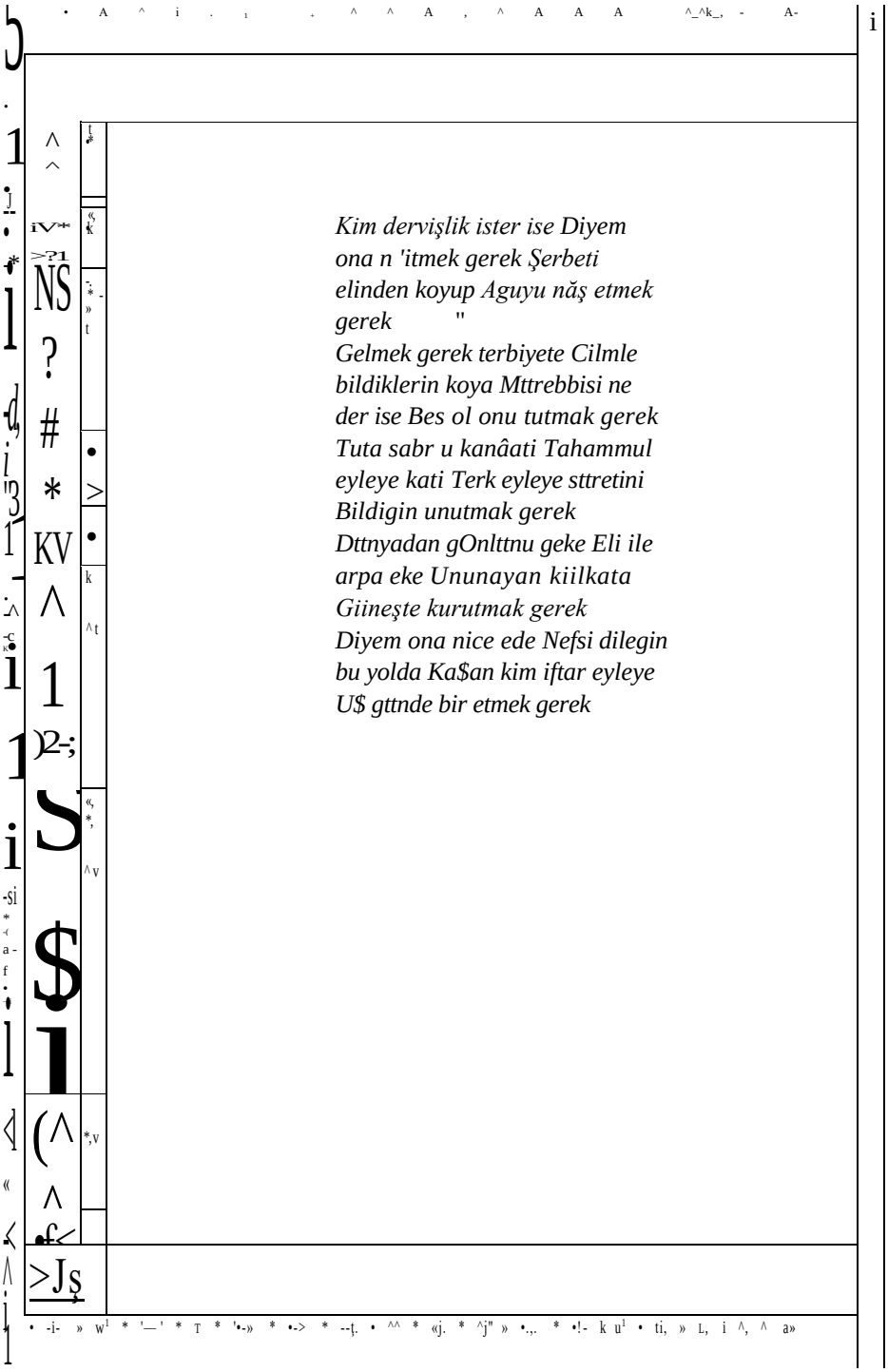

Kim dervişlik ister ise Diyem
ona n 'itmek gerek Şerbeti
elinden koyup Aguyu năş etmek
gerek "
Gelmek gerek terbiyete Cilmle
bildiklerin koya Mttrebbisi ne
der ise Bes ol onu tutmak gerek
Tuta sabr u kanâati Tahammul
eyleye kati Terk eyleye sttretini
Bildigin unutmak gerek
Dttnyadan gOnlttnu geke Eli ile
arpa eke Ununayan kiilkata
Giineşte kurutmak gerek
Diyem ona nice ede Nefsi dilegin
bu yolda Ka$an kim iftar eyleye
U$ gttnde bir etmek gerek

k^A.

De-ţi doreşti s-ajungi derviş,
Sfat îţi dau, nu vorbe-nşir:
Las' deoparte vin, haşiş,
Bea doar dulce elixir.

Dascălul cînd îţi cuvîntă,
Soarbe-i, tu, mărgăritarul.
Slova lui, din Legea sfintă,
Face să mocnească jarul

Cată să fii răbdător Şi umil
la-nfăţişare, Să nu treci
nepăsător Cînd vedea-vei
întristare.

Singur tu să stai la cină,
Orzu-tifie ospătare. Din
cenuşă şi făină, Pită să
usuci la soare.

Rostul tău e ca să ştii
Rînduiala-n rugăciune,
Postul, cînd şi cum să-ltii,
Capăt dacă îi poţi pune.

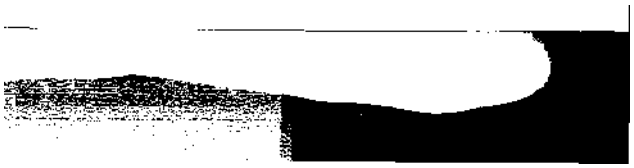

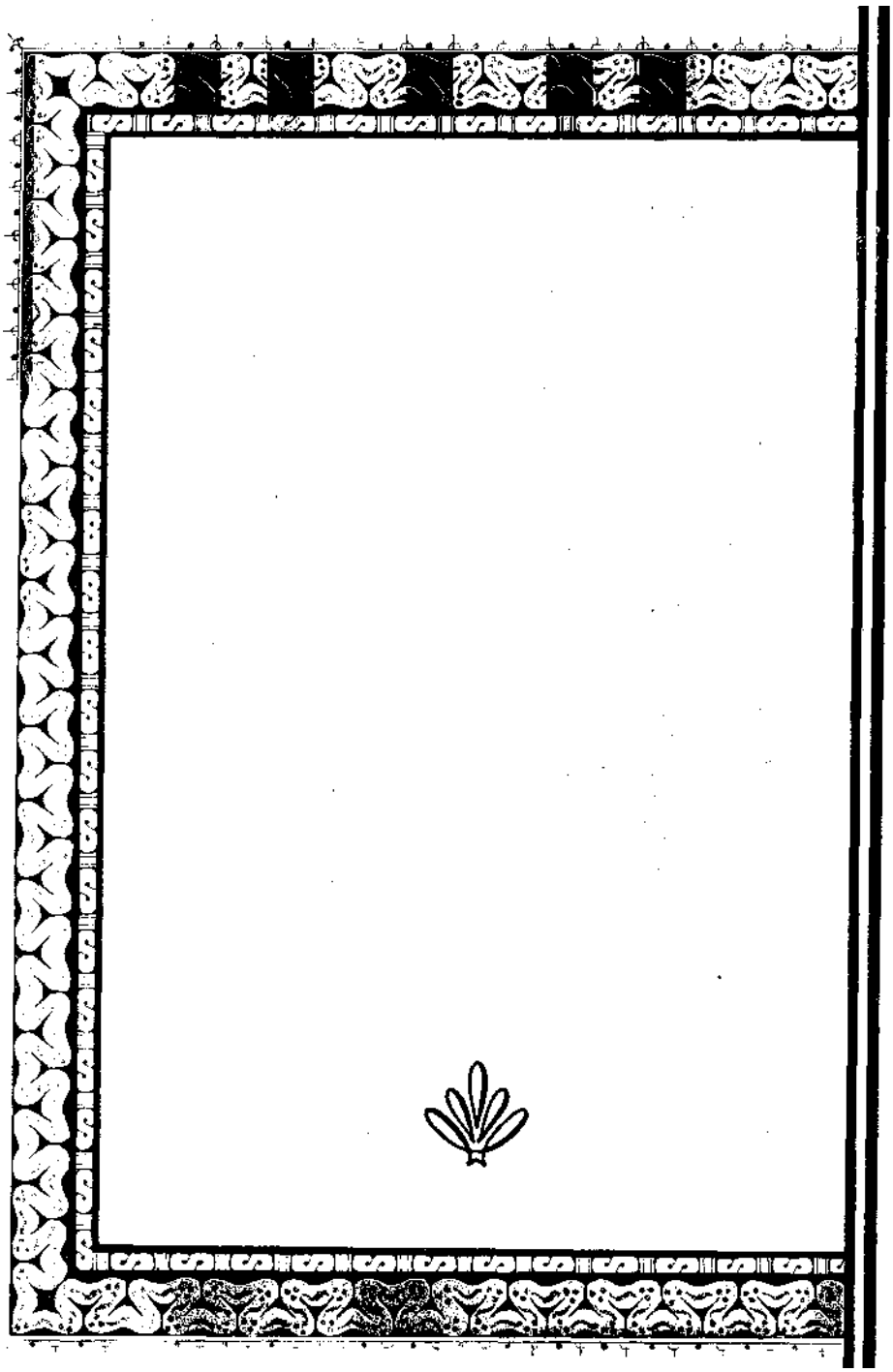

Pe derviş aşa-l văd eu:
Fără patimi, fără vicii,
Trist îmi pare tot mereu,
Gata doar de sacrificii.

Nu te-ncrede în mulţime
Că iubire nu-ipe lume.
Domnu-i sus, în înălţime,
Tu slăveşte al Său Nume.

Te întrebi: durerea cui
Yunus-derviş o stinge?
Durerea ta-i durerea lui,
Durerea nu-l atinge.

Misldnlikte buldurur
Kânde erlik var ise
Merdivenden ittiler
Yilksekten bakar ise

Gdnillyilksekte gezer
Dembedemyoldan azar
Taşyiizilne su sizar
îţinde ne var ise

Sagfrişitmezsozu Gece
samr gUndOzii Kdrdttr
milnldrin gâzii Alem
mttnewer ise

GOnillŞalab'm tanti
Gdnille Şalab bakti Ud
cihan bedbahti
Kimgonulyikarise

Sen sana ne sanirsan
Aynga da onu sân Dârt
Idtabin mânaşi Budur
eger var ise

Voinicia o găseşti In cei mulţi,
în cei modeşti. De priveşti de
sus, cu fală, Scara-ti cade cu
iuţeală.

Sufletu-n văzduh pluteşte,
Ades, calea rătăceşte. Orice-
arfi în a sa vatră, Apa curge
de pe piatră.

Surdul n-aude nimic. Orbii că
e noapte zic. Chiar de lumea-i
înţeleaptă, Ceipăgîni nu se
deşteaptă.

Domnul Tronul Său îşi are
Intre suflete fecioare. Cei ce
sufletul distrug, Lumea trec
sub tăvălug.

Despre Domnul Cel Ceresc
Patru Cărţi cu har vorbesc.
Cum în tine câţi să vezi Şi pe
El să-L cercetezi.

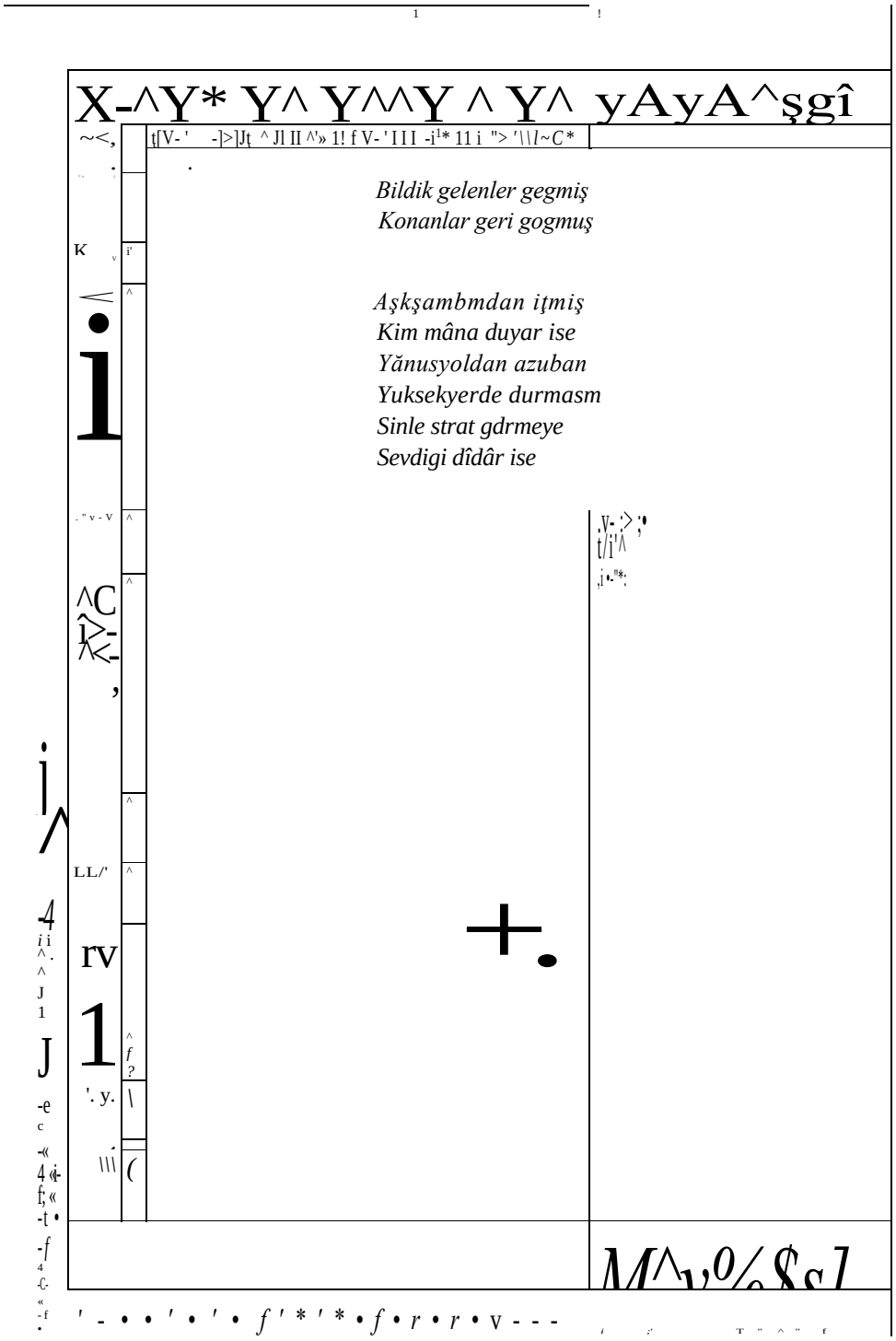
X-^Y* Y^ Y^^Y ^ Y^ yAyA^şgî
t[V- ' -]>]Jt ^ Jl II ^'» 1! f V- ' I I I -i¹* 11 i "> '\\l~C*
Bildik gelenler gegmiş
Konanlar geri gogmuş
Aşkşambmdan iţmiş
Kim mâna duyar ise
Yănusyoldan azuban
Yuksekyerde durmasm
Sinle strat gdrmeye
Sevdigi dîdâr ise

Cei ce vwt, apoi se mw^ă
Z)i« iubire *absolută Dacă*
sorb, doar ei, asceţii
înţeleg esenţa vieţii.

Calea rătăcind, Yunus Ar
putea rămîne sus, Drumul
morţii li-e străin Celor ce-
n iubire vin.

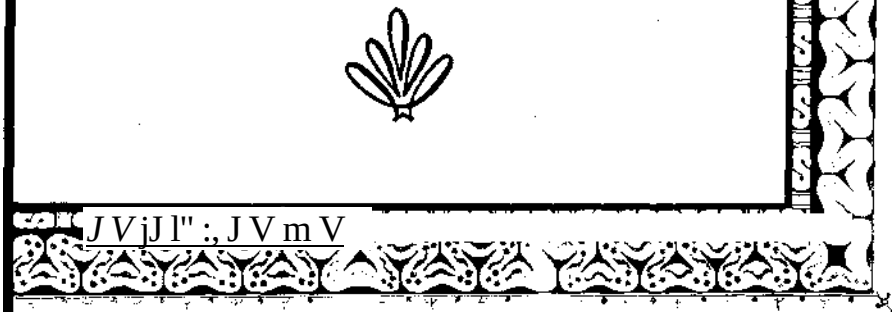

» /•▪▪ a • ^K • m » ,-1- • /r, • /-k • r^i • ^ * m

a

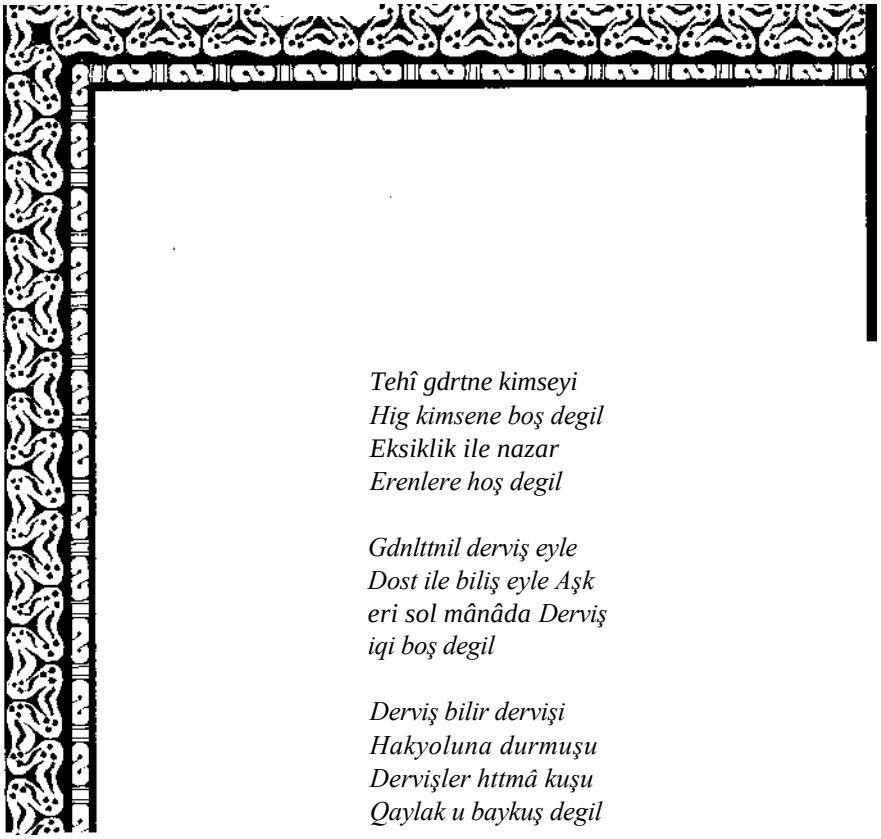

Tehî gdrtne kimseyi
Hig kimsene boş degil
Eksiklik ile nazar
Erenlere hoş degil

Gdnlttnil derviş eyle
Dost ile biliş eyle Aşk
eri sol mânâda Derviş
iqi boş degil

Derviş bilir dervişi
Hakyoluna durmuşu
Dervişler httmâ kuşu
Qaylak u baykuş degil

Dervişlik asii candan
Gegti iki cihandan
Haber verir sultandan
Bellidiryad kuş degil

Ey Yănus Hakk'i bilen
SoyIernez hergizyalan
îkilik ile gelen Dogru
yol bulmuş degil

" t

тр----«—ţp—* u;—v ţD * ţa * j? « ^ * ţp * ^ l cp • «s * vp • y C tC » tp~

-f -^(t-

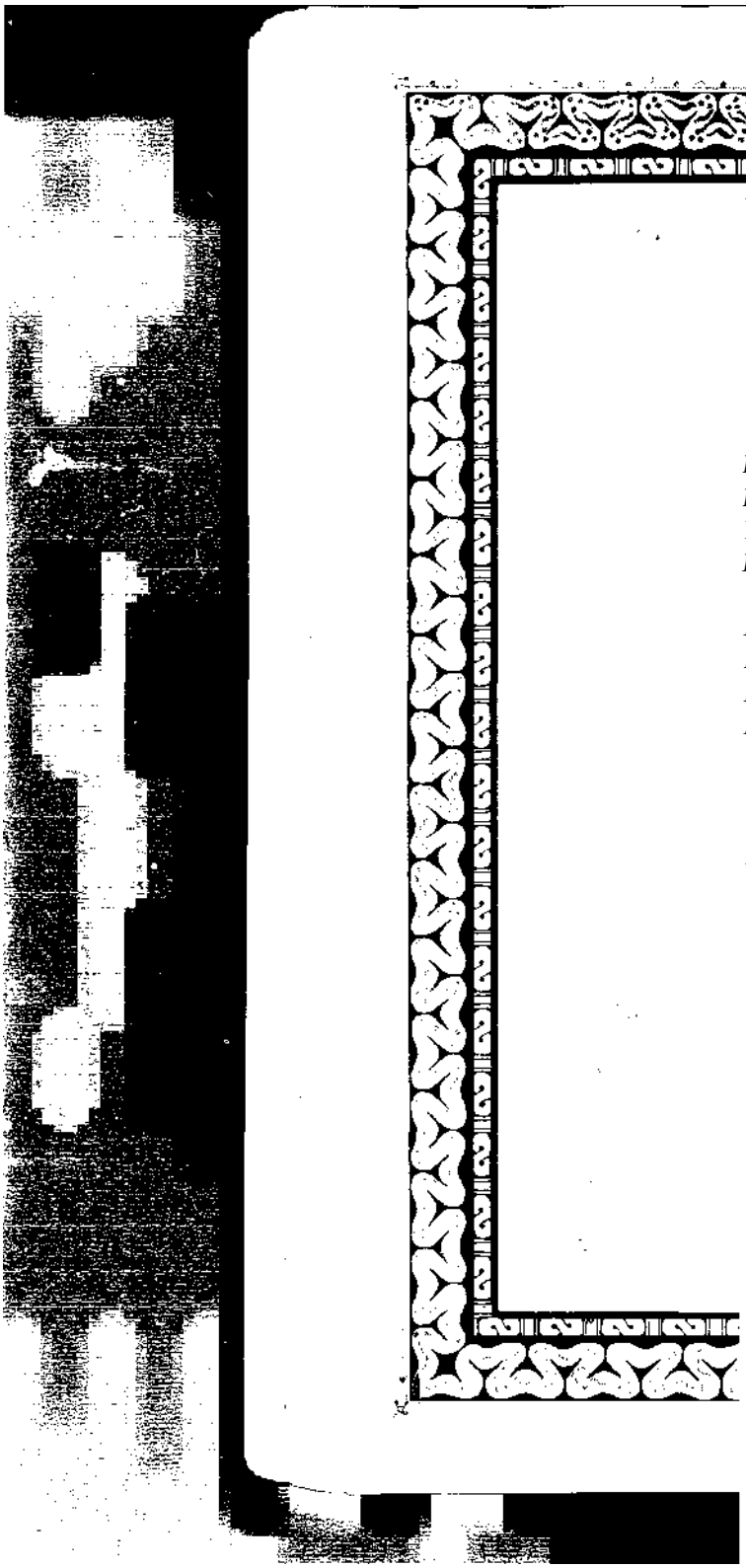

Bir kez gd'niil yiktm ise
Bukildigtnnamaz degil
Yetmiş Ud millet dahi
Elin yuziln yumaz degil

Hani erenler geldi gegti
Bunlaryurdu kaldi gogtii
Pervaz urup Hakk'a uqtu
Hilmâ kuşudur kaz degil

Yol oldur Id dogru vara
Goz oldur ki Hakk'i gore
Er oldur alqakta dura
Yuceden bakan goz degil

Dogru yola gittin ise Er
etegin tuttun ise Bir
hayir da ettin ise Birine
bindir az degil

Yănus bu sozleri qatar
Sanki bahyaga katar
Halka mata 'lann satâr
Yiikil cevherdir tuz degil

Un suflet de tu veiplăgui, Prin rugă, nu-lpoti tămădui Faţa nu ţi-or spăla cu rouă Neamuri, nici şaptezeci şi două

Blajinii lumii unde sînt? Spre ce-năltime, oare Desprinşi cu totul, depământ Ca Pho'enix prind să zboare?

Mare-i Domnul, de nespus. Ochii-ntrezăresc Divinul De priveşti mereu, în sus, Pepământ nu vezi Blajinul.

Nu te teme, de mergi drept. Binele de-mparti înjur Eşti Blajinului adept, Dai lumină primprejur.

Yunuse, dacă glăsuieşti, Cată slova s-aureşti, Nu ca sarea să sclipească, Ci ca mierea să-ndulcească.

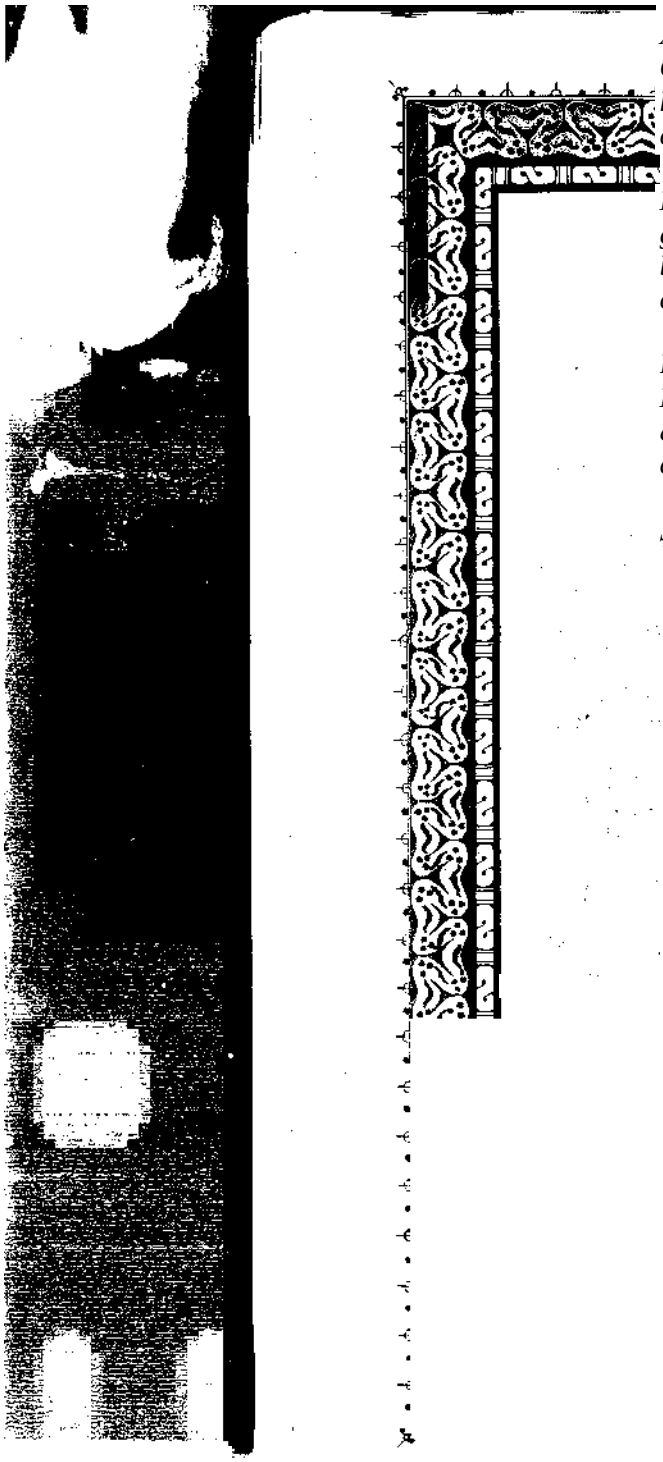

Aşksizlara verme dgilt Ogildunden ahr degil Aşksiz kişi hayvan olur Hayvan o'giit bilir degil

Eksik olman ehillerden Kaga gorun câhillerden Tann bîzar bahîllerden Bahîl dîdâr gdrtlr degil

Bozyapalak devlengice Emekyeme erte gece Onun eşigig6zsepektir Sahp drdek ahr degil

Şah balaban şâhin dogan

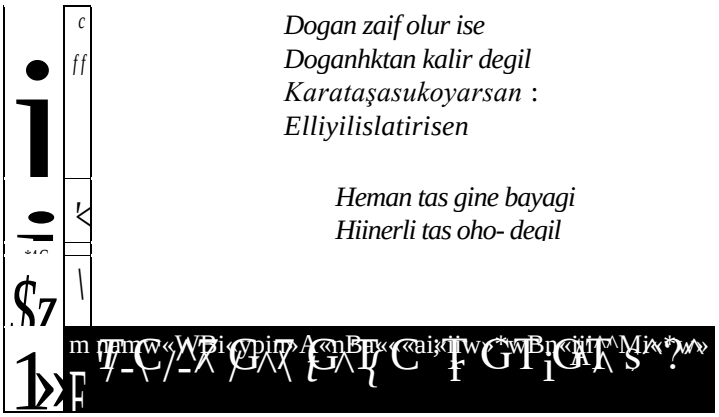

Dogan zaif olur ise
Doganhktan kalir degil
Karataşasukoyarsan :
Elliyilislatirisen

Heman tas gine bayagi
Hiinerli tas oho- degil

Paginilor nu risipi
Poveţe de credinţă

Făr-de iubire-or deveni Ca
fiare-n neştiinţă.
Departe stai de vicioşi, De
magicieni să fugi, La fel, de
cei necuvioşL Sînt suflete de
slugi
Nu vezi noaptea lafînttni
Paseri sure, ciugulind. Tot
aşa, nu vezipăgîni
Creatorul proslăvind.
Şahul zice că-i vultan,
Alteori, el şoim se vede.

De-ar fi slab acel şoiman,
Bietul, tot un şoim s-ar crede.
Apă dacă torni pe piatră

Şi-o stropeşti, chiar ani cincizeci,
Piatra, tot rămîne piatră, Perlă n-o săfie-n veci.

O/ "Zfei ci/ian *gilneşi"*
Zâhir dunyâsm deggirdi
Câhil onu oldil santr
Ol hod âlmez Olitr degil

Ytinus olma căhillerden
Irak olma ehillerden
Câhil ne var mii 'min ise
Căhttlikten kahrgegil

Două lumi sub unic soare Se-
nvrăjbeac cumplit, mereu:

A credinţei arzătoare, A-
ntunericului greu.
Yunuse, ascultă de-nţelepţi.
Paginii chiar de-i vezi sfioşi,
Zadarnic vrei tu să-i deştepţi,
Rămînpe veci, necuvioşl

CvW/?

V^Kr/

oiî-

JSy *sdzlerin aslm bilen Gel di bu sdz kandan gelir Sdz ashni anlamayan Sanir bu sdz benden gelir*

Sdz var kilar kaygyi şâd Sdz var eyler bilişi yâd Eger horluk eger izzet Her kişiye sozden gelir

Sdz karadan aktan degil Yazip okumaktan degil Bu yuruyen halktan degil Hăhk âvâzindan gelir

Ne elifokudum ne cim Varhgindadtr keledm Bilmeyeyttz bin muneccim Taliim neyildizdan gelir

Şu 'le bize aydan degl.1 Aşk eri bu soydan gelir Rizkimtz bu evden degil Deryâ-yi ummandan gelir

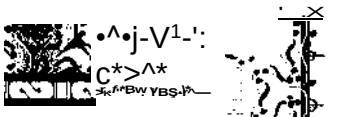

Dacăştii tu despre Vorbă
Cine-i ea, de unde vine Şi
de ce o porţi în torbă, Nu
te-ncrede, gtii puţine.

Azi de-i bună, mîine-i rea;
Sensu-şi schimbă-ntruna.
Drag şi urăpoartă-n ea,
Adevărul şi minciuna.

Alb şi negru ea ti-arată.
Din citit şi scris nu vine.
Seva Vorbei ce te-mbată
De la Dumnezeu provine.

Nu cunosc abecedarul,
Dară Vorba-n viaţa mea
E iubirea, este harul;
Astrologii-mi zic că-i stea.

Ne trimite luna raza, Hrană
curge de la cer. Domnu-i Cel
ce ne veghează, Ca o mare
de mister.

Biz bir behane arada
Ayruk di elden ne gele
Hak ffl *emir eyler cana*
Bu keleci ondan gelir

Yănus bir aeră ile ah et
Kahr evinde neyler rahat
Bu derde derman keferet
Bin ah ile sQzdan gelir

Pepământ avem un ţel; Viaţa-n cer ni-e rînduită. Spunem vorbe fel defel, Dară Vorba-i rostuită.
Yunus îşiplînge neputinţa: în lumea noastră trecătoare, Leac durerii-i doar căinţa Şi iubirea arzătoare.

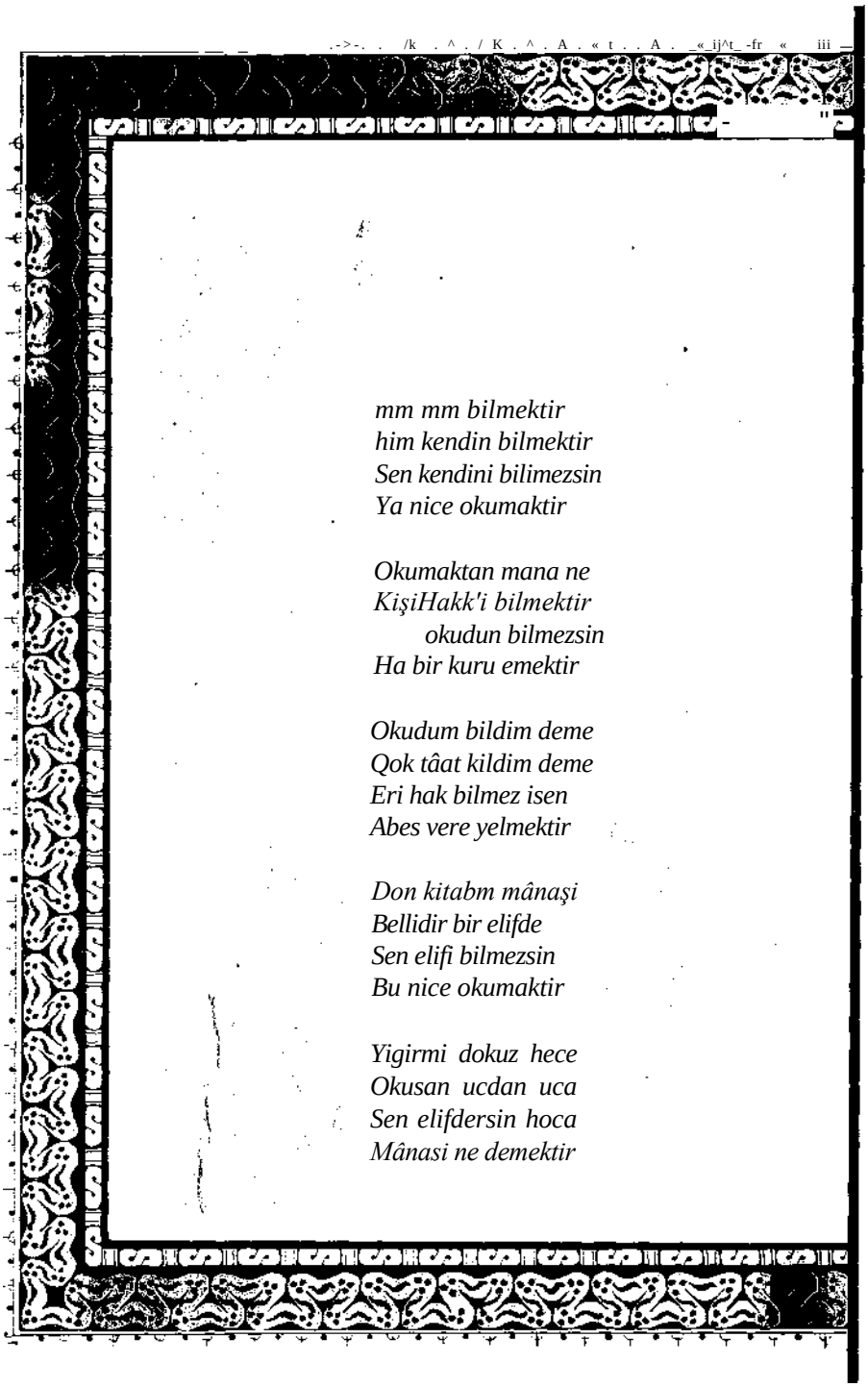

mm mm bilmektir
him kendin bilmektir
Sen kendini bilimezsin
Ya nice okumaktir

Okumaktan mana ne
KişiHakk'i bilmektir
okudun bilmezsin
Ha bir kuru emektir

Okudum bildim deme
Qok tâat kildim deme
Eri hak bilmez isen
Abes vere yelmektir

Don kitabm mânaşi
Bellidir bir elifde
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktir

Yigirmi dokuz hece
Okusan ucdan uca
Sen elifdersin hoca
Mânasi ne demektir

De vrei să fii
cunoscător, întii

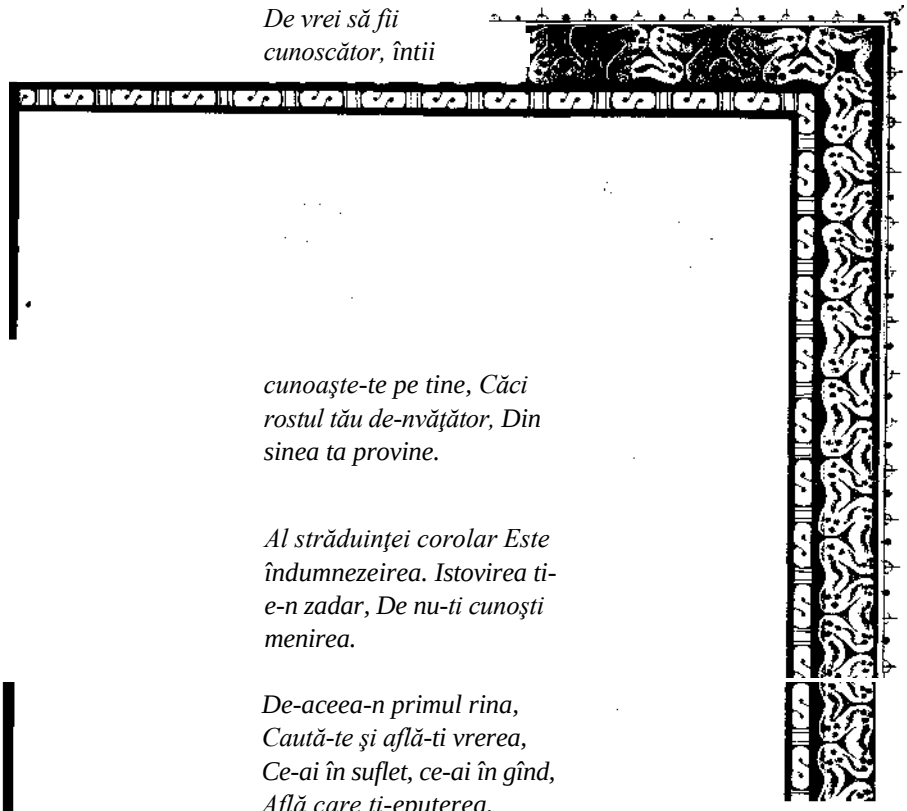

cunoaşte-te pe tine, Căci
rostul tău de-nvăţător, Din
sinea ta provine.

Al străduinţei corolar Este
îndumnezeirea. Istovirea ti-
e-n zadar, De nu-ti cunoşti
menirea.

De-aceea-n primul rina,
Caută-te şi află-ti vrerea,
Ce-ai în suflet, ce-ai în gînd,
Află care ţi-eputerea.

Tîlcul celor patru Cărţi îl
descoperi în Elif. Dacă-l
cauţi în alte părţi, II
găseşti şi-n apocrif.

De la cappîn' la sfîrşit,
Litere sînt două'ş nouă.
Dacă toate le-ai citit,
Guşti a literelor rouă.

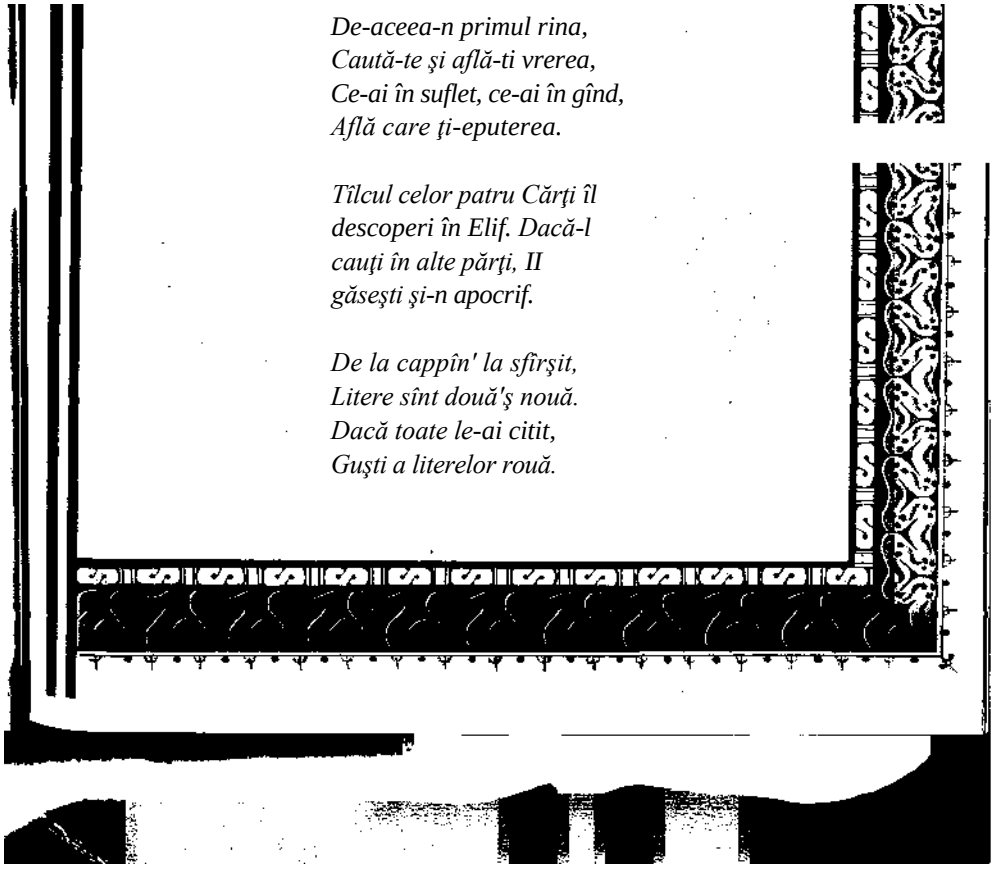

Yănus Emrederhoca
Gereksevarbinhacca

Hepisinden eyice
Birgdnulegirmektir

Decît să mergi - Yunus mi-a zis -
În hagialîk, la Mecca,
Mai bine fii de cer trimis
Spre suflete, să cauţi poteca.

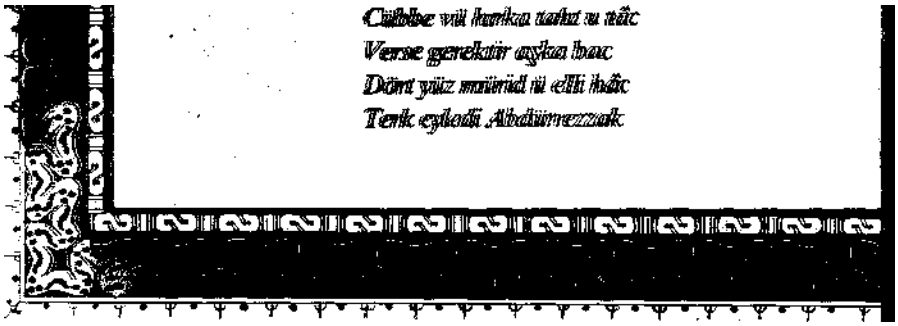
Csöbbe vül kenka tasha u tâc
Verse gerekür aşka hac
Dört yüz mürüdi ü elli hâc
Terk eyledi Abdürrezzak

Hei, tu ce-n carte te scufunzi Să-
mi dai mie pilduire, De vrei taina
s-o pătrunzi, Te apleacă spre
iubire.

Tot la f el ca în ştiinţă, în adînc
cînd scormoneşti, Cată, tu, cu
stăruinţă, înspre patimi
omeneşti.

Vezi cei doi îndrăgostiţi îmbătaţi
de desfătare? Pe vecie, sînt uniţi
De-a iubirii dezmierdare.

îndoiala te-a cuprins. Ai ales
ceva din viaţă? Cartea-n cursa
ei te-a prins, Nu iubirea ce
răsfaţă.

De cunună şi astral Iubind,
mulţi s-au lepădat. Tot aşa şi-
Abdurrezal, Lăsînd adepţii,
aplecat.

'•Ji w v + i^Ji V iUL^J w V «* » *' V i^Ji]JA i»-wf/^

Ortun giftz *din ulusu Haş*
dptii $aldi năkăsu Sen dani
var btttuntt si Gel bu
vticMun od'a yak

Ger sen sana geldin ise
Săret terfdn (v)urdun ise
Sifat nedir bildin ise Ne fdm
aer isen bana bak

Bilmeyesin bednâm u nâm
Bir ola sana hâs u am
Bildin ise Urni tamam Gel
imdi oku bir varak

Âşik mă 'şuk birdir bile
Aşkdan gelir bu soz dile
Bîqâre Yănus ne bile Ne
kara okudu ne ak

'^$\S*l" £' i^l[î "l^J[1] *L^ l" ţ[1] L^U[1]1 lUL^J[1]11: "J[L] tJ' [ţ],[v]

Fugi şeicul musulman Ce
trase clopot bizantin. Şi
părăsi al său Coran,
Văztnd o f aţă de creştin.

La Tine, de-o veni, plîngînd,
Ascultă-i jeluirea, Dă-i sfat
ales, cu glasul blînd Şi iartă-i
răzvrătirea.

Taina-n cărţi de-o descifrezi,
Tu iartă-i, deopotrivă Pe buni
şi răi, dna ai să-i vezi, Iubirea
li-o cultivă.

Cînd două inimi se-ntîlnesc
Unite-ntr-o bătaie, Yunuse,
află, se iubesc Şi vorba li-i
văpaie.

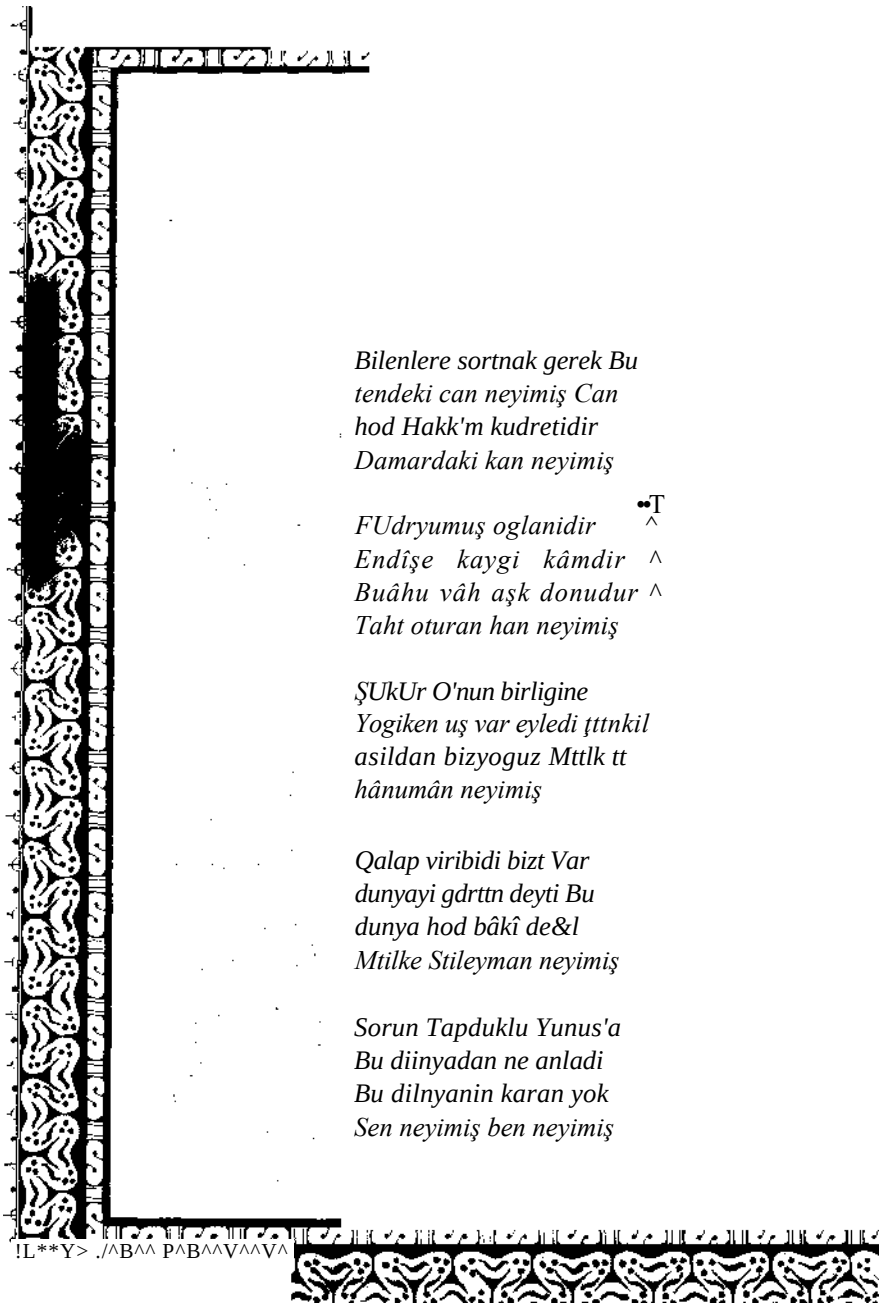

Bilenlere sortnak gerek Bu
tendeki can neyimiş Can
hod Hakk'm kudretidir
Damardaki kan neyimiş

FUdryumuş oglanidir
Endîşe kaygi kâmdir
Buâhu vâh aşk donudur
Taht oturan han neyimiş

ŞUkUr O'nun birligine
Yogiken uş var eyledi ţttnkil
asildan bizyoguz Mttlk tt
hânumân neyimiş

Qalap viribidi bizt Var
dunyayi gdrttn deyti Bu
dunya hod bâkî de&l
Mtilke Stileyman neyimiş

Sorun Tapduklu Yunus'a
Bu diinyadan ne anladi
Bu dilnyanin karan yok
Sen neyimiş ben neyimiş

Să-l întrebăm pe înţelept: Ce-i sufletul din al meu trup? Vlagă-i de la Domnul drept, Din astă sevă eu irup.

Gîndu-mipare un voinic; Jalea-mi — susur de izvor. Dacă gem, şi munţi despic; Iubirea mi-e ocrotitor.

Ce-i Domnul Cel de sus, din cer? Făuritor de visuri Ivit-a viaţă din mister, Zidit-a paradisuri.

Pe lume m-a trimis, apoi, în haina rece-a numii Şi m-a întors iar, înapoi, Din bogăţia lumii.

Yunus, poete, te-nfiori De afli gîndul meu, Abisul lumii de-l masori. Tu cine eşti, cine sînt eu?

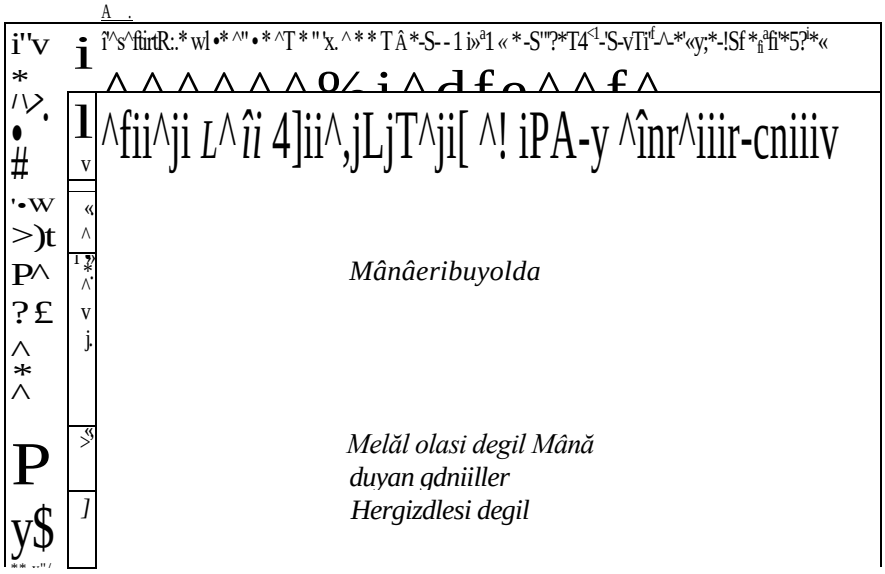

Mânâeribuyolda

Melăl olasi degil Mână
duyan qdniiller
Hergizdlesi degil

Hak'tan nasîb olmasa
Nasîb olasi degil

Sakmgilyârin gtinlun
Sirgadir simayasin
Sirşa sindiktan geri
Btitiln olasi degU

geşmelerden bardagin
Doldurmadan hor isen
Binyil anda durursa
Kendi dolasi degil

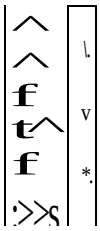

Tenfănîdircandlmez
Gidenler geri gelmez
6liir ise ten dliir
Canlar aleşi degil
Cevher seven gdniiller
YOzbinyolederise

>H
X

y4ceifl roţz ce vm de «/s,
Lzp5i^' *de patimi şi de ură,*
Scînteia Suflului şi-au pus Şi-
au prins puteri, fără măsură.

Dar vine clipa-n care mor Şi
află toţi adînc mister: Doar
sufletu-i nemuritor, Iar trupu-n
viaţă-i efemer.

Sufletul, de nu ti-e stors De
iubire-flăcăruie, Drum de-
aiface dus-întors, La lumină
nu se suie.

Iubirea e cristal fragil, în
ţăndări nu-lpreface. Oricît ai fi
tu de abil, Din cioburi nu se-
ntoarce.

Cearcă, du-te la izvor,
Apă stringe, nu mai sta;
Ea să-ţi vină în ulcior, în
zadar vei aştepta.

^o/ *Hizir'la sol tfyas Âb-'i*
Hayăt i$tiler Bu birkag gUn
iginde Bunlar dlesi degil

Yaratti Hak dunyayi
Muhammed dostluguna
Dtinyaya gelen gider Bâfd
kalasi degil

Ytinus goziin gonlrken
Yaragm eyle bugun Gelmedi
anda varan Geri gelesi degil

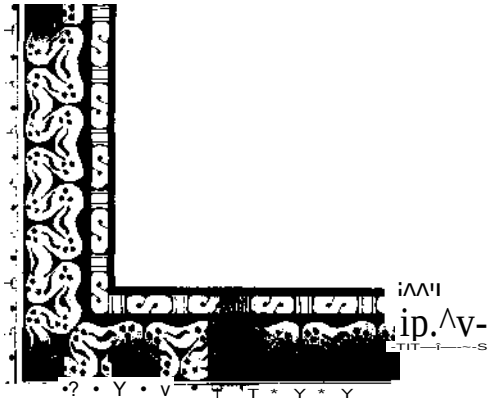

yp

DoarHezerşi Ylias Apa vieţii au gustat, într-un loc uitat, retras, Nemurire au aflat.

Lumea Domnu-a plămădit Din maldăre de tină; Pe Mahomed L-a zămislit Din pulberi de lumină.

Yunus, lăsat eşti pe pământ Nu trup ce se-ncovoaie, Ci spirit rar, ce prin cuvînt, Străfulgera văpaie.

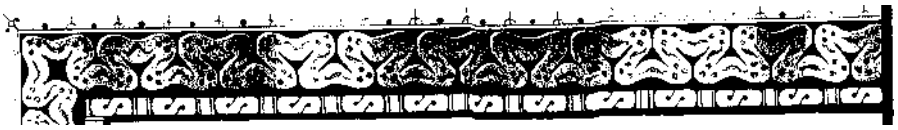

Eypâdişah eypâdişah
Her dem işin dttzedurur
Dilnya onunbostânidir
Sevdigini ttzedurur

Yavuzluk eykme sakin
Ecel sana senden yaktn
Nicelerin aslm kdkUn
Yurd eyleyip bozadurur

Sen anda vanrsm anda
gokyarag eylegil bunda
Canlar bâfd degti tende
Di bir ka$ gtln gezedurur

Sorucu geliryerymp Sorar
"Tann'n Itimdar" diye işbu
cănim onu duyup
Sunuklerim sizadurur

Ey Tann'yi bilenler Can
Hakk'a kurban kilanlar Olti
degLldir bu canlar Aşk
g&lttnde yilzedurur

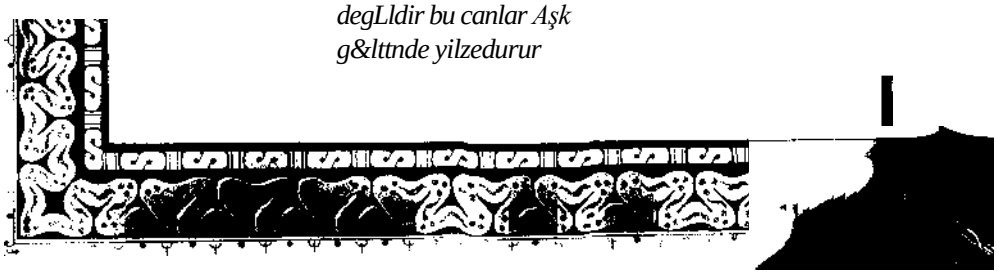

Hei, padişah preatnţelept, Cînd domneşti, să fii corect. Domnu-i Cel ce smulge-o floare Din grădina-i roditoare.

Răul, tu din tine-alungă; Moartea vrea sate ajungă. Celui ce este-nsemnat, Casa-ntîi i-a ruinat.

Lucruri fă folositoare; Trupurile-s trecătoare; Doar o clipă-s pe pămînt, Apoi, pleacă în mormînt.

Eu te văd topit, sfios, Cînd veni-va vijelios, Norii negri despicînd, îngerul cel rău, zicînd:

"Fapte bune-aţi săvîrşit?" "Pentru Domnul v-aţi jertfît?" Dacă "nu", în iad te duce; Dacă "da", în rai te-aduce.

4K

--«ar

Be« *gdrdttm erenler ugtu*
Aşk kadehin dolu igti
Hak katinda nazi geqti
Şfyle ytizii y ere durur

Erenlerin kulu îsen
Olilmiln anadur Yănus
Nic 'erenler geldi gegti
Nevbetşimdi bizedurur

Cel cu sufletul mlădiu Ce
bea vinul rubiniu, Lîngă
Domnul stă smerit, Căci
pe Domnul L-a slăvit.

Aşadar, sărman Yunus,
Eşti destinului supus. De
aceea, stai la rina,
A$teptind al tău comînd.

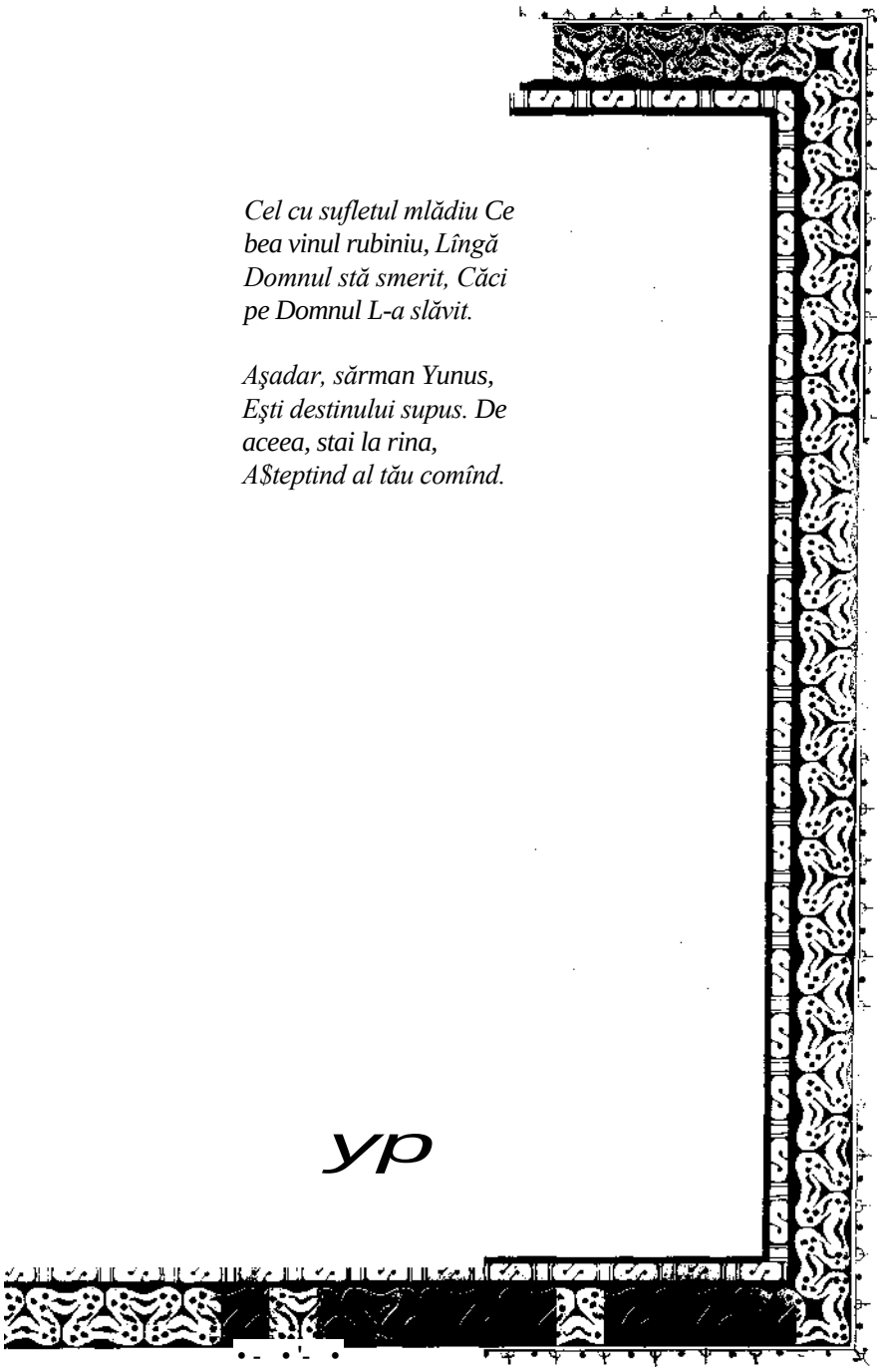

f$

m

)£—> 'r • r ' Y

Bu dUnyaya gelen teşi
Âhiryine gitse gerek
Eger iyi egeryavuz Alip
bile gitse gerek

Kimse bilmez dlilm nice
Durmaz alir erte gece
Yigit oglan kan koca
Bcynun egipyatsa gerek

Hani velîler nebîler
GeldigeştibCimle bunlar
Aga. aqip kărayerler
Birin birin yutsa gerek

Kazandigin bolgUmilşler
Canina cezâ vermişler
Yann anda her birisi
Akreb olup soksa gerek

Gttvenmegil kardaşina
Yamnda sevdik komşuna
Ecel gelicek basma Hmm
kardag nitse gerek

Cel ce vine-n astă lume Nu rămîne, ci doar trece. Bun sau rău de e-n renume, E sortit în cer să plece.

Spectrul morţu-ţi dă fiori; Ea ridică zi şi noapte Bărbaţi, femei, prunci şi feciori; Zac cu toţii f ară şoapte.

Unde-s sfinţii şi profeţii? Cum veniră, şi plecară, înghiţiţi fură asceţii De guri negre, largi, de fiară.

Arginţi, din plin, de-ai cîştigat, Mîine, tu vei fi plevuşcă. Fi-vei, poate, aruncat Scorpionilor ce muşcă.

Nădejdea-n fraţi să nu ţi-opui, Nici în cel ce-l crezi alături. Sorocu-şi bate ceasul lui Şi toţi atunci se dau în lături.

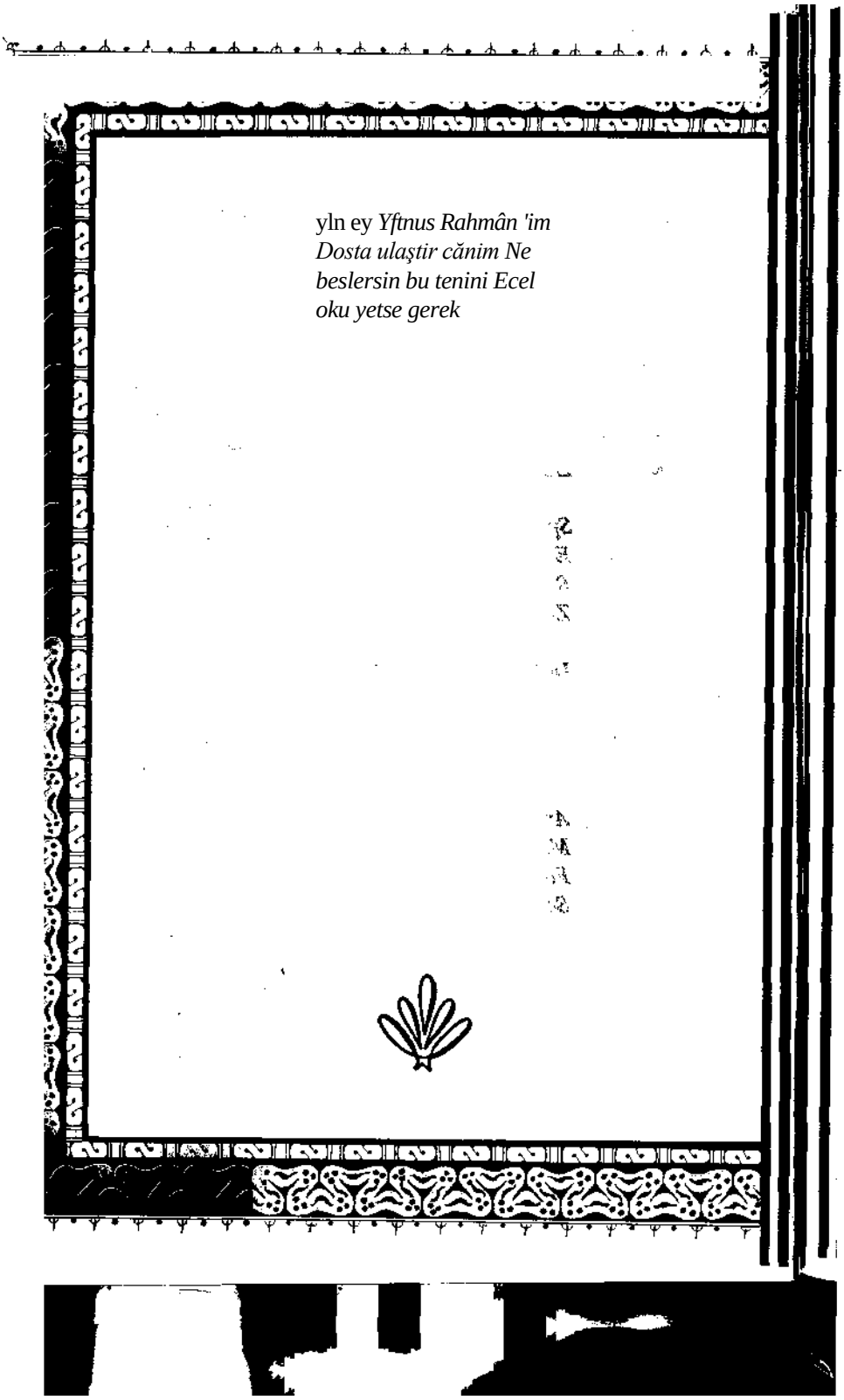

yln ey *Yftnus Rahmân 'im*
Dosta ulaştir cănim Ne
beslersin bu tenini Ecel
oku yetse gerek

Yunuse, nu te osteni Trup de târnă să hrăneşti. De Domnul, tu, de-oi pomeni, Lumină-n veci, ai să primeşti.

Ne sdylerler ne bir haber verirler
Ozerinde tarla otlar bitenler Ne
sdylerler ne bir haber verirler

Kiminin başinda biter agaglar
Kitninin başinda saranr otlar
JSmi mă 'săm Idmi gttzel yigitler
Ne sdylerler ne bir haber verirler

Topraga gark olmug nâzik tenleri
Sdylemeden kalmiş tatii dilleri
Gelin duâdan unutman bunlan
Ne sdylerler ne bir haber verirler

Kimisi ddrdtinde Idmi beşinde
Kimisinin tact yoktur başinda
Kmi alţi kimiyediyaşinda Ne
sdylerler ne bir haber verirler

Kimisi bezirgân kimisi hoca Ecel
şerbetini i$mek de gag a Kimi ak
sakalli Idmi pir hoca Ne sdylerler
ne bir haber verirler

Cum au venit pe lume, ei tot aşa s-au dus, Dar unde duce drumul, nici unul nu ne-a spus. Deasupră-le cresc ierburi înalte, ca-n poveste, Nici nu vorbesc cu nimeni, nici nu trimit vreo veste.

Falnic e copacul crescut pe-acest mormînt, Dincoace, flori uscate s-arţese în vestmînt. Copii se-ascundşi tineri în gropile funeste Ei nu vorbesc cu nimeni, nici nu trimit vreo veste.

Fragedele trupuri, pe veci, s-au colbăit, în timp ce graiul dulce rămas-a nerostit 'Nălţaţi dar, pentru dînşu, aceste rugi celeste, Căci nu vorbesc cu nimeni, nici nu trimit vreo veste.

în scrum s-au prefăcut copii de cinci, de şase ani, Chiar de purtau turbane bogate, de sultani, Chiar de veneau din case cinstite şi modeste. Ei nu vorbesc cu nimeni, nici nu trimit vreo veste.

Dascăli, dervişi, neguţători, gustînd şerbetul morţii, în vînt s-au spulberat, urmînd chemarea sorţii. Că lumea-i trecătoare, nu pare o poveste. Ei nu vorbesc cu nimeni şi nu trimit vreo veste.

Yânws der fa' gâr *takdîrin işleri*
Dâldilmiişttir lârpikleri kaşlari
Başlan ucunda hece taşian Ne
sdylerler ne bir haber verirler

y«nMS ne zice: «rata /or oja *le-afost,*
Să-şipiardă-n veci, al lumii rost.
Dar lumea ce-i? Nimic, deşertăciune este.
Nici nu vorbesc cu nimeni, nici nu trimit vreo veste.

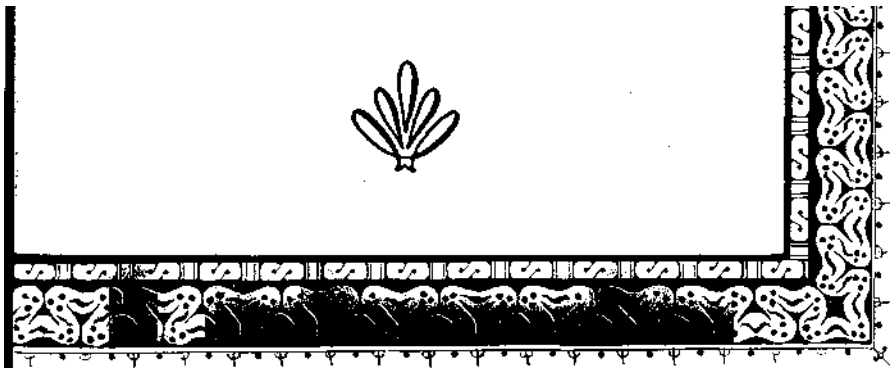

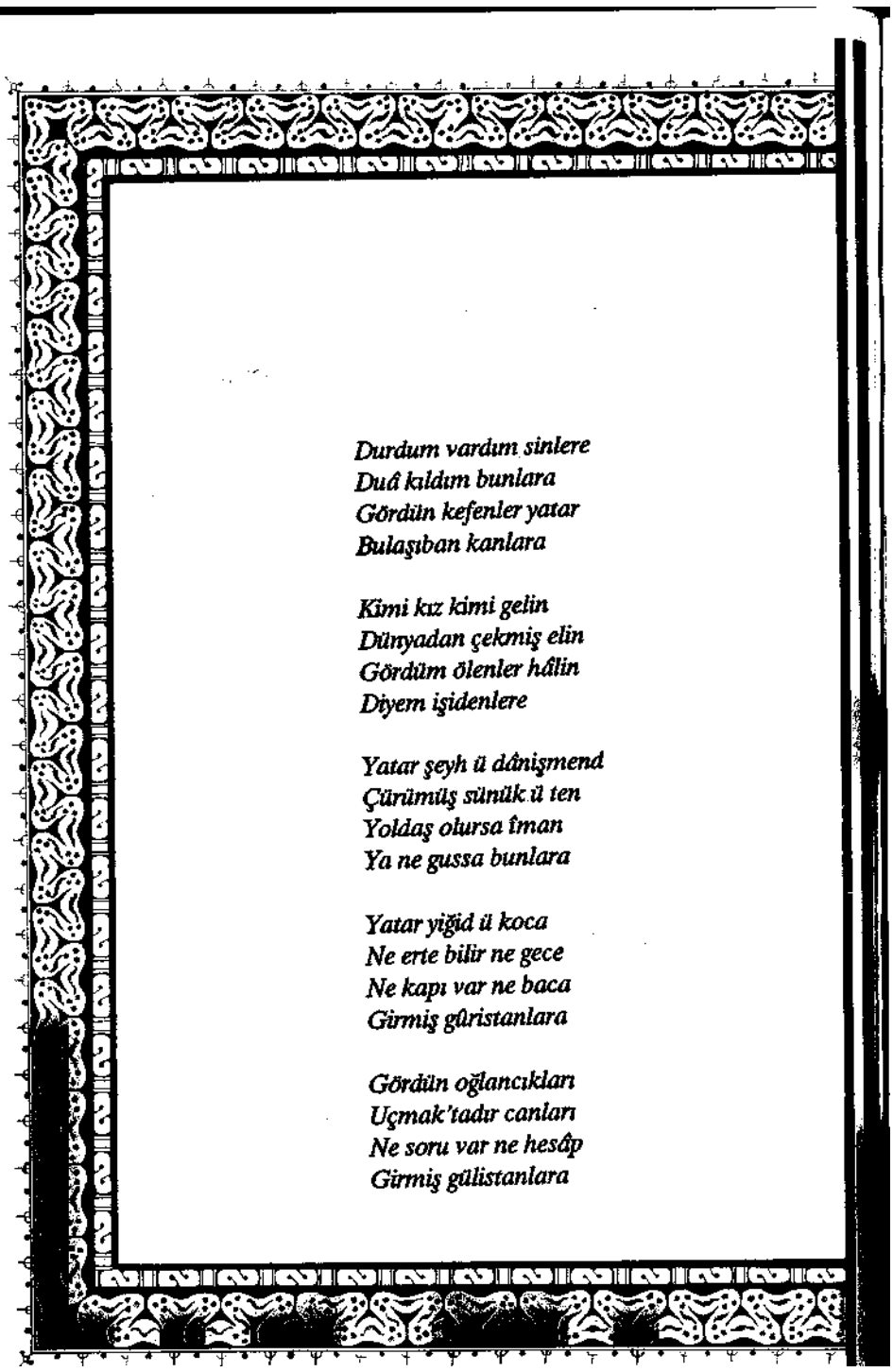

Durdum vardım sinlere
Duâ kıldım bunlara
Gördüm kefenler yatar
Bulaşıban kanlara

Kimi kız kimi gelin
Dünyadan çekmiş elin
Gördüm ölenler hâlin
Diyem işidenlere

Yatar şeyh ü dânişmend
Çürümüş sünük ü ten
Yoldaş olursa îman
Ya ne gussa bunlara

Yatar yiğid ü koca
Ne erte bilir ne gece
Ne kapı var ne baca
Girmiş gûristanlara

Gördüm oğlancıkları
Uçmak'tadır canları
Ne soru var ne hesâp
Girmiş gülistanlara

Văzînd odată-n cimitir Giulgiu alb, însîngerat întins pe trupuri de martir, La morminte m-am rugat.

Se putea ca sănu-mipese De-acele chipuri de voinici, Chipuri albe, de mirese, De bogaţi şi de calici?

Şeici ce-aveau drept călăuză Credinţă veşnică-n lumină Strălucitoare şi difuză Dormeau, în linişte deplină.

Ei nu vedeau de-i zi ori noapte în ţăma fără horn şi poartă. Ei n-auzeau chemări, în şoapte Şi ruga mea cu voce spartă.

Dacă trupul zace-nchis Fără simţuri, fără grai, Pentru suflet s-a deschis Grădina rozelor de mai.

Âşık Yûnus gör n'ider
Dünyadan göçmüş gider
Çağırı namazadır
Salâdır gelenlere

YwnHî, *cînd pleci de lîngănoi,*
Chemări să laşi, în urmă,
Acelor care merg, apoi, în
lumea de pe urmă.

Cv//9
N\M£?

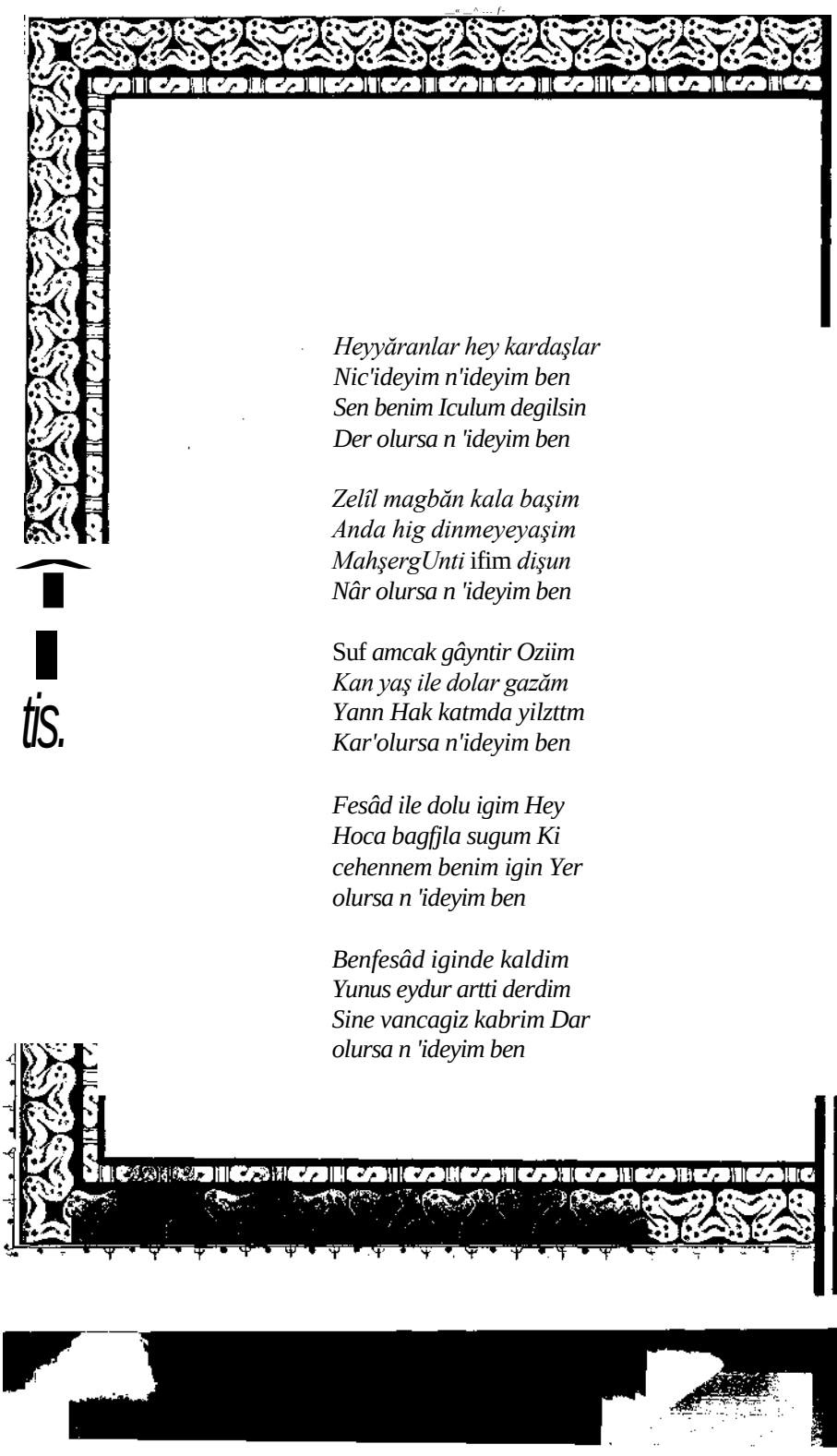

Heyyăranlar hey kardaşlar
Nic'ideyim n'ideyim ben
Sen benim Iculum degilsin
Der olursa n 'ideyim ben

Zelîl magbăn kala başim
Anda hig dinmeyeyaşim
MahşergUnti ifim *dişun*
Nâr olursa n 'ideyim ben

Suf *amcak gâyntir Oziim*
Kan yaş ile dolar gazăm
Yann Hak katmda yilzttm
Kar'olursa n'ideyim ben

Fesâd ile dolu igim Hey
Hoca bagfjla sugum Ki
cehennem benim igin Yer
olursa n 'ideyim ben

Benfesâd iginde kaldim
Yunus eydur artti derdim
Sine vancagiz kabrim Dar
olursa n 'ideyim ben

/fej, *prieteni, hei, firtaţi,*

Rob că nu-i sînt, de mi-ar spune,
Cem-aşface-amicişifraţi?
M-aş mira, dar m-aş supune.

Simt vîrtejul tulburării, Cînd
gîndesc ce-oi deveni, Dacă-n
ziua învierii Trupu-mi rodie
va fi.
Căcipedeapsa de pe urmă
Este flacără de foc

Ce te arde şi te scurmă. Ce
mă fac eu la soroc?
Iartă, Doamne, robul tău!
Spune-mi, dară, ce să f ac De
nu voi, în negrul hău
Sufletu-mi săzacă-n veac?

Yunuse, morţii-n şir aşteaptă
Să intre-n raiul minunat,
Dar locu-i strimt, ei trişti se-ndreaptă
Spre iadul cel înfiorat.

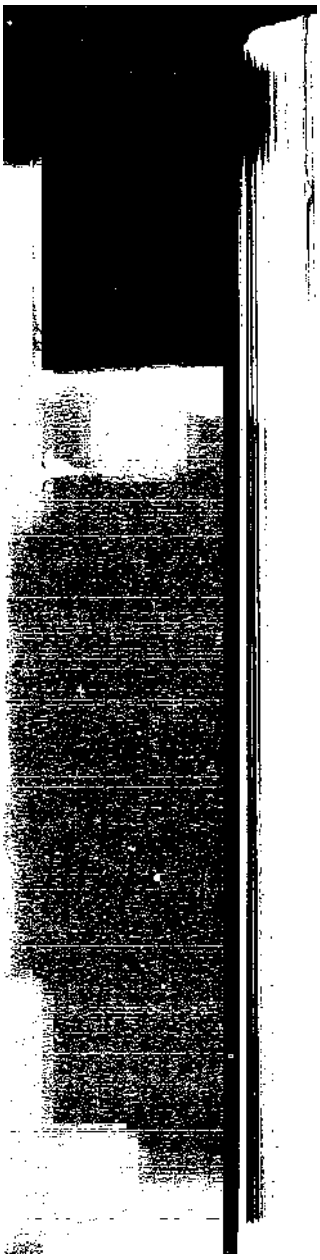

Birgilni

Eyyâranlar ey kardaşlar
Korkaram ben oletn deyii
Oldugiimii kayirmazam
Ettigimi bulam deyii

Ay(i)btm (v)uralaryiizume
Endîşeden del'olmuşam
N'idem ben ne kilam deyii

Eger gergek kul imişsem
Ona kulluk kilaydim
Aglaya(y)dim bu diinyada
Yann anâa giilem deyu

Hemin geldim bu diinyaya
Nefsime kulluk eyleyu fyi
amel işlemedim Azabdan
kurtulam deyu

Ey bîgâre miskin Yănus
Gunâhmqokn'eylesin
Si&ndimolAllah'ima Dedi
hem afv hlam dayu

/fei, /frta$ ^e4 *dragii mei,*
Dacă mor, mă tem de plată
Din gtndirea-mi, un crimpei E
la faptă şi răsplată.

Măfrămînt, dar mai ales, Eu
răscolesc în mine. Văd
greşelile-mi ades; Uneori,
chiar mi-e nijine.

Totuşi, însă, rob mă simt
Chiar Porunca de-am călcat.
Cîteodată, eu presimt Că la
cer voi fi chemat.

De cîndpe lume m-am născut,
M-am dăruit iubirii, Dar f apte
bune n-am făcut, C-aşa e-n
legea firii.

Yunuse, tu eşti înnegurat
Fiindc-ai făcut păcate, Dar
Domnul, iată, te-a iertat, în
marea-I bunătate.

dmrilm beni sen aldadm
Ah n'ideyim dmrilm seni
Beni deprenimez kodun Ah

n 'ideyim dmrilm seni

Benim derdim hep sen idin
Cănim iţinde cân idin Hem
sen bana sultan idin Ah n
'ideyim dmrilm seni

Gdnlilm sana egler¡idim ,
Gilldeyubenyiyler idim
Garipseyip aglar idim Ah n
'ideyim dmrilm seni

m.

Gider imiş bunda gelen
Diinya işi cilmleyalan
Aglar dmrilm yavi falan Ah
n 'ideyim dmrilm seni

Haynm şerrim yazihsar
Omrilm ipi uzilliser Gidip
stareţ bozuhsar Ah
n'ideyim dmrilm seni

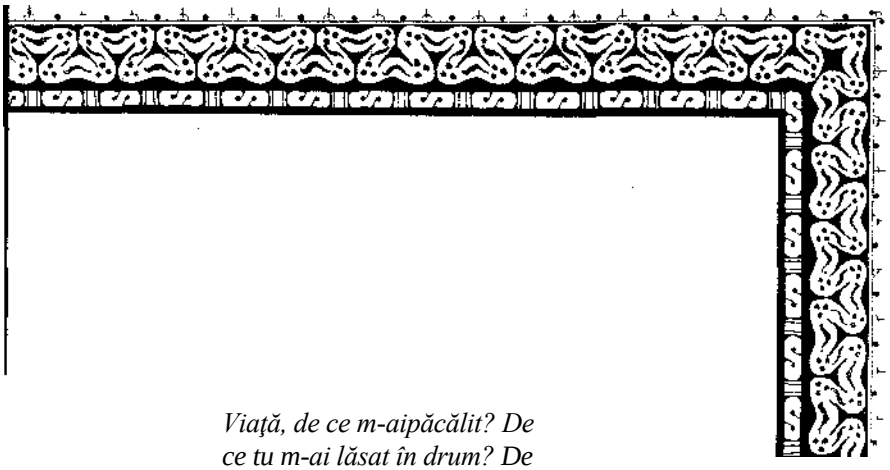

Viaţă, de ce m-aipăcălit? De ce tu m-ai lăsat în drum? De ce rotirea mi-ai oprit? Spune-mi, eu ce mă f ac acum?

De grijă ţi-am purtat mereu, Eu te-am păstrat în muie, Te-am ocrotit cu gîndul meu. Zi, eu ce mă fac cu tine?

Simţirea mea ţi-am dăruit, Ră păreai tu pentru mine. Sărman fiind, ţi-am jeluit Eu ce-aş putea să fac cu tine?

Minciună-i viaţa, neştiută. Pe lume vii, te-ntomi din drum. PKngu-mi dar, viaţa pierdută. Spune-mi, eu ce mă fac acum?

Mi s-a prescris şi rău şi bine. în clipa cînd se rupe aţa, Chipul meu un lut devine. Ah, ce mă fac cu viaţa?

';' Uf i" *'JJ* T'-JJ 'J U.",' 'U "J *'ii* '.^ l" "f *'-V'* J[1]' -2 "J 'CIT .*f-

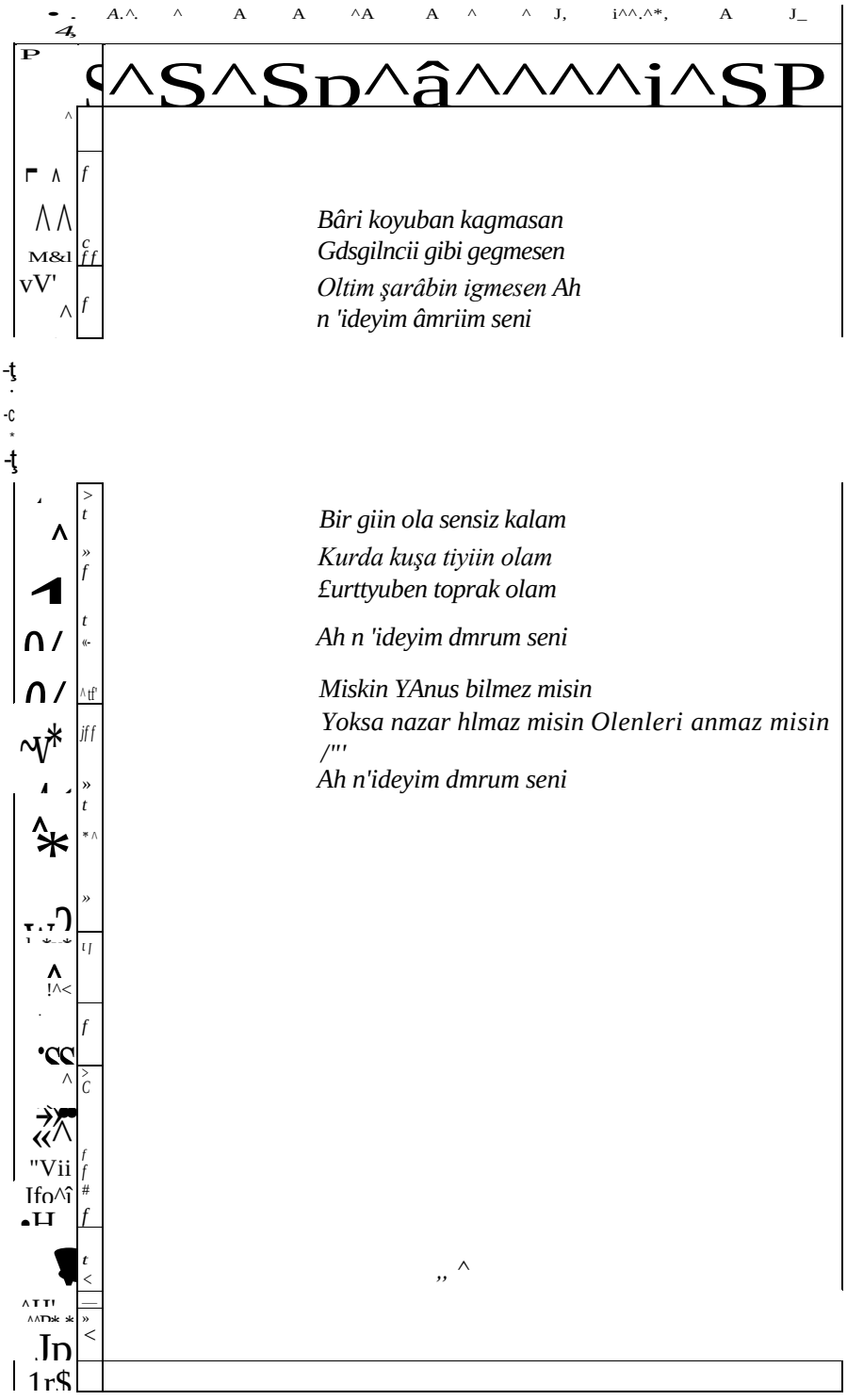

Bâri koyuban kagmasan
Gdsgilncii gibi gegmesen
Oltim şarâbin igmesen Ah
n 'ideyim âmriim seni

Bir giin ola sensiz kalam
Kurda kuşa tiyiin olam
£urttyuben toprak olam
Ah n 'ideyim dmrum seni

Miskin YAnus bilmez misin
Yoksa nazar hlmaz misin Olenleri anmaz misin
/"'
Ah n'ideyim dmrum seni

Tu mă socoti c-aşfi nomad
Şi fugi acum de mine.

Să sorbi vrei vinul mortii-mi, fad.
Ce să mă fac cu tine?
Lumină, mîine n-oi mai fi, Ci
pradă corbilor, în drum. Cenuşă,
poate-oi deveni. Spune-mi, eu ce
mă fac acum?
Biet Yunus, tu oare ştii

Că moartea, dacă vine, Cei
ce rămîn te-or pomeni? Eu ce
mă f ac acum cu tine?

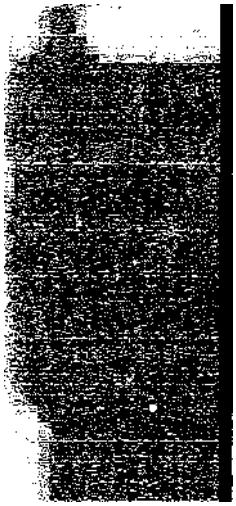

Yokyere ge^irdim giinu Ah n 'ideyim omrun seni Seninle olmadim gării Ah n'ideyim dmrttm seni

Geldilm ii geţtim bilmedim Aglayip gussâyemedim Senden aynlam demedim Ah n 'ideyim dmrttm seni

Haynm şerrim yazihsar Om.rQ.rn ipi tizilliiser Sfiret benden buzulusar Ah n 'ideyim âmrilm seni

Gidip geri gelmeyesin Gelip beni bulmayasm Eu benlige sermâyesin Ah n'ideyim dmrum seni

Hani sana gilvendigim Sevinuben ozendigim Kaldi Idtllî kazandigim Ah n'ideyim omrtim seni

/

ZzVei în zadar petrec,
ZUete se torc în mine,
Făr-de daruri ele trec.
Viaţă, ce să fac cu tine?

Nici nu ştiu cînd m-am ivit;
Lacrimtte-mi curg pe f aţă;
Lumea eu n-am părăsit. Ce
Scris va fi ce-am făptuit;
într-o zi, se rupe aţa.

Ce mă f ac cu viaţa?
Şei pleca, dar vei veni Să
mă cauţi pe mine. Doar
renume-mi vei găsi. Viaţă,
ce mă fac cu tine?

Unde-i vinul cel curat?
Unde-i reazămul din mine
Doar uibire-am cîştigat.

Viaţă, ce să fac cu tine?

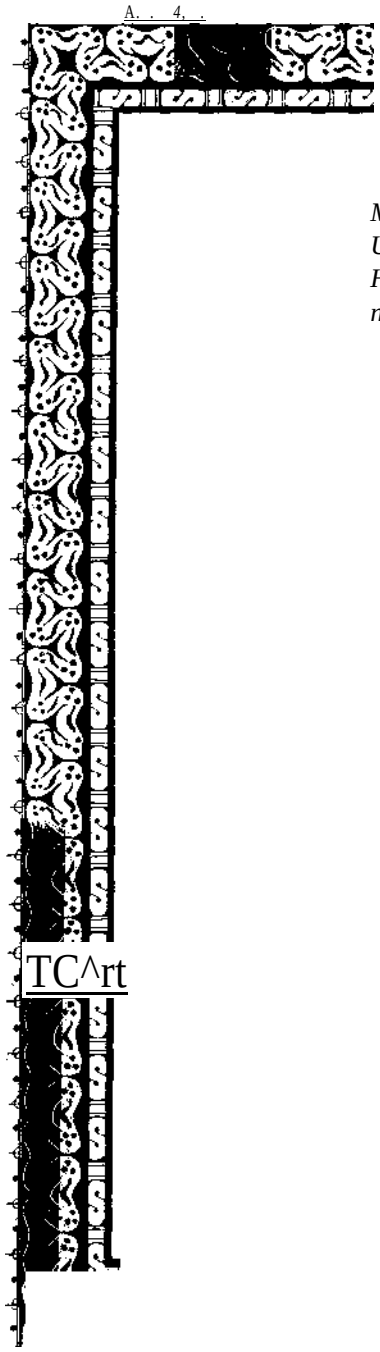

TC^rt

Mistin Yunus gidisersin
Uzak sefer edisersin
Hasret ile kahsarsm Ah
n 'ideyim dmrilm seni

Yunus, tu cînd te-i depărta
Pe cărările străine, Har va
fi, pe urma ta. Viaţă, ce
mă f ac cu tine?

1

r/p.j

Oi"

r • r • t y • t

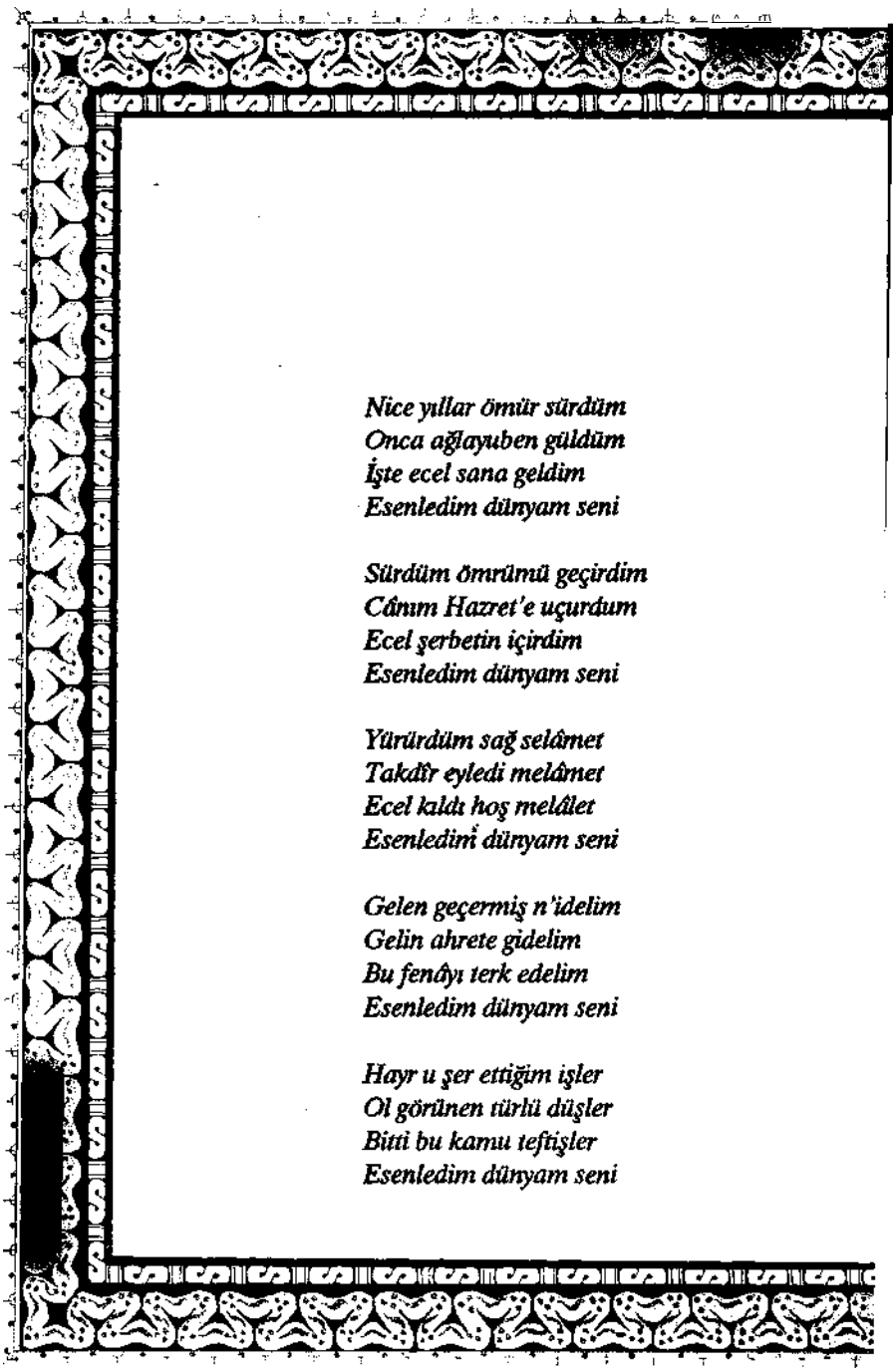

Nice yıllar ömür sürdüm
Onca ağlayıben güldüm
İşte ecel sana geldim
Esenledim dünyam seni

Sürdüm ömrümü geçirdim
Cânım Hazret'e uçurdum
Ecel şerbetin içirdim
Esenledim dünyam seni

Yürürdüm sağ selâmet
Takdîr eyledi melâmet
Ecel kaldı hoş melâlet
Esenledim dünyam seni

Gelen geçermiş n'idelim
Gelin ahrete gidelim
Bu fenâyı terk edelim
Esenledim dünyam seni

Hayr u şer ettiğim işler
Ol görünen türlü düşler
Bitti bu kamu teftişler
Esenledim dünyam seni

^4nu mei *s-au petrecut Ba cu ris, ba-npttns amar. Iată, ceasul mi-a bătut, Adio, lume de coşmar!*

Viaţa eu mi-am dedicat Domnului Cel Sftnt din cer. Şerbetul morţii am gustat, Adio, lume de mister!

Mîhnit nu stnt, poate surprins, Că rost aveam pe-acest tărîm. Fiorul morţii m-a cuprins, Adio, lume, măsfărfm!

Se duc, pe rînd, cei care vin, Se duc în lumea de apoi, Lăsînd în urmă-le suspin. Adio, lume de nevoi!

Şi bun şi rău am făptuit, Realu-n vis am prefăcut. Castelul mi s-a năruit. Adio, semn mi s-a f acut!

Dan ii giin ederdim zikir
KilaridimHakk'aşflkur
Ecel erdi bizi okur
Esenledim dunyam seni

Ben bir derviş idim dostum
Hak'tanyana oldu kasdim
Ecel tuzagina bastim
Esenledim diinyam seni

Yârânlanm kardafanm
Hakk'a lâyikyoldaşlarim
Esen kalsm râzdaşlanm
Esenledim diinyam seni

EyYănusEmrebigare
Oziin tutgil dogruyâre
OWlmeyogimişqâre
Esenledim diinyam seni

Rugi-nălţat-am zi şi noapte
Către Domnul luminat,
Mulţumindu-i, în dulci şoapte.
Adio, lume, sînt chemat!

Soarta m-a făcut derviş, Acum
mă despart de lume.
Moartea-mi dete înveliş. Adio,
zic, din marea-n spume!

Rămas bun, vă spun eu, vouă,
Celor ce sînteţi curaţi! Am
plecat în lume nouă, Adio,
voi, iubiţi confraţi!

Nu teplînge, biet, Yunus,
Leacul morţii nu-l găseşti.
Sorţii, cată, fii supus, Adio,
lumii pămînteşti!

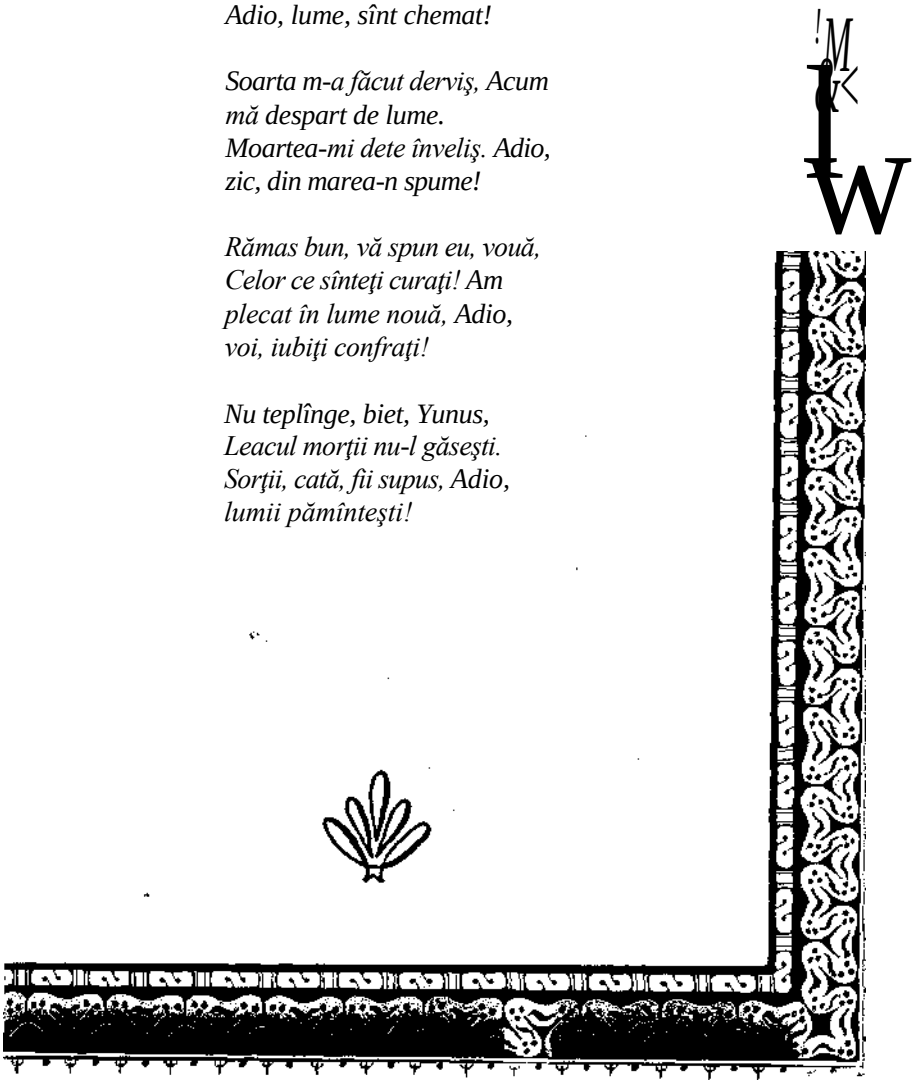

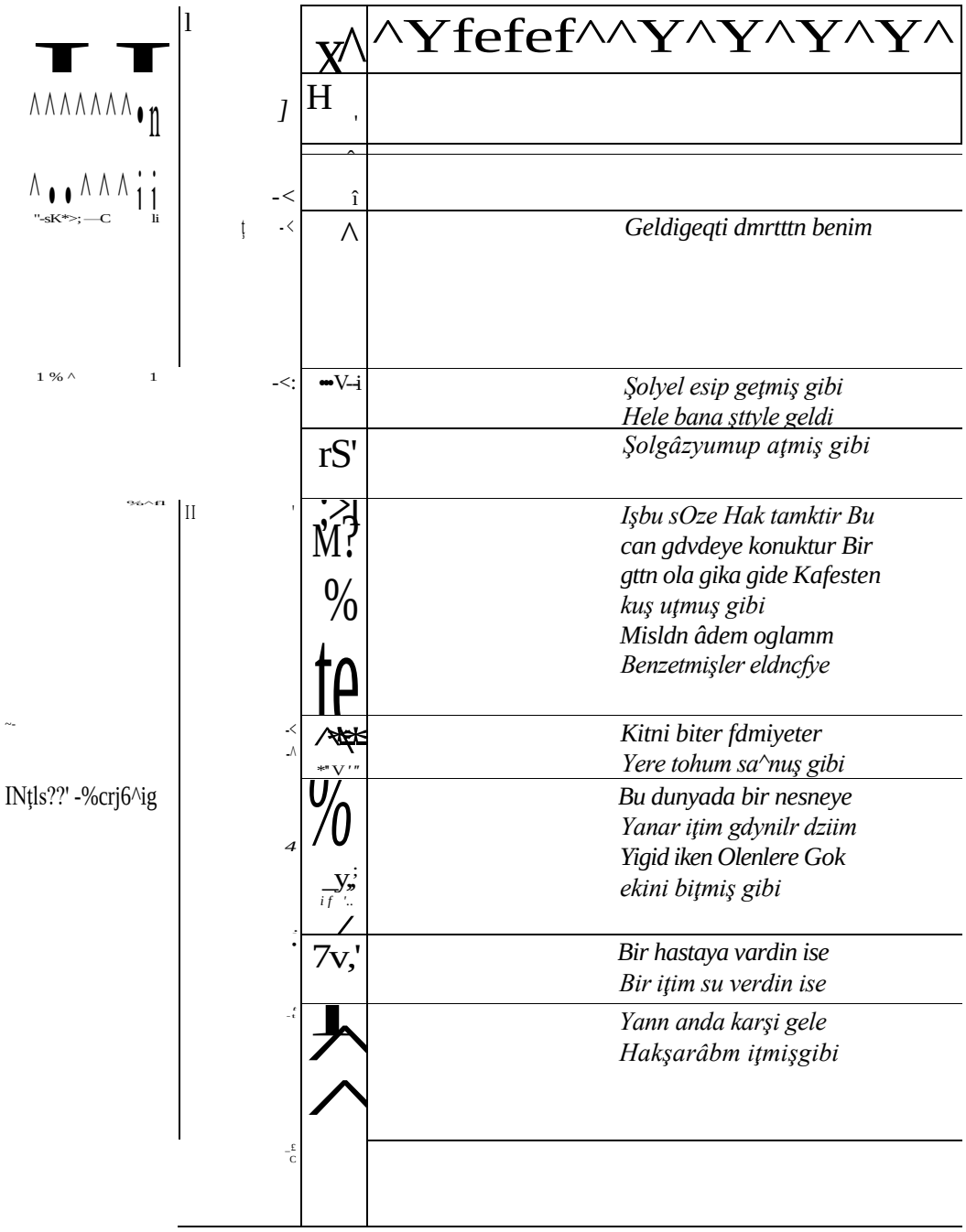
^Yfefef^^Y^Y^Y^Y^
Geldigeqti dmrtttn benim
Şolyel esip geţmiş gibi
Hele bana şttyle geldi
Şolgâzyumup aţmiş gibi
Işbu sOze Hak tamktir Bu
can gdvdeye konuktur Bir
gttn ola gika gide Kafesten
kuş uţmuş gibi
Misldn âdem oglamm
Benzetmişler eldncfye
Kitni biter fdmiyeter
Yere tohum sa^nuş gibi
Bu dunyada bir nesneye
Yanar iţim gdynilr dziim
Yigid iken Olenlere Gok
ekini biţmiş gibi
Bir hastaya vardin ise
Bir iţim su verdin ise
Yann anda karşi gele
Hakşarâbm iţmişgibi
INţls??' -%crj6^ig

li-a trecut ca vîntul, Ba suflînd, ba adiind. Mi s-a spulberat cuvîntul, Universul pustiind.

Dumnezeu îmi este martor Că în lume-s musafir. Şed puţin şi plec în zbor. Mîine sînt în cimitir.

Pe ţăranul care moare ţi urmeaz-al său fecior. Semăna-va el sub soare Alte spice, alt ogor.

Dar cînd tînărul sefiînge Ca o plantă ofilită, Inima-mi cu jale plînge, De durere pîrjolită.

Suferindului ce geme, Apă dă-i dintr-un pocal Răsplătit vei fi la vreme, Cu vin dulce, de curmal

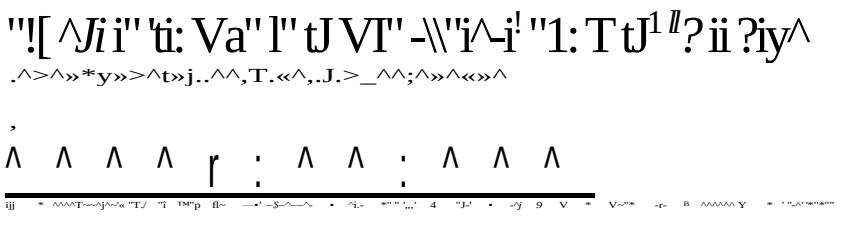

Bir miskini gordtin ise
Bir eskice verdin ise
Yarin anda sana gele
Hak libâsin biçmis gibi

Yunus Emre ou dunyada
îki kişi kalir derler
Meger Hmr Ifyas ola Âbi
hayât iţmiş gibi

Un drumeţ sărman de vezi, .
Dă-i un ban, nu-l depărta.
Mîine, poate, crezi, nu crezi,
El bogat te-o-nvestmînta.

Yunus, iată ce-ţi spun ţie: Pe lume sîntem trecători. Hezer, Ylias, bînd apă vie, Sînt doar ei nemuritori.

Sordum sân gigege
Benzin neden saridir
Qiqek eydur ey derviş

Yine sordum gigege

Sizde Olum var midtr
gigek eydur ey derviş
Olttmsuzyer var midir
Yine sordum gigege
Kişm nerde olursuz
Qiqek eydttr ey derviş

Kişm tttrăb oluruz

Yine-sordum gigege
Tamuya girer misiz

Qiqek eydttr ey derviş
Ol mttnkirleryeridir
Yine sordum gigege
Ugmag'a girer misiz

£igek eydur ey derviş
Ugmak âdem sehridir

— Floricică gălbioară,
Tu de ce te-ai ofilit?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Doru-nfoc m-apîrjolit.

— Floricică gălbioară,
Despre moarte tu ai veşti?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Moartea nu-i doar în poveşti.

— Floricică gălbioară,
Iama, unde sînteţi voi?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Colb ne facem, iama, noi.

— Floricică gălbioară,
Despre iad tu ce-ai aflat?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Vai de-acelpăgîn damnat!

— Floricică gălbioară,
Raiul, oare, ştii ce este?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Dă-mi minunile celeste!

Yme sordum gigege Giil
sizin neniz olur Şiţek
eydur ey derviş GUI
Muhammed teridir

Yme sordum $i$ege
Âdemi bilir misiz £igek
eydUr ey derviş Âdem
binde biridir

Yme sordum $i$ege
Kirklar'i bilir misiz £if
eh eydur ey derviş
KirklarAllahyâridir

Yme sordum $i$ege Rengi
nerden alirstz Qişek eydur
ey derviş Ay ile giln
năru dur

Yme sordum giţege
Boynun neden egridir
gigek eydur ey derviş
Kalbim Hakk'a dogrudur

Yme sordum ţişege rl
Anan atan varmidir >
gi$ek eydur ey derviş •
Bu ne aceb sorudur r

— Floricică gălbioară, Roza ce-i, ce fel de floare? — Hei, dervişe, ea răspunse, A lui Mahomed sudoare.

— Floricică gălbioară, Omul ce-i, cunoşti vreunul? — Hei, dervişe, ea răspunse, Dintr-o mie, om e unul

— Floricică gălbioară, Sfinţii ce-s şi sînt ai cui? — Hei, dervişe, ea răspunse, Sînt aleşii Domnului

— Floricică gălbioară, Spune-mi, cine-ţi dă culoare? — Hei, dervişe, ea răspunse, îmi dă-n dar cel mîndru soare.

— Floricică gălbioară, De ce ţii capul aplecat? — Hei, dervişe, ea răspunse, LaAllah m-am înclinat.

— Floricică gălbioară, Ai o mamă, ai un tată? — Hei, dervişe, ea răspunse, Eu de Domnul sînt creată.

1HrSSriM^

YÎMC sordwm f if e^e 5en
Kâ'be"yig6rdan mă £i$ek
eydUr ey derviş
Kâ'beAllahevidir
Yme sordum gigege

Bahgene girsem n'ola
£igek eydur ey derviş
Koklabenigeridur
Yme sordum f if *ege*
SenStrât'igordunmu
Cicek eydur ey dervif

Cumlenm olyoludur

Yme sordum gigege
GăzUn nigin yaşlidir
£igek eydiir ey derviş
Bajjiragun başlidir
Yme sordum gigege
Yănus 'u bilir misin

gigek eydur ey derviş
Yunus Ka-klaryâridir

— Floricică gălbioară,
Kaaba este casa cui?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Kaaba-i Casa Domnului.

—Floricică gălbioară, Pot
să intru în grădină? —Hei,
dervişe, ea răspunse, Te
poftesc, să iei lumină.

— Floricică gălbioară,
Pe Siratşi eu voi trece?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Cînd din viaţă te-oi petrece.

—Floricică gălbioară,
Lacrime te podidesc?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
Eu pe tine te iubesc.

— Floricică gălbioară,
Oare, ce zici că-i Yunus?
— Hei, dervişe, ea răspunse,
E poet, de Domnul uns.

Dolap nigin inilersin
Derdim vardir inilerim
Ben Mevlâ'ya âşik oldum
Onun igin inilerim

Benitn adun denii dolap
Suyum akaryalapyalap
Bdyle emreylemiş Qalab
Onun igin inilerim

Beni birdagda buldular
Kolum kanadim kirdilar
Dolaba lâyik gdrdiller
Onun igin inilerim

Dillugerler beniyondu
Her âzam yerine kondu
Bu iniltim Hak'tan geldi
Onun igin inilerim

Suyum algaktan gekerim
Donupyiiksekten ddkerim
GOriln şu ben ne gekerim
Onun igin inilerim

— Roată tristă, plîngi mereu,
De ce suferi, fără tihnă?
— // iubesc pe Domnul meu
Şi totplîng, fără odihnă.

Roată tristă sîntpe lume,
Domnul, astfel m-a sortit, Ca
să curgă ape, spume, Peste
trupu-mi ostenit.

Cînd eram pe munte, sus, Au
f acut din mine roată. Braţele
mi le-au supus Şi de-atunci,
plîngziua toată.

Meşterii m-au priponit, Răii
m-au lovit c-un drug, Ei,
apoi, m-au netezit Şi m-au
aşezat pe rug.

Apele de sus m-apăs, Eu le
vărs încet, la vale. Toţi
privesc fără de păs, Cum
trudesc, curgînd a jale.

Ben bir dağın ağacıyım
Ne tatlıyım ne acıyım
Ben Mevlâ'ya duâcıyım
Onun için inilerim

Derviş Yûnus eydür ahî
Göz yaşı döker günâhı
Hakk'a âşıkam vallâhî
Onun için inilerim

M/-* nici di//ci /i *nici amare,*
Stnt doar ape fără tihnă.
Curg din zori şipînă-n seară,
Negăsind, nicidnd, odihnă.

îl iubesc pe Domnu 'meu
Şi de aceea pttng mereu.
Tot aşa, Yunus, dervişul,
îşi deplînge paradisul

m
f
l
â

m-.

Yzne yoz *gttnleri geldi Sdyle*
bulbillcilgilm sdyle Cilmle
gigeklerzeyn oldu Sdyle
balbillcagiln sdyle

Kiş qifacak erdi bahar '
Câmm gafletten uyar
Cennete ddndil her diyâr
Sdyle biilbiilcagam sdyle

Yeşil don giydi agaţlar
Pervaz (v)urup ugarkuşlar
Nefsin canlar bagtşlar Sdyle
bUlbUlcUgilm sdyle

Aşk ile eylegil cuşu Gider
gdnliinden teşvişi Qkuban
gulzăra karşi Sdyle
biilbulcugiim sdyle

Kuru dikende gill biter
Hasretinden gineyeter
Dertli m'oldun benden beter
Sdyle bUlbalcugam sdyle

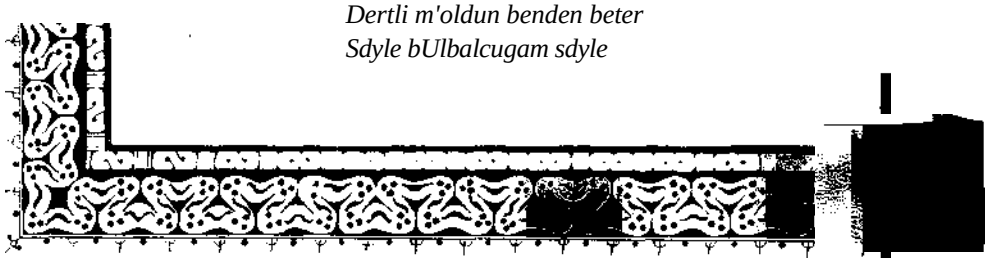

T

Primăvara vine iară, Cîntă,
tu, privighetoare! Mii de
flori or să răsară, Cîntă, tu,
privighetoare!

De-ai să vezipicînd un strop, Fii
cuprins de nepăsare Că-n rai nu
este potop. Cîntă, tu,
privighetoare!

Pomii-mbracă straie verzi,
Păsările zbor, uşoare,
Suflete, tu mă dezmierzi
Cîntă, tu, privighetoare!

Şi te du-n grădini de roze Să
te dărui, cu ardoare. Ia
miresme, din mimoze,
Cîntă, tu, privighetoare!

Cu-n ghimpe-n sîn o roză creşte;
Atît de trist, de ce sînt oare?
Dor mă prinde, ca-ntr-un cleşte.
Cîntă, tu, privighetoare!

• y •«

Bulbiil âşikdurur giile
Âşifan hâlin tdm bile Giile
karşi hoş aşk ile Soyle

bttlbukugUm soyle

Kudret haznesi agildi Âleme
rahmet saqildi Huile
donlan biţildi Soyle
bulbulcuglim soyle

Şeyhim andadir ben bunda Cânim karar folmaz tende
Zânhgim dan ii giinde Soyle
bulbiilcugum>soyle

Kanadin aţabilirsin Aguban ugabilirsin Deryâlar
gegebilirsin Soyle bUlbukugiim soyle

Geqtiya omrumun van Korgidersin bu gulzân
Yunus'un munis-iyâri Soyle
bulbulciigCim soyle

rvţ>" EZIC2332E23DI^t3Ii2SSI^SCC^3I^2ISSI23S

• ᵀ" • Y * V " -' ' f ' f * T " '" ' :*~' Y • ᵛf * t * H" ' T • '- ""^^ *~ •'

;?^S^SpŞ^S^^?â^Y^^

De-un rege re-oi *îndrăgostit; De ce plîngi, tu, privighetoare ? Regele nu te-a-ndrăgit?*

Cîntă, tu, privighetoare! Primăvara- ţi dă puteri Şi comori ameţitoare. Pomii toţi sînt fructiferi. Cîntă, tu, privighetoare! De şeic m-am despărţit. Sufletu-mi, de ce crezi, oare,

1 *Al meu trup l-a părăsit? Cîntă, tu, privighetoare! Aripi de-ţi întinzi în zări, Poţi zbura, biruitoare Peste mări şi peste lari. Cîntă, tu, privighetoare!*

Yunuse, viaţa ţi-a trecut, în iubire arzătoare, Vis de aur a ţesut Cîntă, tu, privighetoare!

Sen bunda garib mi geldin
Nigin aglarsm bulbtil hey
Yorulup iz miyantldm
Nigin aglarsm btilbttl hey

¥ ^ ^

Karli daglarmi astm Derin irmaklar mi gegtin
Yânndan ayn mi duştun Nigin aglarsm bulbul hey

Hey neyavuz inilersin Benim derdimyenilersin Dostu
gormek mi dilersin Nigin aglarsm bulbul hey

Kalelişehrin miyikildi Yâ nâm u arm mi kaldi
Gurbette yârin mi kaldi Nigin aglarsm bttlbttl hey

Gulistanlarda yaylarsm Tâze giilleriyiylarsin Yavlak
zânhk eylersin Nigin aglarsm bulbul hey

k ^ •i/j

ttr ^ , - Y ' V Y ' r ' T ' Y

De ceplîngi tu, privighetoare?
De ce eşti vlăguită, oare? De
unde-mi vii, privighetoare?
Drumul rătădt-ai oare?

De cepltngi tu, privighetoare?
Munţii-nzăpeziţi tu i-ai trecut?
Ape-nvolburate-ai străbătut?
lubtiu-ţipărăsit-ai oare?

De ceplîngi tu, privighetoare?
*De ceţi*e cîntul jeluit? De ce-n*
adînc m-ai răvăşit? La
Dumnezeu tânjeşti tu, oare?

De ceplîngi tu,privighetoare?
Castele ţi s-au năruit? Renumele
ţi-e prihănit? Iubitul unde-ţi este,
oare?

De ceplîngi tu, privighetoare?
Grădini de roze-nfloritoare,
Parfumuri dulci, îmbătătoare
Te-ademenesc, de ceplîngi oare?

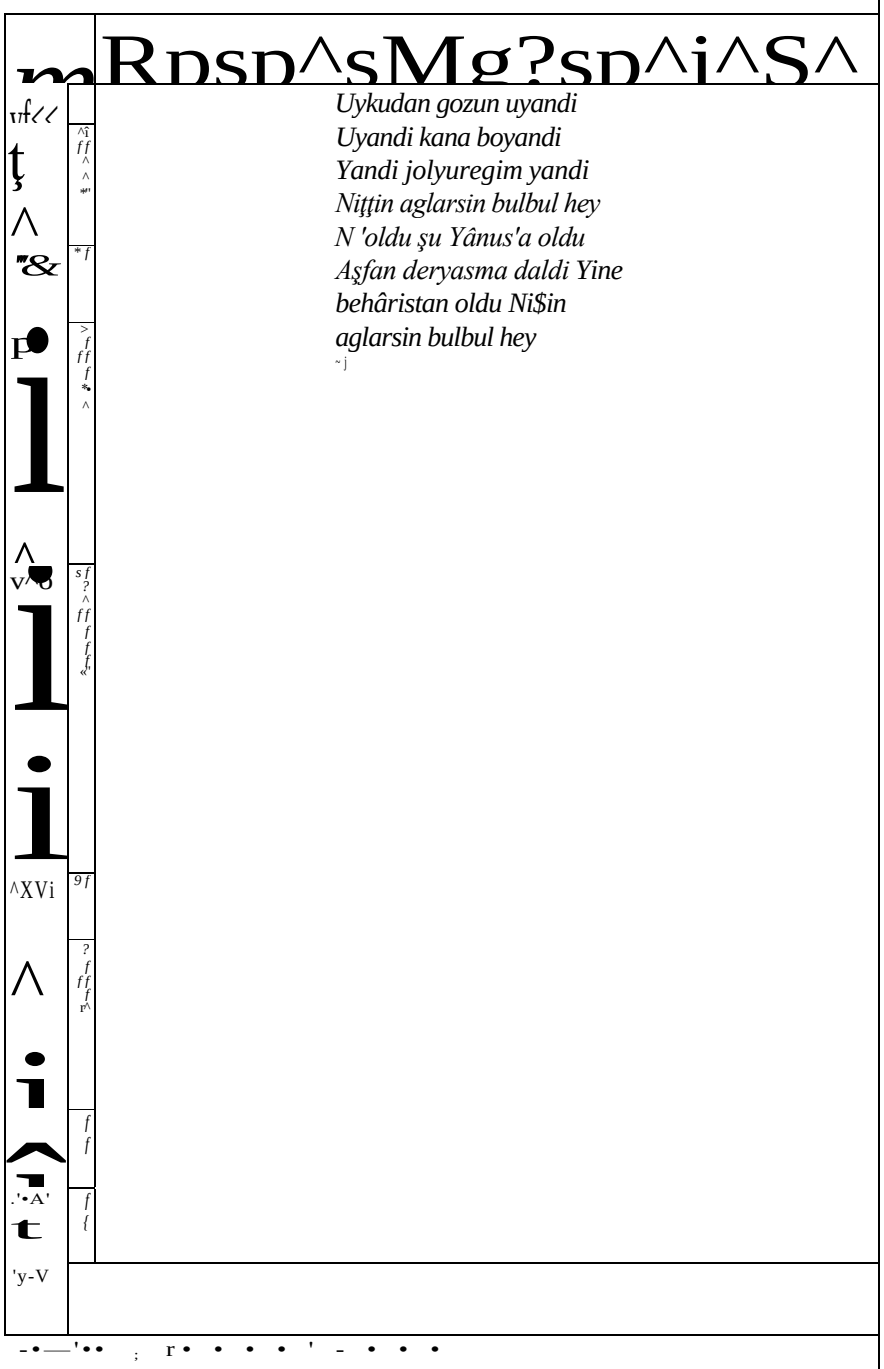
Uykudan gozun uyandi
Uyandi kana boyandi
Yandi jolyuregim yandi
Nitftin aglarsin bulbul hey
N 'oldu şu Yânus'a oldu
Aşfan deryasma daldi Yine
behâristan oldu Ni$in
aglarsin bulbul hey

De ceplîngi tu, privighetoare?
Din somn adînc, tu te-ai trezit,
Că vis duios te-a năpădit?
Sufletul te arde oare?

De ceplîngi tu, privighetoare?
Yunus, poetul muritor Este-n
ocean nemuritor. E iarăşi
primăvară, oare?

B3@

Notă **asupra traducerii**

Daca Antologia de poezie turcă de la începuturi pînă azi[1] a oferit prilejul unui prim contact al cititorului român cu creaţia poetului (1241-1320) prin prezentarea unei scurte biografii şi a şapte poezii traduse în româneşte, volumul de faţă înmănunchiază un număr de 50 de poezii reprezentative, alese din ediţia *Giildeste*[2]. Din nevoia unei cunoaşteri mai pertinente între limbile turcă şi română, culegerea a fost concepută ca text bilingv.

Operele lui Yunus Emre *Divan* (Culegere de versuri) şi *Risaletil'n Nushiyye* (Sfaturi profetice) sînt o sinteză artistică islamică unde se întîlnesc tradiţii oguze, uigure, seldjucide cu idei aparţinînd elenismului şi ortodoxiei, înţelesul atribuit Iubirii — ca modalitate a desăvîrşirii umane — precum şi modul ei de manifestare, ce te duce cu gîndul spre iubirea terestră dar care, în realitate este iubirea mistică, descoperă modelul său — *sufismul*[3] —.

1. Antologie dfpoezie turca de la începuturiptnâ azi, Selecţie, note şi traducere de Nicolae Ioana şi Nevzat M. Yusuf, Editura Minerva, B. P. T., Bucureşti, 1979, p. 1-6.

2. Yunus Emre, *Guldeste,* Prefaţă de Namik Kemal Zaybek, Edi tura Ministerului Culturii, Ankara, 1990.

3. *Sufism* — mişcare ascetică apărută în secolul al VIII-lea în Irak. Adepţii ei purtau un anteriu din lînă "suf', practicau sărăcia şi pele

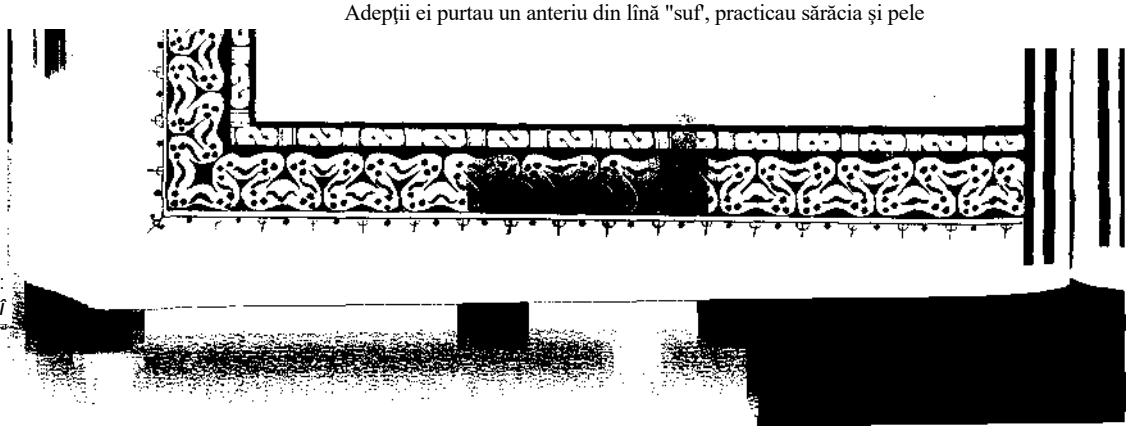

'.sş<!SS-B3*8ş®»şgiS:
•' 3i5^jjjjfij(^ş&jf:3i

rinajul.

Interesul nostru pentru versurile unui mare poet medieval anatolian se justifică prin însemnele spaţiilor de confluenţă: similitudinile dintre normele mişcării ascetice ale surilor şi cele ale isihaştilor, cu puternice înrîuriri în Ţările române.

Demersul translării în româneşte a unor poezii din creaţia lui Yunus Emre, scrise cu şapte secole în urmă, s-a realizat în două etape distincte: *selecţie, traducere, indice de nume şi glosar* (Enver Mahmut, Nedret Mahmut) *şi prelucrare artistică, notă asupra traducerii* (Liliana Botez).

La baza *selecţiei* versurilor s-a aflat criteriul tematic. Au fost alese poezii din ciclurile dedicate Divinităţii şi Profetului; poezii existenţiale ce ilustrează: dervişismul, zădărnicia lumii terestre, taina morţii ca modalitate de eliberare a spiritului, comuniunea cu Divinitatea prin puterea Iubirii; poezii despre Soartă, Noroc, Cuvînt şi altele ce exprimă necesitatea cultivării unor virtuţi: bunătatea, caritatea, compasiunea, iertarea ş.a.m.d.

Traducerea propriu-zisă s-a sprijinit pe buna cunoaştere a limbii turce vechi, a condiţiilor social-istorice din epocă, a civilizaţiei Orientului musulman, a vieţii şi personalităţii lui Yunus Emre: descifrarea şi înţelegerea adîncimii nebănuite a gîndirti sale sînt consecinţe ale identificării tălmăcitorilor cu acesta, integrîndu-se total trăirilor poetului: ca derviş, ca vînt "ce suflă pustiind", ca rîu "ce curge clipocind", ca munte, pasăre etc. Oficierea acestei contopiri îndepărtează, de bună seamă, ideea: Traduttore, traditori".

Prelucrarea artistică a versurilor, întemeindu-se pe specializarea autorului în domeniul misticii musulmane turce, a făcut posibilă o interpretare şi transpunere corectă a universului lirico-filosofic al Iui Yunus Emre, în versiune românească.

Opţiunea poetului pentru un mod de gîndire eliberat de rigorile ^mar-ului[4], din perspectiva interpretativă a ezoterismului musulman, a permis asumarea unor libertăţi privind limbajul metaforic. Cu alte cuvinte, pentru imaginile poetice lipsite de corespondenţe în limba română s-au închipuit alte formulări, dar în consonanţă cu gîndirea şi înţelepciunea sa, cu mesajul poeziei, cu atmosfera Orientului musulman.

Originalitatea lui Yunus Emre — prin care conturează începuturile literaturii mistice turceşti în vestul Anatoliei (aşa cum o făcuse Ahmet Yesevi în est) — rezidă în dubla ei determinare: *conţinutul filozofic* ce o include, pe de o parte, în *literatura divani*[5] şi *expresia* acestui conţinut, într-o limbă curgătoare, vorbită, lipsită în mare parte de arabisme, persanisme şi înfloriturî, cu scopul de a transmite seminţiei sale un ideal de viaţă propriu pînă atunci doar iniţiaţilor, o include în *literatura populară— aşik.*

Stilul specific incantaţiei ce dă rostirii româneşti rezonanţă de rugăciune este consecinţa firească a strădaniei de a găsi echivalenţe potrivite formei de ex

4. *Şeriat* — legea, dogmele la care trebuie să adere musulmanii şi normele ce trebuie să le respecte.

5. Mehmet Aii Ekrem, *Civilizaţia turcă,* Editura Sport-Turism, Bucureşti 1981, p.236.

presie preferate a poetului; meditaţia filosofică încărcată de simboluri mistice sufi şi invocaţii magice, ce atestă atributele Divinităţii sînt argumente ce relevă caracterul de *litanie* ai poeziei lui Yunus Emre. De aceea, Conceptul de "Dumnezeu-Unul"[6], redat în româneşte prin formulările "fără de geamăn", "fără de seamăn", a fost precedat, ca şi în original, de *invocaţia:* "Doamne, Dumnezeul meu". Ea se poate repeta, ca un leit-motiv, din nevoia de simetrie, în ultimul vers al fiecărei strofe: Te chem, Doamne, eu pe Tine". Termenii de "lumină" şi "strălucire" traduc conceptul de "Frumos"[7] ca atribut al lui Dumnezeu, în acelaşi timp "Absolut", "Etern", "Perfect", "Atotputernic" ş.a.m.d. Pentru concepţia emanatistă potrivit căreia Dumnezeu se manifestă ca energie formativă, ca iradiaţie veşnică a Luminii Luminilor — Ishraq (strălucit exprimată de Sohrawardi)[8] s-au imaginat metafore ca: "miez de suflet", "mierea mierii", "scînteia suflului", "lumină vie", "strălucire vie". Dacă identificarea Divinităţii cu Fiinţa în Sine, Cauza Primă este exprimată, în versiunea românească la fel ca în original, printr-o simplă *afirmaţie:* "Vigoare-am luat din Absolut", alteori ea poate fi ilustrată cu ajutorul *întrebării retorice:* "Ce-i sufletul din al meu trup? / Vlagă-i de la Domnul drept / Din astă sevă eu irup".

6. Dominique Sourdel, Janime Sourdel-Thomine, *Civilizaţia islamului clask,* Editura Meridiane, Bucureşti, 1975, vol.L, p 181-185.

T.lbidem.

8. Henri Corbin, *Histoire de la philosophie islamique,* Gallimard, Paris, 1964, p. 284-301.

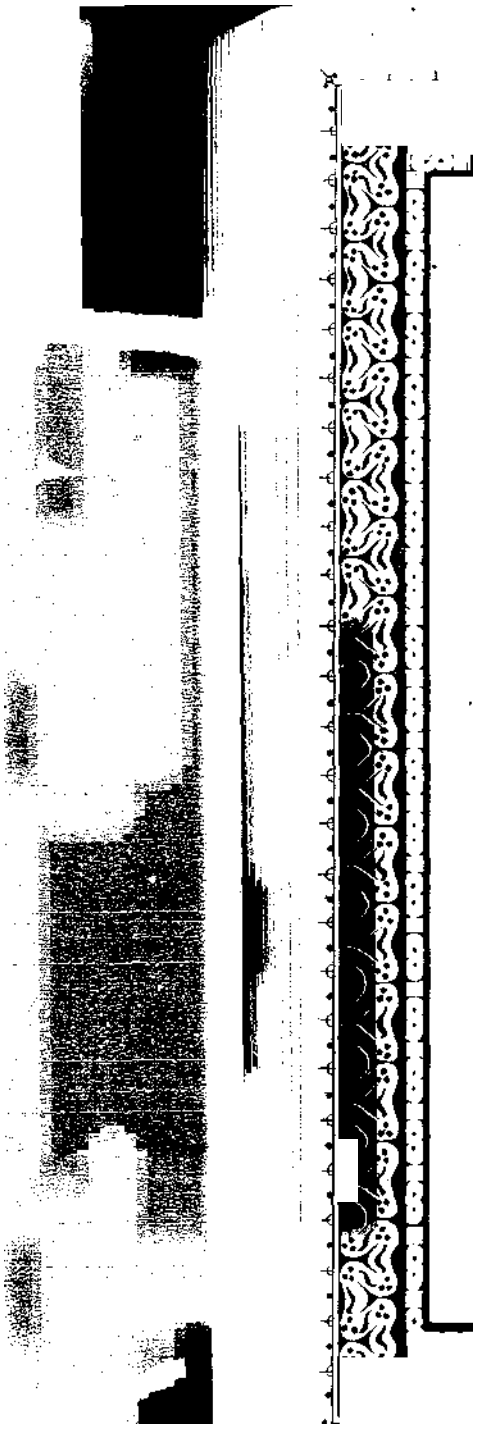

Pe parcursul prelucrării versurilor s-a încercat redarea cit mai clară a viziunii sale panteiste asupra lumii. Exemple ca: "Firea de Domnul e-nţesată / Unii de Domnul n-au aflat / Pe El, de vrei, în tine-L cată / Că nu-i de tine separat" sau "Eşti suflet *în* sufletul meu..." sau "Allah e-n mine..." scot în evidenţă conceputul de "sălăşluire" al spiritului divin în elemente ale mediului înconjurător şi în sufletul purificat al credincioşilor.

Imaginea transfigurată incumbă echivalenţa opiniei lui Yunus Emre (în acord cu Ibn Şina şi Sohrawardi) potrivit căreia între Unicitatea Divină şi Multiplul Terestru se află o ierarhie celestă, ce include şi sufletele omeneşti apte de a se apropia de Principiul Prim.[9] Pdntru poet, acţiunea umană de întoarcere la origini este încărcată de dimensiuni cosmice: "Stropi furaţi din marea-n spume / Bolţii limpezi îi ofer / Ca s-ajung, cînd plec din lume / Tot mai sus, chiar sus, în cer" sau "Cu Oceanul contopeşte / Spirite ce-a tulburat / ori, în soare, ea topeşte / Suflete ce-a-nvăpăiat". Izvorul gîndirii lui Yunus Emre se află, desigur, în filozofia lui Gelaleddin Rumî pentru care "scara salvării" uîcă pînă la Esenţa închipuită ca "Ocean" unde se strîng — în expresie metaforică — "stropii de apă", adică spiritele.[10]

S-au menţinut, în versiune românească, denumirile *deşeicî, dervişi, blajini, prieteni* — epifanii ale Verbului

9. Mircea Eliade, *Istoria credinţelor fi ideilor religioase,* trad. de Cezar Baltag, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1988, vol.HI, p.140.

10. H. Corbin,*op. cit.,* p.293.

Suprem, ce au menirea de a revela pămlntenilor Adevărul (Haqiqa): "Ca păsări vin de la Sultan / Dervişi, prin lumi imateriale / Aduc cuvîntul din Ocean / Chemări aduc, din lumi astrale".

Dat fiind că în concepţia islamică — sub, relaţia Unului Divin cu varietatea creaţiei se întemeiază pe Iubire, traseul iniţierii oculte (Tariqa) al "aleşilor" (urmînd lui Mahomed) ce se desfăşoară în trepte (maqama)*[1] se întemeiază tot pe Iubire.

Imaginea "roţii" din poezia lui Yunus Emre îşi are originea în viziunea lui Rumi potrivit căreia "dansul" este o reproducere a dansului îngerilor în paradis. Plînsul continuu al roţii, redat în româneşte cînd prin adverbul "mereu", cînd prin ideea de iteraţie, desemnează semicercurile (al "căderii" şi al "ascensiunii") din care se compune dansul "dervişilor învîrtitori : "îl iubesc pe Domnul meu / Şi de-aceea plîng, mereu. / Tot aşa, Yunus dervişul/ îşi deplînge paradisul".

Dacă Unicitatea transmite prin Iubire, descendent, armonia, cunoaşterea ce asigură reintegrarea în Armonie se obţine, de asemeni, prin Iubire. Neştiinţa, abisul dintre creator şi creaţie, se concretizează poetic în transparenţa "vălului", care poate fi înlăturat prin cunoaştere. Aceasta presupune o ardere ce parcurge multe stadii, tinzînd spre purificare; este ceea ce Yu-

11. Mustafa Tatei, *YunusEmre'deAsk/* Iubirea la Yunus Emre /, în Tiirk Halk Kultitrii Araştîrmalan" / "Cercetări de cultură populară turcă"/, *Yunus Emre Oze Sayisi l* Volum special despre Yunus Emre /, Ankara, 1991, p. 84-94.

12. R.A. Nicholson, Rumi,Foef *andMystic,* Londra, 1950, p.94.

nus Emre înţelege prin metafora "învăpăiere": "Beţia-nvăpăierii aşugilor arată / Că Domnul este-n ceruri întru Eternitate /Nicicînd, vreo îndoială, din drum n-o să m-abată / Că am venit pe lume s-ajung la Unitate". Deci actul ultim al unirii mistice cu Divinitatea se înfăptuieşte tot prin Iubire.

Explozia de metafore, proprii liricii musulmane, de o rară frumuseţe, vibrează în imagini poetice din limba română, ce se vor cît mai apropiate: Iubirea este cînd "jar", "văpaie", "pîrjolire", "flăcăruie", cînd "rubin", "vin în potir", "cristal", "privighetoare", "roză" etc.

Strădania de a aduce pe cititorul român în ipostaza cuprinderii atît a mesajului, cît şi a rostirii originale, a relevat comunitatea în simţire a adevărurilor eterne.

Pe lîngă înveşmîntarea filozofiei lui Yunus Emre în figuri de stil — replici, care să confere liricii sale farmec şi trăire, s-a urmărit, în procesul prelucrării, respectarea formei poeziei: *beyt* (distih), *dubeyt* (catrenă) alcătuite din versuri de 7-8 silabe, arareori din 13-14.

Deloc lesnicioasă — redarea *cantabilităţii* caracteristice — popular-orientale deliberat cultivată de Yunus Emre, se regăseşte în respectarea muzicalităţii poeziei acestuia, măiestrit cizelată în rimele şi ritmurile versurilor *(repetarea în simetrie* a versului al patrulea al fiecărei strofe sau numai al unui grup de cuvinte din acest vers; *folosirea paralelismului artistic* — ideea exprimată în prima parte a poeziei este reluată apoi, ca o concluzie, în ultima strofă; folosirea *personificării*

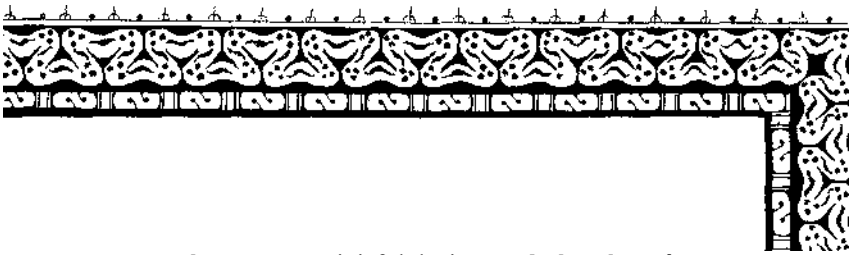

proprie *ab initio* creaţiei folclorice, a *dialogului* atît interior, cît şi acel menit să evite ariditatea demersului filosofic).

Apariţia acestei culegeri bilingve la Editura Krite rion, în contextul unor manifestări naţionale şi internaţionale iniţiate sub auspiciile UNESCO, cu prilejul aniversării a 750 de ani de la naşterea lui Yunus Emre, descoperă căutătorilor de înţelepciune lumea lăuntrică a acestuia; fiecare vers are pregnanţa cugetării universal-valabile.

= flg

Munca sisifică a re-creării dimensiunilor spirituale şi de expresie a poemei sale orientale — în limbajul sensibilităţii noastre — s-a consumat cu migală şi dăruire, sub aura de simbol a adagiului lui Yunus Emre: "Să iubim, să fim iubiţi!"

INDICE DE NUME

Abdurrc/zak: şeic musulman arab, care din dragoste fajă de o creştină s-a dezis de religia musulmană, apoi a revenit iarăşi la credinţa sa.

Ahmet Fakih (? -1221): poet mistic turc. Autorul poemului *Canea Cerului* (Carhname) compus din 87 de distihuri.

Ahmei Yesevi (? -1166): poet mistic din Asia Centrală, fondator al ordinului Yesevi care a avut un rol deosebit în apariţia unor secte noi în Anatolia. Opera sa fundamentală: *Divanulsau Culegere de înţelepciuni* (Divan-i Hikmet).

AII: ginerele profetului Mahomed; al patrulea calif. Aii în arabă înseamnă: măreţ, mare, înalt, sublim, semeţ, falnic. Cf. *Aliotman* "Marele Osman", *Bâb-i AU* "înalta Poartă".

Arătat: pisc înalt situat la est de Mecca (Arabia Saudită). Conform legendei, aici s-ar fi întîlnit Adam şi Eva, după ce au fost alungaţi din rai. Loc venerat de pelerinii musulmani, vizitat de aceştia în ajunul pelerinajului la Mecca.

Aşik **ţelebi** (1520-1572): poet şi savant turc născut la Prizren şi mort la Skopje (Iugoslavia). Autorul operelor *Biografiile marilor poeţi* (Meşair-iiş-ştiera) şi *Descrierea frumuseţilor oraşului Brusa* (Şehrengiz-i Brusa).

Aşik Paşa (1272-1332): poet mistic turc, autorul renumitului poem *Cartea nefericitului* (1329), (Garib-nâme), precum şi a altor poeme şi versuri scrise sub influenţa lui Yunus Emre, a exercitat o influenţă puternică asupra poeţilor urmaşi, îndeosebi, asupra lui Suleyman ţelebi, autorul poemului *Mevlud* — imnuri dedicate naşterii, profeţiei şi morţii lui Mahomed, venerate şi cîntate de turcii musulmani cu ocazia naşterii, căsătoriei, morţii, parastasurilor, a sărbătorilor religioase etc.

Aşikpaşazade (1400-1495): renumit istoric turc, autorul unei istorii

a turcilor cunoscută sub denumirea de *Istoria lui Aşikpaşazade* (Aşikpaşazade Tarihi).

Azrall: îngerul morţii.

Bolim Sultan: şeic turc musulman care a trăit în secolul al XIII-XIV.

Barak Baba: şeic turc musulman, contemporan cu Yunus Emre, unul din mentorii acestuia.

Belkis: numele reginei de Saba, îndrăgostită de regele Solomon (Suleyman) şi devenită soţia acestuia.

Bukrat: Hipocrat, cunoscut medic grec.

Burafc numele calului lui Mahomed, iute ca fulgerul, cu care a efectuat înălţarea în ceruri.

Cei patru califi: Ebu-Bekir, Omer, Osman şi Aii, cei mai apropiaţi adepţi ai profetului Mahomed, primii califi ai Călifarului Arab.

Coran: cartea sfîntă a musulmanilor, coborită din cer, sub forma unor versete, profetului Mabomed.

Calap: Dumnezeu.

Djallnus (Calinus): Galen (134-201): renumit medic şi naturalist grec. Operele lui erau larg cunoscute în Orient.

Djebrail (Cebrail): arhanghelul Gavril.

Djerdjis (Cercis): profet. Urmînd preceptele lui Isus Christos, a propovăduit creştinismul. Conform legendei ar fi fost ucis de şaptezeci de ori de către adepţii săi şi tot de atîtea ori ar fi înviat. După părerea unora s-ar indentifica cu Sf. Gheorghe.

Ebu Bekir: primul calif, adept al lui Mahomed.

Edirne: Adrianopole.

Eyiib—lehova sau Iova: personaj biblic şi coranic. în literatură el întruchipează suferinţa, durerea şi răbdarea.

Firavnn—Faraon: numele persoanei cares-a luptat cu prorocul Musa (Moise).

Fuzuli (1495-1556): mare poet turc de divan. Şi-a petrecut viaţa pe actualul teritoriu al Irakului. Autor a numeroase poeme, ode şi versuri scrise în turca azerbeidjeană. Cea mai importantă operă: *Leyla fi Medjnun* (Leyla ve Mecnun), care a devenit, în întregul Orient, la fel ca şi poemul *Romeo şi Julieta,* simbol al iubirii neîmplinite.

Galinus: Djalinus

Gergis: Djerdjis

Geyikli Baba: şeic, şeful unei secte mistice musulmane în secolul al XIII-XIV.

Gulşehrl (? - ?): poet mistic turc din secolul al XIII-XIV, cel mai important poet care 1-a urmat pe Yunus Emre. A scris numeroase poeme, unele traduceri din persană. Cea mai cunoscută operă: *Graiul păsărilor* (Mantik'ut Tayr).

Hak, Hakfc Allah, Dumnezeu.

Hâhk: Creator, Dumnezeu.

Halveti: numele unei secte religioase musulmane, care îşi desfăşura rugăciunile şi ceremoniile într-un loc retras, liniştit; persoană făcînd parte din această sectă.

Haman: vizirul legendar al Faraonului.

Hamza—Hamza ibn Abd-al-MuttaUb: unchiul profetului Mahomed, cunoscut prin vitejia sa, supranumit şi 'leul şi trimisul lui Allah". Conform legendei, Hamza ar fi traversat muntele mitic Kaf, situat la capătul lumii.

Hasan şl Huscin: fiii lui Aii, nepoţii lui Mahomed, ucişi în fragedă tinereţe, la Kerbela, din cauza unor neînţelegeri între musulmanii şiiţi şi sunniţi.

Hizr sau Ihar: profet. Conform legendei, ar fi băut apa vie şi ar fi objinut nemurirea.

Hoca Dehhâni (? - ?): poet turc de divan. Originar din Horasan (Asia Centrală). La sfîrşitul secolului al XIII s-a stabilit în Konya (Iconium) din Anatolia Centrală. A scris numeroase poezii (ode şi gazeluri) In turcă, iar la porunca sultanului seldjucid Alaeddin Keykubad III a scris: *Cartea bnpăraţilor seldjucizi* "Selţiiklu Şahnamesi" (1298-1301).

Ibrahim: profet; bibh'cul Avram.

Idris: patron şi protector al croitorilor, în lumea islamică.

Hyas: 1. prorocul biblic Kie, înălţat, conform legendei, în cer, de viu. 2. Sf.Ilie, despre care se spune că ar fi băut din apa vie.

Kăbe sau **Kaaba:** Sudul lumii islamice şi Hramul sfint de la Mecca, unde, anual, *se* duc musulmanii la pelerinaj spre a obţine titlul de hagiu (pelerin). Se spune că ar fi fost zidit de Adam, dar că s-ar fi prăbuşit în timpul potopului lui Noe. După ce a fost reconstruit

^•M» ¥ <+ v\m P jfriit an y w» * u w ^ w *>*' w

de Ibrahim (Abraham) şi fiul acestuia Ismail, născut la Hager (Agar), locul a devenit sfînt pentru toţi musulmanii din lume.

Kaf dag: munte mitic, de necucerit, inaccesibil, situat la capătul pămîntului.

Karanianoglu Mehmet (? -1277): prinţ turc al provinciei Karaman (Larende), foarte influent în perioada premergătoare constituirii Imperiului Otoman, în Imperiul Seldjucid a promulgat o lege prin care cerea supuşilor din întregul imperiu înlocuirea limbii persane sau arabe cu limba turcă.

Kevser numele rîului (sau izvorului) ce curge în rai şi are o apă ce se deosebeşte de cea pămînteană.

Kikcarslan I (? -1107): cel de al doilea sultan al Statului seldjucid turc. A domnit timp de 15 ani (1092-1107), ducînd războaie împotriva cruciaţilor. Şi-a stabilit capitala la Iznik (Niceea), apoi la Konya (Iconium). S-a înecat în rîul Habur în timp ce lupta cu suveranul Siriei, Ridvan.

Kiliţarşlan II (1112-1192): cel de al V-lea sultan al Statului seldjucid turc. A domnit între anii 1156-1192. A dus războaie împotriva celei de a doua şi a treia cruciade, dare în drumul lor spre Ierusalim, distrugeau tot ce întîlneau în cale.

Lokman: medic şi înţelept legendar arab.

Mansur-Hiiseln b.Mansur el-Hallâc el Beyzavî (m.922): mare sofist. A fost ucis, prin spînzurare, la Bagdad, pentru că a îndrăznit să se opună preceptelor islamice folosind dictonul: *Eu stnt Dumnezeu* (Ene'1-Hak).

Medine sau Medlna: oraş în Arabia Saudită unde se află monnîntul profetului Mahomed.

Medjnun: adl. "obsedatul"; personajul principal al legendei arabe *Leyla şi Medjnun.* Pierzîndu-şi minţile din cauza iubirii neîmplinite, Medjnun fuge în munţi, colindă prin pustiu şi trăieşte împreună cu fiarele sălbatice. Posibil să fi fost o personalitate istorică, identică cu poetul beduin Kays ibn al-Mulawah. Numele lui Medjnun a devenit în întreaga literatură a Orientului întruchiparea iubirii nebune.

Mevlâna: adl. "Domnul nostru", omonim cu Gelaleddin Rumî (30 sept. 1207-17 dec. 1273). Mare poet mistic şi panteist. Bun cu-

r

y:-j£^i^«îri'^*^-
»^tf>^^'£^^î'^^î*^**^^'î7:'^'
^^4ir^^

noscător al limbilor persană, arabă, greacă, turcă. A creat opere filosofice şi un *Poem* (Mesnevî), în limba persană, compus din 25.618 distihuri, în care proslăveşte omul, indiferent de rasă, religie şi convingeri, ca fiinţa cea mai perfectă, identificîndu-i cu însuşi Dumnezeu. Opera sa a avut cea mai mare influenţă în dezvoltarea tuturor literaturilor din lumea Orientului.

Musa: prorocul Moise din Vechiul Testament, care s-a urcat pe Muntele Sinai pentru a conversa cu Dumnezeu.

Mnslafa: adi. *ales;* unul din sinonimele atribuite profetului Mahomed.

Nihad Saml Banarll (1907 -): mare istoric şi critic literar turc contemporan. Autorul mai multor opere monumentale în domeniul istoriei literaturii turce, printre care: *Istoria literaturii turce în imagini* (1948-1971) (Resimli Tiirk Edebiyati Tarihi) şi *Literatura turcă prin texte* (Metinlerle Tiirk Edebiyati) (1951-1954), în 3 volume.

Nuh: bibi. Noe, proroc musulman, legenda vieţii sale a pătruns şi în Coran.

Orhan Gări (1288-1359): cel de al doilea sultan al Imperiului Otoman. Fiul sultanului Osman Gâzi, întemeietorul Imperiului. A domnit timp de 33 de ani.

Osman: unul din cei patru adepţi ai lui Mahomed; cel de al doilea calif.

Osman Gări (1258-1326): întemeietor al Imperiului Otoman. A domnit 27 de ani.

Omer: unul din cei patru califi apropiaţi ai lui Mahomed.

Patru cărţi: se au în vedere cărţile sfinte venerate de către musulmani şi anume: *Pentateucul lut Moise, Psaltirea, Evanghelia* şi *Coranul.*

Rănim: milostiv; unul din epitetele atribuite lui Allah.

Rahnian: milostiv; alt atribut al lui Allah.

Ridvan: Răzvan, numele îngerului păzitor aflat la poarta raiului.

Rum: Bizanţ; teritoriul Asiei Mici. .

Saltuk-Sari Saltuk Baba contemporan cu Yunus Emre. Şeic sofist, în anul 1262 s-a stabilit în Dobrogea, a murit la Babadag, unde i se află şi azi mormîntul. De altfel, însuşi numele localităţii derivă

dde la numele acestuia, însemnînd: *Muntele Părintelui.*

Strat pod mai subţire decît firul de păr, mai ascuţit decît sabia, aşezat deasupra .iadului. Credincioşii trec peste acest pod spre rai, păcătoşii sînt sfîrtecaţi şi cad în iad.

Sultan Veled (24 aprilie 1226 -11 nov. 1312): poet şi seic turc, fiul marelui poet Mevlâna (v. Mevlâna). Versurile sale scrise în limba turcă sînt considerate primele exemple ale poeziei de divan.

Şeyyad Hamza: poet mistic turc din secolul al XIII.

Tapduk sau **Baba Tapdufc** seic, mentorul lui Yunus Emre, la care acesta din urmă ar fi slujit, conform legendei, 40 de ani.

Tiraurizi: dinastie creată în Asia Centrală de Timur cel Şchiop, cunoscut în Europa cu numele Tamerlan (1336-1405).

Tuba: numele unui copac sfînt care creşte în rai.

Tur biblicul munte Sinai, aflat în peninsula Sinai pe care s-a urcat profetul Musa (Moise), spre a conversa cu Dumnezeu.

Ţările de Sus: Iranul şi Azerbaidjanul.

Yakub—lacob: profet biblic şi coranic, tatăl lui losif cel Frumos. Reprezintă întruchiparea suferinţei nemîngîiate. Durerea despărţirii de fiul său 1-a orbit, reîntîlnirea, i-a redat vederea.

Yusuf: bibi. losif cel Frumos. Legenda despre el apare în versetul 12 al Coranului. Istoria dragostei dintre Yusuf (losif) şi soţia lui Keftir (bibi. Pentefria) Ziileyha a stat la baza numeroaselor poeme iraniene şi turcice. Yunus Emre are în vedere legenda vînzării lui Yusuf într-un bazar din Egipt.

GLOSAR

Abes: degeaba, inutil, fără rost.
âb-i hayat: apa vie; maturizare spirituală, veselie.
agu: otravă.
agyar: străini, alogeni.
ahî, ahit 1. confrerie meşteşugărească citadină, în sec. al XIII-XIV au jucat un rol însemnat în viaţa social-politică şi spirituală a Orientului Mijlociu; 2. frate; 3. generos.
ahret lumea de apoi, lumea de dincolo de moarte.
âhu: căprioară, gazelă.
aruz: specie de rimă silabică bazată pe alungirea sau scurtarea vocalelor.
aşug sau aşifc bard; îndrăgostit, menestrel, poet popular, rapsod.
azad sau azat: liber.
bahâ: preţ, valoare.
bahil: zgîrcit, avar.
bahr: mare.
başli: rănit.
bdtan: invizibil, existenţă tainică; Dumnezeu.
bulbul: privighetoare: (în poezia mistică); poet, bard care îl cîntă pe Dumnezeu.
divan: 1. adunare; 2. culegere de versuri; 3. divan.
djin (cin): demon, duhul pustiului supus lui Solomon (Suleyman).
elif: prima literă a alfabetului arab, redată printr-o linie verticală. Conform concepţiei sofiste, eliful ar reprezenta simbolul unităţii existenţei, cheia ce duce la cunoaşterea adevărului.
gâzi: luptător pentru credinţa islamică; învingător al necredincioşilor.
hurii: fecioare din rai.
knlhuvallah: începutul versetului coranic intitulat *sure-i Mas* (ver-

nj l" £1! v^i" î "i"0? îs l" tJ1 'L^-itf t ^j1 "^'«jtj1 «^

t ' т • "t • r •

setul iubirii pure), citit în gînd sau cu voce tare, cu orice prilej, de către flecare musulman.

lâilâhe illâllah: Doamne, Dumnezeule!

şelh sau şeic: şeful sau bătrînul tribului la arabi; mentor; şeful ordinului dervişilor.

tarlkat: adl. "cale, drum", învăjătură privind perfecjiunea spirituală în sofismul oriental; stadiul ascensiunii sofistului către Dumnezeu (sau către adevăr).